

महाराष्ट्र विधानसभा

पहिले अधिवेशन, २०१५

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

सोमवार, दिनांक १६ मार्च, २०१५ / फाल्गुन २५, १९३६ (शके)

(१)	शालेय शिक्षण, क्रीडा आणि युवक कल्याण, उच्च व तंत्रशिक्षण, वैद्यकीय शिक्षण, मराठी भाषा, सांस्कृतिक कार्य मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२)	अन्न व नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण, अन्न आणि औषध प्रशासन, संसदीय कार्य मंत्री		
(३)	पर्यावरण मंत्री		
(४)	पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ८७

अकोला जिल्ह्यातील अकोट शहर व तेल्हारा
तालुक्याला पाणी पुरवठा करण्याबाबत

(१) * १२७९४ श्री.प्रकाश भारसाकळे (अकोट) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला जिल्ह्यातील वान धरणातून अकोट शहर व ८४ खेडी पाणीपुरवठा योजनेची जलवाहिनी जुनी झाल्याने नादुरुस्त झाली असून ती वारंवार फुटत असल्याने अकोट व तेल्हारा तालुक्यातील नागरिकांना दुषित पाणी पुरवठा व भीषण पाणीटंचाईला सामोरे जावे लागत असल्याने या समस्येबाबत संबंधित विभागाच्या अधिका-यांकडे स्थानिक लोकप्रतिनिधीनी व नागरिकांनी दिनांक १५ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास वारंवार मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच अकोट व तेल्हारा तालुक्यांतर्गत १९२ गावे असून त्यापैकी ३३ गावांना वान प्रकल्पातून ८४ खेडी प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजनेतून पाणीपुरवठा होत आहे, उर्वरित १५९ गावांना दरवर्षी उन्हाळ्यात पाणी टंचाई निर्माण होते त्यापैकी ३८ गावे खारपाणपट्ट्यात समाविष्ट आहेत व उर्वरित गावांची पाण्याची पातळी खोलवर गेली आहे तसेच तेल्हारा तालुक्यातील ३३ गावांचा समावेश जिल्हा परिषद अकोला यांचे अधिनस्त असलेल्या जीवन प्राधिकरण विभागाकडून सदर योजनेची देखभाल दुरुस्ती करण्यात येते परंतु पुरेसा निधी उपलब्ध होत नसल्याने सदर गावांना मुबलक पाणी पुरवठा होत नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, अकोला जिल्ह्यातील अकोट व तेलहारा तालुक्यांना कायमस्वरूपी व शुध्द पाणी पुरवठा होणेबाबत तसेच अकोट शहर व ८४ खेडी पाणीपुरवठा योजनेची जलवाहिनी दुरुस्तीसाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, त्याची सर्व साधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

अकोला जिल्ह्यातील वान धारणातून अकोट शहर व ८४ खेडी पाणी पुरवठा योजनेच्या जलवाहिनीमध्ये माहे डिसेंबर, २०१४ ते माहे जानेवारी १५ या कालावधीत ४ ठिकाणी गळती झाली होती. पाईपलाईनच्या दुरुस्तीचे काम पूर्ण करण्यात आल्यानंतर पाणी पुरवठा सुरु करण्यात आला. नागरिकांना दुषित पाणी पुरवठा करण्यात आलेला नाही.

(२) होय.

(३) अकोट शहर व ८४ खेडी पाणी पुरवठा योजनेची जलवाहिनी फुटल्यानंतर किंवा गळती नंतर निधीअभावी महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत जुजबी दुरुस्ती करण्यात येऊन पाणी पुरवठा सुरु करण्यात येतो.

तथापि, कायमस्वरूपी दुरुस्तीकरीता तसेच दैनंदिन देखभाल दुरुस्तीकरिता महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत जिल्हा परिषद अकोला यांचेकडे निधीची मागणी करण्यात आलेली आहे. जिल्हा परिषद अकोला यांनी निधी उपलब्ध करून द्यावा अथवा सदर योजना जिल्हा परिषद अकोला यांनी दैनंदिन देखभाल व दुरुस्तीकरिता हस्तांतरित करून घ्यावी याबाबतच्या सूचना जिल्हा परिषद अकोला यांना देण्यात आलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यातील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयातील विद्यार्थ्यांना
शिष्यवृत्तीपासून वंचित रहावे लागत असल्याबाबत**

(२) * ८७३५ श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम), डॉ.भारती लव्हेकर (वर्सोवा), श्री.कृष्णा खोपडे (नागपूर पूर्व), श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.विलास तरे (बोईसर) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयामधील विद्यार्थ्यांना शासनातर्फे शिक्षणास मदत म्हणून शिष्यवृत्ती दिली जाते त्यातून शिकवणी शुल्क शैक्षणिक संस्थेत भरले जाते व उरलेली रक्कम विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यात जमा केली जाते परंतु मागील तीन वर्षांपासून उक्त रक्कम सदरील विद्यार्थ्यांच्या खात्यात जमाच झाली नसल्याने अनुसूचित जाती, जमाती, विमुक्त भटके यांच्यासह ओबीसी संवर्गात मोडणाऱ्या असंख्य विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीपासून वंचित रहावे लागत असल्याचे दिनांक २६ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच एक लाखापेक्षा कमी उत्पन्न असलेल्या कुटुंबातील वैद्यकीय शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना शासनाकडून दिली जाणारी शिक्षण शुल्कातील ५० टक्के रक्कम शिष्यवृत्ती मागील तीन वर्षांपासूनची (सन २०११-२०१२) संबंधित विद्यार्थ्यांना अद्यापपर्यंत मिळाली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) नागपूर येथील शासकीय वैद्यकीय, महाविद्यालय व रुग्णालयातील अनुसूचित जाती, जमाती, विमुक्त, भटके यांच्यासह ओबीसी संवर्गात मोडणाऱ्या चारशेच्यावर विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीपासून वंचित रहावे लागत असून वैद्यकीय शिक्षण विभागाला शासनाकडून दरवर्षी निधी मंजूर होऊनही तेथील प्रशासनाच्या गलथान कारभारामुळे विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीपासून वंचित रहावे लागले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, प्रश्न भाग (१), (२) व (३) बाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार दोषी अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) तसेच राज्यातील उक्त संवर्गात व गरीब कुटुंबात मोडणाऱ्या विद्यार्थ्यांना तातडीने शिष्यवृत्ती मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे अंशतः खरे आहे. अनुसूचित जाती, विजाभज, विमाप्र व इमाव प्रवर्गासाठी असलेली शिष्यवृत्ती योजना ऑनलाईन करण्यात आलेली असून ज्या विद्यार्थ्यांनी अर्जासोबत आवश्यक कागदपत्रे जोडलेली नाहीत, ज्या अभ्यासक्रमांना शिष्यवृत्ती देय नाही त्यांचे अर्ज व ज्या विद्यार्थ्यांचे ऑनलाईन अर्ज महाविद्यालयांनी समाजकल्याण कार्यालयास विहित वेळत सादर केले नाहीत अशा विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती प्रलंबित राहिली आहे. तसेच, या योजनेसाठी पुरेशी अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध नसल्याने शिष्यवृत्तीची काही प्रकरणे प्रलंबित आहेत.

(२) हे अंशतः खरे आहे. सन २०११-१२, २०१२-१३ व २०१३-१४ या शैक्षणिक वर्षातील आर्थिकदृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्तीची थकबाकी देण्याकरीता पुरवणी मागणीद्वारे रुपये ३०.५० कोटी एवढ्या रकमेची तरतूद करण्यात आली असून सदर रकमेचे वाटप संबंधित विद्यार्थ्यांना करण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे. तांत्रिक अडचणीमुळे काही विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देता येवू शकली नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) ज्या विद्यार्थ्यांचे अर्ज महाविद्यालय स्तरावर प्रलंबित आहेत त्या महाविद्यालयांना अर्ज त्वरित सादर करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या असून प्रलंबित असलेली शिष्यवृत्ती सन २०१४-१५ मध्ये मंजूर असलेल्या निधीतून प्राधान्याने अदा करण्याबाबतच्या सूचना संबंधितांना देण्यात आल्या आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

वाशिम जिल्ह्यातील नळपाणी पुरवठा योजनेला मान्यता मिळण्याबाबत

(३) * ११५०६ श्री.अमित झनक (रिसोड) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) वाशिम जिल्ह्यातील मालेगाव येथील नळपाणी पुरवठा योजनेस राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत शासनाने दिनांक ३० जानेवारी, २०१४ च्या आदेशान्वये तत्त्वतः मान्यता दिली होती, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच, रिसोड व मालेगांव तालुक्यातील दुबलवेल+८, चांडस+३, चिंचांभाभर+४, करडा+२ या प्रादेशिक नळपाणी पुरवठा योजनांचे विभाजन करून प्रत्येक गावासाठी स्वतंत्र नळ पाणीपुरवठा योजना करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधीनी दिनांक ३० जानेवारी, २०१३ रोजी वा त्या दरम्यान मागणी केली होती, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, प्रश्न भाग (१) मधील प्रस्तावित नगरपंचायतीमुळे सदर नळयोजनेला अंतिम मान्यता देण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, ग्रा.पं.चे नगरपंचायतमध्ये रूपांतर झालेल्या अशा ठिकाणच्या नळपाणीपुरवठा योजनेस मान्यता देण्यासंदर्भाचा धोरणात्मक प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे, हे खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय.

(२) होय.

(३) होय.

(४) व (५) नगरपंचायत/नगरपरिषद प्रस्तावित असलेल्या राज्यातील १३३ तालुका मुख्यालयांच्या ठिकाणी पाणी पुरवठा योजना राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत एक विशेष बाब म्हणून करण्याबाबत मा.केंद्रीय मंत्री पेयजल व स्वच्छता यांना मा.मुख्यमंत्री यांच्या स्तरावरून विनंती करण्याची प्रस्तावित आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालयात
 मुलींसाठी स्वच्छतागृह नसल्याबाबत**

(४) * ९६८१ श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाशी संलग्न असलेल्या १००० हून अधिक महाविद्यालयात मुलींसाठी स्वच्छतागृह नसल्याची बाब माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत चौकशी केली आहे काय, असल्यास उक्त सर्व महाविद्यालयात स्वच्छतागृह सुविधा उपलब्ध करण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही. तथापि, शासनाने राज्यातील सर्व संलग्नित महाविद्यालयांमध्ये आवश्यक सोईसुविधा उपलब्ध असल्याबाबत तपासणी करण्याचे निर्देश संचालक व सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांना दिलेले आहेत.

**एकलहरे (जि.नाशिक) येथील औष्णिक विद्युत केंद्रातून
 बाहेर पडणा-या राखेमुळे होणाऱ्या प्रदुषणाबाबत**

(५) * ५९१६ श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंबा कळवा), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.योगेश (बापू) घोलप (देवळाली) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक जिल्ह्यातील एकलहरे औष्णिक विद्युत केंद्राकडून पर्यावरणसंबंधीचे नियमाचे उल्लंघन केल्यामुळे या केंद्रातून बाहेर पडणाऱ्या कोळशाची राख थेट हवेत मिसळत असल्याने परिसरातील नागरिक प्रदूषणामुळे त्रस्त झाले असून जमीनी नापिक झाल्या आहेत तसेच विहीरींमध्ये रासायनिक द्रव्यांचा अंश आढळून आल्याचे माहे जानेवारी २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच या केंद्राने पर्यावरणासंबंधीच्या अधिसूचनांचे उल्लंघन केल्यामुळे हरित न्यायालयाने गंभीर ताशेरे ओढल्याचे दि. ३० ऑक्टोबर, २०१३ रोजी निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रदूषणाकडे महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ दुर्लक्ष करीत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदर प्रदुषण रोखण्याबाबत शासनमार्फत कोणती उपाययोजना व कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय,

श्री. रामदास कदम : (१) हे अंशतः खरे आहे.

एकलहरे येथील औष्णिक विद्युत प्रकल्पाचे राखेमुळे पिण्याचे पाणी खराब झाले असून शेती व्यवसाय धोक्यात आला आहे अशा आशयाचा तक्रार अर्ज विभागीय आयुक्त, नाशिक कार्यालयास लोकशाही दिनी प्राप्त झाले असल्याचे तहसिलदार, नाशिक यांनी त्यांचे अहवालात नमूद केले आहे.

महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून नासिक जिल्ह्यातील एकलहरे औष्णिक विद्युत केंद्रातील धुरांड्यामधून निघणाऱ्या धुलीकणांची वेळोवेळी तपासणी केली जात असून पृथःकरण अहवालानुसार धुरांड्यातून निघणाऱ्या धुलीकणांचे प्रमाण विहित मर्यादेपेक्षा (१०० mg/Nm^३) सातत्याने जास्त असल्याचे आढळून येते.

(२) दिनांक ३० ऑक्टोबर, २०१३ रोजी हरित न्यायालयाने (पश्चिम विभाग) नासिक प्लॉय असोसिएशनविरूद्ध केंद्रीय वने व पर्यावरण मंत्रालय, भारत सरकार व इतर यांच्या अर्जावर सर्व प्रतिवादायांना सुचना देऊन अर्जदारास फॅलाय अॅश उत्पादन संबंधिचे दस्तावेज सादर करण्याबाबत सूचित केले होते. तथापि सदर अर्जाच्या अनुषंगाने हरित न्यायालयाने दिनांक ६ फेब्रुवारी, २०१५ रोजी जिल्हाधिकारी यांनी सादर केलेल्या आराखड्यानुसार पुढील कार्यवाही करण्याचे आदेश देऊन सदरचा अर्ज निकाली काढला आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) नासिक येथील एकलहरे औष्णिक विद्युत केंद्राने त्यांच्या प्रत्येक धुरांड्याकरीता हवा प्रदूषण नियंत्रणाकरिता इलेक्ट्रोस्टॅटिक प्रेसिपिटेटर ही यंत्रणा बसवलेली आहे. सदर उद्योगाची पहाणी केली असता धुरांड्यामधून निघणाऱ्या धुलीकणांचे प्रमाण विहित मर्यादेपेक्षा जास्त असल्याचे आढळून आल्याने मंडळाने औष्णिक विद्युत केंद्रातून होणाऱ्या प्रदूषणाची तीव्रता कमी करण्याकरीता संयुक्त आराखडा राबविण्यास कळविले होते व त्यानुसार अंमलबजावणी सुरू आहे. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने सदर उद्योगास दिलेल्या संमती पत्रामध्ये हवा प्रदूषण यंत्रणेत सुधारणा करण्याकरिता रु.१.२० कोटीची बँक हमी जमा करण्याची अट नमूद केली असून त्यातील काही कामे डिसेंबर, २०१३ पर्यंत करणे बंधनकारक केले होते. त्यानुसार उद्योगाने रु. १.२० कोटी बँक गॅरंटी म्हणून मंडळाकडे जमा केली आहे. परंतु संमती पत्रातील अटीचे उल्लंघन झाल्याचे निदर्शनास आल्याने मंडळाने सदर उद्योगाची रु.५० लक्ष रुपयाची बँक हमी जप्त केली आहे. तसेच अध्यक्ष महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ यांनी पर्यावरण (संरक्षण) कायदा १९८६ कलम ५ नुसार अधिनियमांच्या अनुषंगाने दिनांक २८/१/२०१५ रोजी निर्देश दिले आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील २९ अभियांत्रिकी महाविद्यालयाची फी नियमबाह्यपणे वाढविल्याबाबत

(६) * १३४२७ श्री.अशोक पाटील (भांडूप पश्चिम), श्री.बच्चू कडू (अचलपूर), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), डॉ.अनिल बोंडे (मोर्शी) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) उच्च व तंत्रशिक्षण विभागातील अधिकारी आणि खाजगी शिक्षण संस्था यांनी संगनमताने नियमबाह्य पध्दतीने राज्यातील २९ अभियांत्रिकी महाविद्यालयाची फी जास्त प्रमाणात वाढवली असल्याचे दिनांक ३ फेब्रुवारी, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त महाविद्यालयांना मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या वाढीव फी पोटी हजारो कोटी रुपये शासनाकडून मिळाले असल्याचेही निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणाची चौकशी केली आहे काय, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुषंगाने पुढे कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत व याबाबतची सदयस्थिती काय आहे ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय.

याबाबत एक निवेदन दि.०२.०२.२०१५ रोजी प्राप्त झाले आहे.

(२) नाही.

समितीने निश्चित केलेल्या शुल्का प्रमाणे मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना फी देण्यात येते.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापूर शहरातील पंचगंगा नदी प्रदूषण नियंत्रण कृती आराखडयाबाबत

(७) * ७१०० श्री.राजेश क्षीरसागर (कोल्हापूर उत्तर), डॉ.सुजित मिणचेकर (हातकणंगले), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.अमित देशमुख (लातूर शहर), श्री.उल्हास पाटील (शिरोळ), श्री.सुरेश हाळवणकर (इचलकरंजी) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर शहरातून सांडपाणी वाहणारे जयंती व दुधाळे नाले तसेच सांगली-इचलकरंजीतील शहराचे व शहरात असणाऱ्या प्रोसेसिंग उद्योगाचे प्रदूषित पाणी आणि या भागातील साखर कारखान्यातील मळी मिश्रित पाणी अडवून त्यातील प्रदूषित पाण्यावर प्रक्रिया करूनच नदीत सोडण्याचे आदेश शासनाने व प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने संबंधित कंपन्यांना दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरचे आदेशाचे उल्लंघन करून महानगरपालिका, प्रोसेसिंग उद्योग, साखर कारखाने यंत्रणा प्रदूषित पाणी थेट पंचगंगा व कृष्णा नदीमध्ये सोडत असल्याचे माहे जानेवारी २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरचे प्रचंड दुर्गंधीयुक्त काळे पाणी थेट पंचगंगा व कृष्णा नदीवरील नळ पाणीपुरवठा योजनांमधून कोल्हापूर, शिरोली, शिरोळ, इचलकरंजी व इतर गावांमध्ये पिण्यासाठी वापरले जात असल्यामुळे तेथील नागरिकांच्या आरोग्यास धोका निर्माण झाला आहे तसेच पंचगंगा नदी प्रदूषण नियंत्रण कृती आराखडा अडीच वर्षापूर्वीच शासनाला सादर करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, प्रश्न भाग (३) मधील कृती आराखडा नव्याने तयार करण्यात येणार असल्याचे मा. मुख्यमंत्री यांनी नुकतेच जाहिर केले, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदर प्रदूषणास रोखण्याकरिता तसेच संबंधित कंपन्यांवर कारवाई करण्यासंदर्भात शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाच्या अहवालानुसार हे खरे नाही.

(२) इचलकरंजी शहरातील टाकवडे वेस येथील इचलकरंजी नगरपालिकेचे ए झोनमधून येणारे घरगुती सांडपाण्याची पाईपलाईन चोकअप झाल्याने दुरुस्तीसाठी पाईप फोडल्याने दिनांक १०.०१.२०१५ व १३.०१.२०१५ रोजी घरगुती सांडपाणी काळ्या ओढ्याद्वारे थेट पंचगंगा नदीत गेले, तसेच दि.१७.०१.२०१५ रोजी मे.इचलकरंजी टेक्सटाईल डेव्हलपमेंट क्लस्टर इचलकरंजी येथील १२ दशलक्ष घन लिटर औद्योगिक सामूहिक सांडपाण्याच्या चेंबरमधून गळती होऊन सांडपाणी काळ्या ओढ्याद्वारे पंचगंगा नदीत मिसळले.

(३) कोल्हापूर जिल्ह्यातील पंचगंगा नदीचे पदुषण कमी करण्यासाठी कृती आराखडा मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद कोल्हापूर यांनी शासनास सादर केला होता. तो अहवाल केंद्रीय पर्यावरण व वन मंत्रालयास दिनांक २४/११/२०१४ रोजी पाठविण्यात आला होता. केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालयाने याबाबत सुधारीत अहवाल पाठविण्याबाबत कळविले आहे.

(४) व (५) जिल्हाधिकारी, कोल्हापूर यांच्या अध्यक्षतेखाली स्थापन केलेल्या तपासणी समितीने पंचगंगा नदीच्या प्रदुषणाबाबत माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये कोल्हापूर जिल्ह्याच्या महापालिका, साखर व आसावणी उद्योग औद्योगिक वसाहती व त्यामधील उद्योग तसेच सामुहिक सांडपाणी प्रक्रीया संयंत्रणा केंद्रे इत्यादींची पाहणी करून त्यांचा सविस्तर अहवाल विभागीय आयुक्त पूणे यांना महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळामार्फत दिनांक २४/०२/२०१५ रोजी सादर केला आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेलागाव (ता.वाडा, जि.ठाणे) येथे पाण्याच्या टाकीचा स्लॅब कोसळून ठेकेदाराचा झालेला मृत्यू

(८) * १३३१४ श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शेलागाव (ता.वाडा, जि.ठाणे) येथे राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल योजने अंतर्गत बांधण्यात आलेल्या पाण्याच्या टाकीचा स्लॅब कोसळून कुमार पाटील या ठेकेदाराचा मृत्यू झाला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल योजनेतून नळ पाणीपुरवठा योजनेला शासनाचा एवढा निधी मिळूनही यात ठेकेदार व संबंधित अधिकारी यांचे संगनमत असून कामे अतिशय निकृष्ट झालेली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यानुषंगाने दोषी व्यक्तींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे आहे.

तथापि, राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल योजने अंतर्गत बांधण्यात आलेल्या पाण्याच्या टाकीचा स्लॅब कोसळलेला नाही. गॅलरीचा कोपरा तुटून ठेकेदाराचा प्रतिनिधी श्री.कुमार पाटील यांचा मृत्यू झाला आहे.

(२) व (३) ठेकेदार व अधिकारी यांचे संगनमत नाही. गुणवत्ता तपासणीसाठी स्ट्रक्चरल ऑडिट करणेची योग्य ती कार्यवाही सुरू आहे. तपासणी अहवालानंतर उचित कार्यवाही करण्यात येईल.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोल्हापूर येथील छत्रपती प्रमिलाराजे रुग्णालयाचे २ कोटी ४९ लाख
रुपयांचे देणी प्रलंबित असल्याबाबत**

(९) * १३०७४ श्री.चंद्रदीप नरके (करवीर) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर येथील छत्रपती प्रमिलाराजे रुग्णालयास (सी.पी.आर.) शासनाकडून मिळणारे अनुदान अपुरे असल्याने सन २०१२ ते २०१४ या कालावधीतील हृदय शस्त्रक्रिया विभागाकडील औषधे, साहित्य व मानसेवी डॉक्टरांचे पगार अशी जवळ-जवळ २ कोटी ४९ लाख रुपयांची देणी प्रलंबित आहेत. तसेच सी.पी.आर. रुग्णालयाकडून देणी प्रलंबित असल्याने औषध व साहित्य पुरवठा करणाऱ्या कंपन्यांनी औषधे व साहित्याचा पुरवठा रुग्णालयास बंद केला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर बाबींची दखल घेवून शिर्डी येथील श्री साईबाबा संस्थान विश्वस्त व्यवस्था ट्रस्टने दि. २६ जुलै, २०१४ रोजी जिल्हा शल्य चिकित्सक, छ.प्रमिलाराजे रुग्णालय यांना पत्र पाठवून मदत देण्यास तयार असलेबाबत कळवले होते व सी.पी.आर. प्रशासनाकडून काही माहिती मागवली होती परंतु सी.पी.आर. प्रशासनाकडून अद्याप अशी कोणतीही माहिती शिर्डी साईबाबा संस्थानाला देण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रश्न भाग (१) व (२) बाबत शासनाने पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतःखरे आहे.

जीवनदायी आरोग्य योजनेतर्गत आरोग्य सेवा संचालनालयाकडून अनुदान उपलब्ध झालेले नसल्याने देयके प्रलंबित आहेत. तथापि, रुग्णसेवा सुरळीत होण्यासाठी स्थानिक पातळीवर खरेदी करून रुग्णसेवा सुरळीत ठेवण्यात येत आहे.

(२) या विषयी संस्थास्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

(३) प्रश्न भाग (१) च्या अनुषंगाने आरोग्य सेवा संचालनालयाकडे अनुदान उपलब्ध करून देण्याबाबत प्रस्ताव सादर करण्यात आला आहे. प्रश्न भाग (२) बाबत कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मांडळ (जि.नागपूर) येथील जलस्वराज्य प्रकल्पाच्या
कामात लाखो रुपयांचा झालेला गैरव्यवहार**

(१०) * ५९०८ श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.सुनिल केदार (सावनेर) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मांडळ (जि.नागपूर) येथील जलस्वराज्य प्रकल्पाची कामे पूर्ण झाली असली तरी नागरीकांपर्यंत एक थेंबही पाणी पोहोचले नसल्याने जलस्वराज्य प्रकल्पाच्या कामात लाखो रुपयांचा गैरव्यवहार झाला असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, जिल्हा परिषदेने ऑकार पॉलिमर्स कंपनीविरुद्ध कुही पोलीस ठाण्यात तक्रार दाखल केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी दोषी आढळून येणा-या संबंधितांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, त्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

मौ.मांडळ येथील जलस्वराज्य प्रकल्पांतर्गत करण्यात आलेल्या पाणी पुरवठा योजनेत वापरण्यात आलेले पाईप्स निकृष्ट दर्जाचे असल्याचे जानेवारी, २०११ मध्ये निदर्शनास आले.

(२) व (३) होय. पाईप उत्पादक कंपनी मे.ऑकार पॉलिमर्स व पाईप्स पुरवठादार मे.मदन एजन्सीज, नागपूर यांचेविरुद्ध पोलीस स्टेशन, कुही येथे भा.दं.वि. कलम ३४ व ४२० अन्वये दि.०६/०१/२०१५ रोजी गुन्हा क्र. ३/२०१५ दाखल करण्यात आला आहे. सदर गुन्ह्याचा पोलीस तपास सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शहापूर (जि.ठाणे) तालुक्याला पुरेसा पाणीपुरवठा करण्याबाबत

(११) * ७२४३ श्री.किसन कथारे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) ठाणे जिल्ह्यातील शहापूर तालुक्यातील खर्डी गावातील खर्डी बिरवाडी नळ पाणी पुरवठा योजनेतून गावकऱ्यांना पुरेसा पाणी पुरवठा होत नसल्याने नविन पाणी पुरवठा योजना अस्तित्वात येण्यासाठी प्रस्ताव पाठविला आहे व सदर तालुक्यातील सुमारे ९० आदिवासी गावांना २५ ते ३० टँकरद्वारे माहे मार्च ते जून या महिन्यात पाणीपुरवठा करण्यात येतो, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, कसारा-मोखावणे ग्रामपंचायतींतर्गत येणाऱ्या गांगडवाडी या आदिवासी पाड्यातील नागरिकांना डबक्यातील मातीमिश्रित गढूळ पाणी प्यावे लागत असल्याने स्थानिक लोकप्रतिनिधी, शहापूर यांनी सदर गावाला टँकरद्वारे पाणीपुरवठा करावा अशी मागणी माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये वा त्यासुमारास संबंधित यंत्रणेकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुषंगाने प्रश्न भाग (१) मधील योजनेस मंजूरी देवून निधी उपलब्ध करून देणेबाबत व उक्त तालुक्याला कायमस्वरूपी पाणीपुरवठा योजना राबविण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

खर्डी-बिरवाडी नळ पाणीपुरवठा योजनेची ग्रामपंचायतीकडून मागणी/प्रस्ताव नाही. परंतु खर्डी गावासाठी स्वतंत्र नळ पाणी पुरवठा योजनेचा प्रस्ताव महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाकडून शासनास मंजूरीसाठी सादर केला आहे.

शहापूर तालुक्यातील ८९ गावपाड्यांना १६ टँकरद्वारे माहे एप्रिल १४ ते जुलै १४ पर्यंत पाणीपुरवठा करण्यात आला आहे.

(२) हे खरे नाही.

सद्यःस्थितीत त्यावरील गावांपैकी अद्यापपर्यंत कोणीही टँकरची मागणी केलेली नाही.

(३) १) खर्डी गावासाठी स्वतंत्र नळ पाणी पुरवठा योजनेचा प्रस्ताव शासनाच्या मंजूरीसाठी सादर केला असून, मंजूरीची कार्यवाही सुरू आहे.

२) शहापूर तालुक्यातील गावपाड्यांसाठी कायमस्वरूपी न.पा.पु. योजना राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमान्तर्गत टप्प्याटप्प्याने राबविण्याचे नियोजन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शिक्षकांच्या प्रलंबित मागण्यांबाबत

(१२) * १७८८ श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.राहुल बोंद्रे (चिखली), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.मकरंद जाधव-पाटील (वाई), श्री.शशिकांत शिंदे (कोरेगाव), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), डॉ.संजय रायमुलकर (महकर), श्री.सुभाष साबणे (देगलूर), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.विनायकराव जाधव-पाटील (अहमदपूर), श्री.किशोर पाटील (पाचोरा), श्री.सदानंद चव्हाण (चिपळूण), श्री.सुरेश (राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ), श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), डॉ.अनिल बोंडे (मोर्शी), श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांची पदे मंजूर करणे, माध्यमिक शाळांना सन २००४ पासून वेतनेत्तर अनुदान देणे, केंद्र शासनाच्या राष्ट्रीय माध्यमिक शिक्षा अभियान व सर्व शिक्षा अभियानाचा निधी खासगी माध्यमिक शाळांनाही द्यावा, पहिली ते पाचवी आणि सहावी ते आठवी वर्गांना स्वतंत्र मुख्याध्यापक द्यावा अशा विविध मागण्यांसाठी शिक्षण मंडळाच्या विरोधात महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक शाळा शिक्षकेत्तर संघटनांच्या महामंडळातर्फे दिनांक ५ व १३ जानेवारी, २०१५ रोजी एक दिवसीय शाळा बंद आंदोलन करण्यात आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, याबाबतची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार उपरोक्त प्रकरणी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय.

- (२) महाराष्ट्र राज्य शिक्षण क्षेत्र संघटना समन्वय समिती यांच्या दि.१३.१.२०१५ च्या निवेदनातील मागण्यांच्या अनुषंगाने काही बाबी धोरणात्मक स्वरूपाच्या आहेत, याबाबत शासन स्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

रायगड जिल्ह्यातील पाणीटंचाईबाबत

(१३) * ७१५७ श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्री.धैर्यशील पाटील (पेण), श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.बाबुराव पाचर्ण (शिरूर), श्री.राज पुरोहित (कुलाबा), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) रायगड जिल्ह्यातील ग्रामपंचायत काराब (गडब) येथील महिलांनी दिनांक १० ऑक्टोबर, २०१४ रोजी वा त्या सुमारास पाणी प्रश्नासंबंधी ग्रामपंचायत कार्यालयावर धडक मोर्चा काढणे तसेच उरण तालुक्यातील कोप्रोली ग्रामपंचायत हद्दीतील आदिवासी वाडीवर पाणी टंचाई निर्माण झाल्याने तेथील नागरिकांना तीन मैल अंतरावरून डोंगर कपारीतून पाणी आणावे लावते आणि नेरळ (ता. कर्जत) येथे योग्य नियोजनाचा अभाव असल्याने पाणी टंचाईची समस्या अधिक तीव्र झाली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच पेण तालुक्यामधील ५१ गावे व १०६ वाड्यांना पिण्याचे पाणी पुरवठा करण्यासाठी २५ टँकरची मागणी करण्यात आली असून सदर तालुक्याकरिता हेटवणे या धरणातून टंचाईग्रस्त गावांना पिण्याचे पाणी पुरवठा करण्याबाबत आंदोलन केले तसेच खारे पाटातील वाशी शिर्की विभागात पाणी टंचाईमुळे नागरिकांनी पाणीपट्टी कमी करण्याची मागणी केल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच, खालापूर तालुक्यातील डोणवत, कलोते मोकाशी, भिलवले व नवी मुंबईला पाणी पुरवठा करणारे मोरबा यासारखे प्रचंड जलसाठा असलेले धरण असतानाही सदर तालुक्यात तीव्र पाणी टंचाई असल्याने अनेक गावांतून विशेषतः आदिवासी वाडीतून पाण्याकरिता महिलांना वणवण करावे लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदर जिल्ह्यातील पाणी टंचाई कायमस्वरूपी दूर करण्याकरिता कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) रायगड जिल्ह्यातील ग्रामपंचायत काराव (गडब) हद्दीतील महिलांनी पाणी प्रश्नासंबंधी मोर्चा काढला होता, हे खरे आहे.

उरण तालुक्यातील कोप्रोली ग्रामपंचायत हद्दीतील नागरीकांना डोंगर कपारीतून पाणी आणावे लागते, हे अंशतः खरे आहे.

नेरळ तालुका कर्जत येथे पाणी टंचाईची समस्या अधिक तीव्र झाली आहे, हे खरे नाही.

(२) हे अंशतः खरे आहे. पेण तालुक्यातील १३ गावे व ३६ वाड्यांमध्ये एकूण ८ टॅक्सव्दारे पाणी पुरवठा सुरु करण्यात आला आहे.

पेण तालुक्यातील हेटवणे धरणातून टंचाईग्रस्त गावांना पिण्याचे पाणी पुरवठा करण्याबाबत दिनांक २४.२.२०१५ रोजी आंदोलन करण्यात आले होते. तसेच, खारेपाट विभागातील वाशी व शिकी विभागात पाणी पट्टी कमी करण्याची मागणी करण्यात आली आहे.

(३) हे अंशतः खरे आहे, मोरबा धरणाच्या परिक्षेत्राबाहेरील डोंगरावरील वाड्यांना मे महिना अखेरीस पिण्याच्या पाण्याची टंचाई भासते.त्यामुळे सदर गावे व वाड्यांना टंचाई कालावधीमध्ये टॅक्सव्दारे पाणी पुरवठा केला जातो.

(४) राष्ट्रीय ग्रामिण पेयजल कार्यक्रमांच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार ग्रामपंचायतीच्या मागणी प्रमाणे आवश्यक तेथे कायमस्वरूपी पाणी पुरवठा योजना घेण्यात येतात.

तसेच रायगड जिल्ह्याचा सन २०१४-१५ या कालावधीचा टंचाई कृती आराखडा तयार करण्यात आला असून त्यात ५८१ गावे व ९९५ वाड्यांचा समावेश आहे. सदर गावे/वाड्यांत टंचाई अंतर्गत विहित उपाययोजना घेण्याचे प्रस्तावित आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

तारापूर (जि.पालघर) येथील एमआयडीसीमधील सीईटीपीमधून रासायनिक प्रदुषित सांडपाणी प्रक्रियाविना सोडत असल्याने होणारे प्रदुषण

(१४) * १११५ श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई) श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील तारापूर एमआयडीसीमधील सीईटीपीमधून मागील काही वर्षांपासून मोठ्या प्रमाणात रासायनिक प्रदुषित सांडपाणी प्रक्रियेविनाच सोडण्यात येत असून मागील वर्षभरापासून साफसफाई न केल्यामुळे सदरहू औद्योगिक क्षेत्रालगत असलेल्या सालवड, पारस्थळ, पाम, टिंबी, कोलवडे, कुंभवली येथील शेतकरी उध्वस्त झाले आहे,तर सदर अतिरिक्त सांडपाणी खाडी किनारी जाऊन त्याचा परिणाम मासे मरणे व माश्यांच्या उत्पत्तीवर झाल्याने पारंपारिक मच्छीमारी करून उदरनिर्वाह करणा-या मच्छीमार कुटूंबावर उपासमारीची पाळी आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, माहे नोव्हेंबर, २०१४ च्या पहिल्या आठवड्यात नवापूर येथे मासे मरण्याच्या घडलेल्या घटनेनंतर तेथील ग्रामस्थांनी सीईटीपीमध्ये दिवसभर ठिय्या आंदोलन करून मृत माश्यांसह अधिका-यांना घेराव घातला, हे ही खरे आहे काय,

- (३) तारापूर एमआयडीसीतून सोडण्यात येणा-या प्रदुषित सांडपाण्यामुळे निर्माण झालेल्या गंभीर समस्यांबाबतचे एक निवेदन जिल्हाधिकारी, पालघर यांचेकडे माहे नोव्हेंबर २०१४ च्या पहिल्या आठवड्यात बहुजन विकास आघाडीच्या वतीने देण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदरहू निवेदनातील मागण्यानुषंगाने शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे अंशतः खरे आहे.

तारापूर औद्योगिक वसाहतीतून ४५ ते ५० दशलक्ष लीटर सांडपाण्याची निर्मिती होत असून सामाईक सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेची क्षमता २५ दशलक्ष लीटर असल्याकारणाने साधारणतः २० ते २५ दशलक्ष लीटर सांडपाणी अर्धप्रक्रियाकृत/अक्रियाकृतरित्या नवापूर येथील अरबी समुद्रात सोडण्यात येते.

नवापूर खाडी परिसरात मासे मर्तुक होत असल्याबाबत तक्रार मच्छिमार विकास संघांच्या प्रतिनिधींच्या दिनांक ३/११/२०१४ रोजीच्या प्राप्त तक्रारीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत दिनांक ४/११/२०१४ रोजी नवापूर खाडी परिसरास भेट देऊन पाहणी केली असता खाडी परिसरात तुरळक प्रमाणात मासे मर्तुक झाल्याचे आढळून आले. दिनांक १३/११/२०१४ रोजी नवापूर व दांडी खाडी परिसरात होणाऱ्या माश्यांच्या मर्तुकीबाबत प्राप्त झालेल्या तक्रारीच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत घटनास्थळाच्या केलेल्या पाहणी दरम्यान बोई जातीचे साधारणतः ४ ते ५ इंच लांबीचे मासे तुरळकपणे मृत अवस्थेत विखुरलेले आढळून आले. नवापूर खाडी परिसरातील दिनांक ४/११/२०१४ रोजी संकलित केलेल्या पाण्यातील द्रावणीय प्राणवायू (Dissolved Oxygen - DO) चे प्रमाण ५.७ मिलीग्रॅम/लीटर व सामु (pH) ७.६ आढळला असून ते विहित मर्यादेत आहे. दिनांक ४/११/२०१४ व १२/११/२०१४, १४/११/२०१२ रोजीच्या न्यायवैद्यक प्रयोगशाळा, मुंबई यांच्या मृत माशांचे पृथःकरण अहवालानुसार मृत माश्यांच्या शरीरात विषारी अंश आढळून आला नाही. नवापूर व दांडी खाडी परिसरातील मासे मर्तुकीचे कारण अद्याप स्पष्ट झालेले नसून पाण्यातील प्राणवायूची मात्रा विहित मर्यादेत आढळते. सबब, झालेली मासे मर्तुक सामाईक सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेतील अर्धप्रक्रियाकृत सांडपाण्यामुळे झाली असे म्हणणे संयुक्त वाटत नाही. सदर प्रकरणी संबंधित गावातील शेतकऱ्यांकडून कोणतीही तक्रार प्राप्त झाली नसल्याचे तालुका कृषी अधिकारी, ता.जि.पालघर यांनी त्यांचे अहवालात नमूद केले आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

सदर घटनेच्या अनुषंगाने संतप्त ग्रामस्थांनी दिनांक ४/११/२०१४ या दिवशी सीईटीपी आवारातील एमआयडीसी सम्प हाऊसला भेट देऊन प्रतिकात्मक आंदोलन केले.

(३) होय, हे खरे आहे.

(४) बहुजन विकास आघाडीने माहे नोव्हेंबर २०१४ दरम्यान जिल्हाधिकारी, पालघर यांना दिलेल्या निवेदनाच्या अनुषंगाने तारापूर सीईटीपी, उद्योजक संघटना, औद्योगिक विकास मंडळाचे अधिकारी, व महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाचे अधिकारी यांची संयुक्त बैठक जिल्हाधिकारी कार्यालय, पालघर येथे दिनांक १३/११/२०१४ रोजी आयोजित करण्यात आली.

सदर बैठकीत तारापूर औद्योगिक परिसरातील जल प्रदूषण, घनकचरा संकलन व विल्हेवाट इत्यादीबाबत सखोल चर्चा करण्यात आली. जानेवारी-२०१३ ते फेब्रुवारी-२०१५ दरम्यान महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत तारापूर औद्योगिक वसाहतीतील एकूण ९२ उद्योगांना उत्पादन बंदचे आदेश देण्यात आले असून एकूण ४८ उद्योगांना अंतरिम आदेश पारित करण्यात आले आहेत. उद्योगांना सांडपाणी व हवा प्रदूषण नियंत्रण यंत्रणेत सुधारणा केल्यानंतर सदर उद्योगांना बँक हमी घेऊन उत्पादन पूर्ववत चालू ठेवण्याबाबतचे आदेश महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत देण्यात येतात. तसेच तारापूर सामाईक प्रक्रिया केंद्राची रु.५ लाखाची बँक हमी महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये जप्त करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अहमदनगर जिल्ह्यातील पाणी टंचाई

(१५) * १११७६ श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्रीमती मोनिका राजळे (शिवगांव - पाथर्डी) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अहमदनगर जिल्ह्यात मोठ्या प्रमाणात पाण्याची बिकट समस्या निर्माण झाल्यामुळे महिलांना पाण्यासाठी वणवण फिरावे लागत असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर जिल्ह्यात पाण्याची बिकट परिस्थिती निर्माण झाल्याने एकूण किती वॉटर टँकरचा पुरवठा करण्यात येत आहे व सदर पुरवठा केलेल्या वॉटर टँकरने किती गावांमध्ये पाणी पुरविण्यात येत आहे,

(३) तसेच, श्रीगोंदा तालुक्यातील १२ गावे टँकरमुक्त करण्यासाठी तेथील अधिका-यांना माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये वा त्यासुमारास दत्तक देण्यात आली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, प्रश्न भाग (३) मधील योजनेचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे, यावर किती खर्च करण्यात येणार आहे, या योजनेत कोणकोणत्या कामांचा समावेश करण्यात येणार आहे व ही कामे प्रत्यक्षात केव्हा सुरु करण्यात येणार आहेत,

(५) असल्यास, सदर जिल्ह्यात होत असलेली पाणी समस्या दूर करण्याकरिता कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

(२) दिनांक २.३.२०१५ पर्यंत जिल्ह्यात ९ तालुक्यातील ७८ गावे व २९१ वाड्यांना एकूण ९७ टँकरव्दारे पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा करण्यात येत आहे.

(३) हे खरे नाही. तथापि, श्रीगोंदा तालुक्यातील १२ गावांची जलयुक्त शिवार अभियानांतर्गत निवड करणेत आलेली आहे व या गावातील विकास कामांचे संनियंत्रण करण्यासाठी १२ अधिका-यांची नियुक्ती करण्यात आलेली आहे.

(४) सदर गावांमध्ये सिमेंट-बंधारे, कोल्हापूरी बंधारे, फळबाग लागवड, गाळ काढणे, नाला खोलीकरण, मातीनाला बांध, शेततळे, सलग समतोल चर अशी जलसंधारणाची कामे घेऊन नैसर्गिकरित्या मिळणा-या पावसाचे पाणी जास्तीत जास्त प्रमाणावर अडविण्याचे उद्दिष्ट आहे. सदर कामासाठी रु. ६९५.२१ लक्ष मंजूर असून ही कामे प्रगतीपथावर आहेत.

(५) जिल्ह्यातील टंचाई निवारणार्थ प्रशासनाने ११३२ उपाययोजनांचा टंचाई कृती आराखडा तयार केला असून टँकरद्वारे पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा करणे, विहिर अधिग्रहण करणे, विंधन विहिरी घेणे इ. उपाययोजना घेण्यात आलेल्या आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात शिक्षण विभागात ६० टक्के जागा रिक्त असल्याबाबत

(१६) * ५७१४ श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.किसन कथारे (मुरबाड), श्री.शरददादा सोनवणे (जुन्नर), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.राज पुरोहित (कुलाबा), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.विजय औटी (पारनेर), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.तानाजी मुटकुले (हिंगोली), श्री.त्र्यंबकराव भिसे (लातूर ग्रामीण), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.विलास तरे (बोईसर), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.पराग वाजे (सिन्नर), श्री.मदन येरावार (यवतमाळ), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.प्रशांत बंब (गंगापूर), श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी), श्री.राजेंद्र नजरधने (उमरखेड), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम), डॉ.राहुल आहेर (चांदवड), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.सुभाष साबणे (देगलूर), श्री.अशोक पाटील (भांडूप पश्चिम), श्री.अर्जुन खोतकर (जालना), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.राहुल मोटे (परांडा) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शिक्षण विभागात ६० टक्के जागा रिक्त असून ९० हजार शाळांची तपासणी करण्यासाठी केवळ ३५० गटशिक्षण अधिकारी आहेत तसेच राज्यात पालघर-ठाण्यासह सुमारे ५४ शिक्षणाधिकाऱ्यांच्या जागा रिक्त असून त्या जागी दुय्यम दर्जाच्या अधिकाऱ्यांकडून काम पाहिले जात असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच पालघर जिल्ह्याची निर्मिती होऊन एक वर्षे झाले तरीही शिक्षण विभागामध्ये सर्व पदे रिक्त असल्याची बाब दिनांक १९ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) तसेच सेनगांव तालुक्यामध्ये (जि.हिंंगोली) प्राथमिक शिक्षकांची पदे मोठ्या प्रमाणावर रिक्त असल्याने व राज्यातील शिक्षक सेवकाची सुमारे ३००० पदे रिक्त असल्याने विद्यार्थ्यांना नवनविन उपक्रमांच्या अनुषंगाने राबविण्यात येणाऱ्या योजनांच्या लाभ न मिळाल्यामुळे विद्यार्थ्यांची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, प्रश्न भाग एक व दोन मधिल रिक्त पदे त्वरीत भरण्याबाबत शासनाने पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) राज्यात गटशिक्षणाधिकार्यांची ३५२ पदे मंजूर असून सद्यःस्थितीत १२३ पदे रिक्त आहेत. तसेच शिक्षणाधिकारी व तत्सम संवर्गात सद्यःस्थितीत ५४ पदे रिक्त आहेत. सदर रिक्त पदांचा अतिरिक्त कार्यभार अन्य अधिकार्यांकडे सोपवून प्रशासकीय कामकाज पूर्ण करण्यात येत आहे,

(२) पालघर जिल्ह्याच्या निर्मिती नंतर शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) व (माध्यमिक) ही पदे भरण्यात आली असून इतर संवर्गातील पदे भरण्याची कार्यवाही सुरु असल्याने ही पदे सद्यःस्थितीत रिक्त दिसून येतात हे खरे आहे.

(३) सेनगाव तालुक्यांतर्गत प्राथमिक शिक्षकांची एकूण मंजूर पदे ६७० असून ६४४ प्राथमिक शिक्षकांची एकूण पदे भरलेली आहेत. नविन उपक्रमाच्या अनुषंगाने राबविण्यात येणाऱ्या योजनेचा लाभ वेळोवेळी विद्यार्थ्यांना विनाविलंब देण्यात येतो. त्यामुळे विद्यार्थ्यांची गैरसोय होत नाही.

(४) रिक्त पदे पदोन्नतीने, मर्यादित विभागीय परीक्षेद्वारे तसेच सरळसेवेने तातडीने भरण्याबाबत शासन स्तरावरून कार्यवाही सुरु आहे.

पालघर जिल्ह्यातील गट-अ ची पदे भरण्यात आली असून , गट-ब, गट-क व गट-ड ची पदे भरण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य व राष्ट्रीय पातळीवर पुरस्कार प्राप्त शिक्षकांना एक लाख
रूपये देण्याबाबतचा निर्णय प्रलंबित असल्याबाबत**

(१७) * १०६८१ श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा), श्री.अर्जुन खोतकर (जालना), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.नारायण पाटील (करमाळा), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.योगेश सागर (चारकोप) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील राज्य व राष्ट्रीय पुरस्कार प्राप्त शिक्षकांना आगाऊ वेतनवाढ देण्याबाबत दिनांक ३० एप्रिल, १९८४ रोजीच्या शासन निर्णयात दि. ४.सप्टेंबर, २०१४ रोजी बदल करून शासनाने या विषयी नव्याने निर्णय घेत सन २०१३-१४ पासून राज्य व राष्ट्रीय पातळीवर पुरस्कार प्राप्त शिक्षकांना आगाऊ वेतन वाढ देण्याऐवजी एक लाख रूपये देण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दिनांक ५ सप्टेंबर, २०१४ रोजी सन्मानित केलेल्या राज्यातील शिक्षकांना अद्यापही घोषित केलेली एक लाख रुपयांची रक्कम देण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, त्याची कारणे काय आहेत व सदर रक्कम उक्त शिक्षकांना देण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली आहे व याबाबतची सद्यःस्थिती काय आहे?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) व (३) राज्य व राष्ट्रीय आदर्श शिक्षक पुरस्कार प्राप्त शिक्षकांना आगाऊ वेतनवाढी ऐवजी रुपये एक लाख रक्कम अदा करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला. तथापि त्याकरीत निधी उपलब्धते अभावी दि.५ सप्टेंबर, २०१४ रोजी पुरस्काराचेवेळी सदर रक्कम पुरस्कार प्राप्त शिक्षकांना देणे शक्य झाले नाही.

निधी उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

रोहा (जि.रायगड) तालुक्यातील दुर्गम भागातील जिल्हा परिषद प्राथमिक शाळांना तसेच शहापूर (जि.ठाणे) तालुक्यातील शाळांना किचनशेड उपलब्ध नसल्याबाबत

(१८) * ७९६८ श्री.भरतशेठ गोगावले (महाड), श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण) :

सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रोहा (जि.रायगड) तालुक्यातील गोपाळवट, वांदरकोंडा, वाघीरपट्टी, काटी-बोडन, आराळी, केळघर, साठलेवाही या दुर्गम भागातील जि.प.प्राथमिक शाळांना किचनशेड उपलब्ध नसल्याचे नुकतेच माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, तसेच शहापूर (जि.ठाणे) तालुक्यात सदर २७२ शाळांना किचनशेड बांधण्यात आले असून अद्याप ९६ शाळा किचनशेडपासून वंचित आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त भागातील शाळांसाठी जागा उपलब्ध करूनही किचनशेडपासून वंचित राहण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, तदनुसार उक्त ठिकाणच्या शाळांना त्वरीत किचनशेड बांधण्याबाबत शासनाने पुढे कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१), (२) व (३) रायगड जिल्ह्यातील रोहा तालुक्यातील वांदरकोंडा येथील शाळेत स्वयंपाकगृह बांधण्यात आले आहे. उर्वरित ठिकाणी प्री फेब्रीकेटेड स्वयंपाकगृह बांधकामे मंजूर करण्यात आलेली असून सदर स्वयंपाकगृह बांधकामे तात्काळ करण्याचे आदेश देण्यात आलेले आहे.

ठाणे जिल्ह्यातील शहापूर तालुक्यातील एकूण ४६८ शाळांपैकी १८ शाळा या वन जमीन किंवा तानसा अभयारण्य क्षेत्रात असल्याने तसेच ७ शाळांना स्वयंपाकगृह बांधकामाकरीता जागा उपलब्ध नसल्याने सदर २५ शाळांमध्ये स्वयंपाकगृहे बांधण्यात आलेली नाहीत. सदर ठिकाणी जागा उपलब्ध करून घेण्याबाबत आवश्यक कार्यवाही करण्याचे आदेश शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक), जिल्हा परिषद, ठाणे यांना देण्यात आले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

दादर येथील मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालयाला लागलेल्या आगीबाबत

(१९) * ८३५६ श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी) :

सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील दादरच्या डिसिल्व्हा रोडवरील मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालयाला लागलेल्या आगीमुळे ऐतिहासिक ग्रंथसंपदेचा दुर्मिळ ठेवा असलेल्या ह्या ग्रंथसंग्रहालयाचा सुरक्षिततेचा प्रश्न निर्माण झाल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबत चौकशी करण्यात आली काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार उक्त ग्रंथालयाच्या सुरक्षिततेबाबत शासनाने पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय.

मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालय हे पहिल्या मजल्यावर असून तळमजल्यावरील टायटनच्या शोरूमला शॉट सर्कीटमुळे आग लागली होती. त्यामध्ये मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालयाच्या अंतर्गत भागाचे व ग्रंथसंपदेचे काहीही नुकसान झालेले नाही.

(२) मुंबई मराठी ग्रंथसंग्रहालयाची जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालय, मुंबई यांच्याकडून पाहणी करण्यात आली आहे. सदर ग्रंथालयाने सुरक्षिततेच्या दृष्टीने अग्निशमन यंत्रणा अद्ययावत केली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

औरंगाबाद जिल्ह्यातील कन्नड शहर, देवगाव रंगारी, अमदाबाद, मोहरा व आडगांव येथील पाणी पुरवठा योजनांना मंजूरी मिळण्याबाबत

(२०) * ९५६७ श्री.हर्षवर्धन जाधव (कन्नड) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता

मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कन्नड विधानसभा मतदारसंघात मागील ३ वर्षांपासून सतत असलेल्या भीषण दुष्काळामुळे व पाणी टंचाईमुळे अत्यावश्यक असलेल्या कन्नड शहर, देवगाव रंगारी, अमदाबाद, मोहरा, मोहाडी व अडगांव (जि.औरंगाबाद) येथील पाणी पुरवठा योजनांना मंजूरी मिळण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १६ डिसेंबर, २०१४ रोजी वा त्यासुमारास निवेदनाद्वारे मा. पाणी पुरवठा व स्वच्छता मंत्री यांचे कडे मागणी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर पाणी पुरवठा योजनांना मंजूरी मिळण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, त्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय.

(२) कन्नड शहरासाठी महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, औरंगाबाद यांचेमार्फत शिवना टाकळी मध्यम प्रकल्प उद्भव धरून कन्नड शहर पाणीपुरवठा योजना सर्वेक्षणाचे काम हाती घेण्यात आले आहे.

देवगाव रंगारी पाणीपुरवठा योजनेअंतर्गत शिवना टाकळी धरणातून पाणीपुरवठा करण्यासाठी सर्वेक्षण पूर्ण करण्यात आले आहे. अंदाजपत्रके व आराखडे तयार करण्याचे काम महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत प्रगतीपथावर आहे. सदर योजनेचा समावेश राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत सन २०१५-१६ च्या कृती आराखड्यात केला आहे.

अमदाबाद, मोहरा, मोहाडी, अडगाव या गावांकरीता अंजना पळशी धरण उद्भवावरून पाणीपुरवठा योजनेकरीता सर्वेक्षणाचे काम फेब्रुवारी, २०१५ मध्ये पूर्ण करण्यात आले असून अंदाजपत्रके तयार करण्याचे काम महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत प्रगतीपथावर आहे. सदर गावांचा समावेश राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत सन २०१५-१६ च्या कृती आराखड्यात केला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शाळेत जाणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे दफतराचे ओझे कमी करण्याबाबत

(२१) * ५७८२ श्री.राहुल बोंद्रे (चिखली), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), डॉ.पतंगराव कदम (पलूस कडेगाव), डॉ.शशिकांत खडेकर (सिंदखेड राजा), डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर), श्री.सुभाष साबणे (देगलूर), श्री.शरददादा सोनवणे (जुन्नर), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्री.प्रताप सरनाईक (ओवळा माजिवडा), डॉ.राहुल पाटील (परभणी), श्री.अर्जुन खोतकर (जालना), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.नारायण पाटील (करमाळा), श्री.संदीपानराव भुमरे (पैठण), श्री.भिमराव धोंडे (आष्टी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.बाबुराव पाचर्णे

(शिरूर), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.सुरेश गोरे (खेड आळंदी), श्री.चरण वाघमारे (तुमसर), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.राहुल मोटे (परांडा) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शाळेत शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या पाठीवरील दप्तराच्या ओझ्याचा थेट परिणाम त्यांच्या पाठीचा मणका आणि सांध्यांवर होत असल्याने सततची पाठ दुखणी तसेच पाठीच्या मणक्यांचा आकार बदलणे, मणक्यांच्या चकतीचा व्हास यामुळे खेळातील सहभाग कमी इत्यादी दुष्परिणामांमुळे भविष्यात गंभीर आजार होण्याची भिती पुण्यातील अस्थिरोगतज्ज्ञ डॉ.किरण शेटे यांनी व्यक्त केल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील शालेय विद्यार्थ्यांची शारिरीक क्षमता पाहता त्यांच्या पाठीवरील दप्तराचे ओझे कमी व्हावे यासाठी राज्य शासनाने दिनांक १७ एप्रिल, २००६ मध्ये राज्यातील सर्व शाळांना स्पष्ट निर्देश दिलेले असतानाही त्यांचे पालन होत नसल्याची गंभीर बाब माहे जानेवारी, २०१५ च्या पहिल्या सप्ताहात वा त्या सुमारास निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, न्यायालयाने दखल घेऊन नेमलेल्या समितीने प्राथमिक अहवाल न्यायालयात सादर केला, त्यात असलेल्या प्रमुख १२ शिफारशी तसेच शासनाने टॅबलेटची संकल्पना अमलात आणण्याबाबत कोणता निर्णय घेतला व त्याचे थोडक्यात स्वरूप काय आहे,

(४) उपरोक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुषंगाने विद्यार्थ्यांचे पाठीवरचे दप्तराचे ओझे कमी करण्याबाबत तसेच सदर अहवालातील शिफारशींवर शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय.

(२) शालेय विद्यार्थ्यांचे दप्तराचे ओझे कमी करण्याबाबत मा.उच्च न्यायालय खंडपीठ, नागपूर येथे याचिका दाखल करण्यात आली होती. त्यानुषंगाने शासनाने शासन निर्णय २५/११/२०१४ अन्वये विद्यार्थ्यांच्या पाठीवरील दप्तराचे ओझे कमी करण्याच्या अनुषंगाने करावयाच्या उपाययोजना याबाबत समिती स्थापन करण्याचे निर्देश दिले आहेत. त्यानुसार शिक्षण संचालक (प्राथमिक) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती स्थापन करण्यात आलेली आहे.

(३) व (४) शासन निर्णयानुसार नियुक्त केलेल्या समितीचा अहवाल शासनास सादर झाल्यानंतर त्यावर कार्यवाही करण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

अकोला येथील सर्वोपचार रुग्णालयातील कलर डॉप्लर मशीन नादुरुस्त असल्याबाबत

(२२) * ८१९० श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम), श्री.बाबुराव पाचर्ण (शिरूर श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य), श्री.कृष्णा खोपडे (नागपूर पूर्व), श्री.सुधाकर कोहळे (नागपूर दक्षिण), श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम), श्री.आशिष देशमुख (काटोल) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला येथील सर्वोपचार रुग्णालय, सोनोग्राफी विभागातील कलर डॉप्लर मशीन गेल्या एक महिन्यापासून नादुरुस्त असल्याने रुग्णालयात येणाऱ्या गरीब रुग्णांना खाजगी सोनोग्राफी सेंटरमध्ये पाठविण्यात येत असल्याने त्यांना आर्थिक भुर्दंड सहन करावा लागत असल्याचे तसेच नागपूर येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय रुग्णालय/सुपर स्पेशॅलिटी हॉस्पिटल/मेयो इंदीरा गांधी रुग्णालय येथे Xray Film/सर्जिकल साहित्य/औषधी आदींचा तुटवडा असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) सर्वोपचार रुग्णालय, अकोला येथील कलर डॉप्लर मशीन काही काळ बंद होते तथापि, सदर कालावधीत सोनोग्राफी यंत्राच्या साहाय्याने आवश्यक चाचण्या करण्यात येत होत्या. कलर डॉप्लर मशीन दुरुस्त करण्यात आली असून सदर उपकरण सध्या रुग्णसेवेत कार्यान्वित आहे.

नागपूर येथील रुग्णालयांमध्ये काही काळ एक्सरे फिल्मचा तुटवडा निर्माण झाला होतो. तथापि, सध्या एक्सरे फिल्मचा पुरवठा सुरळीत आहे. सदर रुग्णालयांमध्ये औषधे व सर्जिकल साहित्याचा तुटवडा नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

गेवराई (जि.बीड) तालुक्यामध्ये रॉकेलचा होत असलेला काळाबाजार

(२३) * ८५१२ श्री.लक्ष्मण पवार (गेवराई) : सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गेवराई (जि.बीड) तालुक्यामध्ये मागील महिन्यात २ लाख ८२ हजार लीटर रॉकेलचे वाटप कागदोपत्री दाखविण्यात आले असून प्रत्यक्षात एकाही रेशनकार्डधारकाला प्रति लीटर रॉकेल १६.५० रुपये शासकीय दरात मिळत नाही तर सदर रॉकेल कमीत कमी २५ ते ४८ रुपये प्रतिलिटर दराने सर्रास काळ्याबाजारात विकले जात असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, त्यामुळे स्वस्त धान्याच्या बाबतीतही बीपीएल कार्डधारकांना पूर्ण रॉकेलचा कोटा योग्य दराने मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणाची सखोल चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) तसेच, गोवराई तहसील कार्यालय येथे रेशन रॉकेल तक्रार निवारण केंद्र उभारण्यात येणार आहे काय,
- (५) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) व (२) अशा प्रकारची तोंडी तक्रार मा.लोकप्रतिनिधी यांनी तहसलदार, गोवराई जि.बीड यांच्याकडील दि.१९ नोव्हेंबर, २०१४ च्या बैठकीत केली होती.

(३) व (४) होय.

केरोसिन वाटपासाठी तालुक्यात विहित ठिकाणे निश्चित करण्यात आली. या ठिकाणांवर नियुक्त केलेले तलाठी यांच्या उपस्थितीत केरोसिन वाटप करण्याबाबत सूचना दिल्या आहेत. त्यानुसार माहे जानेवारी, २०१५ पासून केरोसिन वाटप सुरू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील विशेषतः आदिवासी भागातील शिधावाटप दुकानातून मिळणारे धान्य व रॉकेलचा पुरवठा पुरेशा प्रमाणात मिळण्याबाबत

(२४) * १२२१० श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.कृष्णा घोडा (पालघर), प्रा.अशोक उईके (राळेगाव), श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी), श्री.पास्कल धनारे (डहाणू) : सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शिधावाटप दुकानातून रु ७.२०/- प्रति किलो दराने मिळणारा गहू व रु. ९.६०/- प्रति किलो दराने मिळणारा तांदुळ पुरवठा माहे नोव्हेंबर, २०१४ पासून बंद आहे तसेच माहे जानेवारी, २०१५ पूर्वी २४ लिटर मिळणारे रॉकेल फक्त ५ लिटर मिळत आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, पालघर तालुक्यातील (जि.पालघर) ग्रामीण व अतिदुर्गम भागातील आदिवासींना रेशन कार्डावरून देण्यात येणा-या धान्यासह रॉकेल, साखर आदि जीवनाश्यक वस्तूंचा मागणीपेक्षा फक्त ३७ टक्के साठा उपलब्ध करून देण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच वडकी (ता.राळेगाव, जि.यवतमाळ) येथे अन्न सुरक्षा योजनेतर्गत आदिवासी लाभार्थ्यांना रेशनचे धान्य मिळत नसून सदर धान्य रेशन पुरवठादार काळ्या बाजार विकत असल्याचे माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणांबाबत चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यानुषंगाने ग्राहकांस शिधावाटप दुकानातून मिळणारे धान्य रॉकेलचा पुरवठा पूर्वीइतका मिळण्याकरिता शासनाकडून कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, याबाबतची सदयस्थिती काय आहे ?

श्री. गिरीश बापट : (१) व (२) हे खरे आहे.

राज्यातील राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा योजनेत समाविष्ट नसलेल्या एपीएल (केशरी) शिधापत्रिकाधारकांना देण्यात येणारे अन्नधान्य माहे नोव्हेंबर, २०१४ पासून बंद करण्यात आले आहे.

केंद्र शासनाने माहे जानेवारी, २०१५ पासून राज्यास मिळणाऱ्या केरोसिनच्या नियतनात माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये देण्यात आलेल्या केरोसिन नियतनाच्या सुमारे १८ टक्के कपात केली आहे. त्यामुळे सदयःस्थितीत राज्यास मागणीच्या २८ टक्के इतके केरोसिनचे नियतन केंद्र शासनाकडून प्राप्त होते.

पालघर जिल्ह्यासाठी माहे सप्टेंबर, २०१४ पासून साखरेचे ३६९३ क्विंटल इतके नियतन उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. त्यामध्ये कोणत्याही प्रकाराची कपात करण्यात आलेली नाही.

(३) नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्ह्यात जलस्वराज्य प्रकल्पांतर्गत कामामध्ये झालेला गैरव्यवहार

(२५) * ५६०३ श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.तानाजी मुटकुले (हिंगोली) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यात शासनाच्या वतीने सन २००५ ते २००९ च्या दरम्यान राबविण्यात आलेल्या जलस्वराज्य प्रकल्पाचे पाणी बहुतांश गावात पाहोचले नसल्याचे तसेच या प्रकल्पांतर्गत संपूर्ण कामे सन २००९ पर्यंत पूर्ण करण्याचे बंधनकारक असतानाही काही गावांमध्ये अर्धवट कामे करून त्यात निकृष्ट दर्जाचे साहित्य वापरण्यात येऊन मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार झाला असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच हिंगोली जिल्ह्यातील कळमनुरी तालुक्यासह इतर अनेक गावांमधून हिवाळ्यातच पाणीपातळी खोल गेल्यामुळे अनेक हातपंप बंद पडल्याने नागरिकांची पाण्याअभावी गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच सेनगाव तालुक्यामधील नविन नळ पाणीपुरवठा योजनेचा प्रस्ताव महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण विभागामार्फत शासनास सादर करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, या बाबत चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यानुषंगाने प्रश्न भाग (१) प्रकरणी दोषी आढळून येणाऱ्या संबंधितांवर कोणती कारवाई केली व नागरिकांना पाणीपुरवठा होणेबाबत कोणती कार्यवाही वा उपाययोजना करण्यात आली वा येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) नाही.

(३) होय. तथापि, सेनगाव ग्रामपंचायतीचे नगरपंचायतीत रूपांतर झाल्याने दरडोई सुधारित दराने पाणी पुरवठा करण्याकरिता नवीन अंदाजपत्रक तयार करण्याची सूचना महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाला देण्यात आल्या आहेत.

(४) होय. जलस्वराज्य प्रकल्पांतर्गतची कामे अर्धवट अवस्थेत ठेवल्याबाबतच्या प्रकरणी दोषी आढळून आलेल्या समित्यांचे अध्यक्ष व सचिव यांच्यावर भा.दं.वि.कलम ४०९, ४०६, ४२० व ३४ अन्वये गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत. तसेच ६२ वसुल पात्र समित्यांचे अध्यक्ष व सचिव यांच्याविरूद्ध नोटिसा बजावण्यात आल्या आहेत. आतापर्यंत ३९ गावांच्या समित्यांकडून रुपये ४५.८७ लक्ष रक्कम वसुल करण्यात आली आहे. उर्वरित समित्यांवर RRC ची कार्यवाही करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे. तसेच नागरीकांना नियमित पाणी पुरवठा करण्याबाबत प्रत्येक ग्राम पंचायतीला सूचना देण्यात आल्या आहेत. संभाव्य पाणी टंचाई भासणाऱ्या गावामध्ये टंचाई निवारणाच्या उपाययोजना घेण्यात येत आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

बालभारतीच्या अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाच्या तिसरी व चौथीच्या परिसर अभ्यास व शिवचरित्र या पुस्तकात अनेक गंभीर चुका असल्याबाबत

(२६) * ११७८१ श्री.विनायकराव जाधव-पाटील (अहमदपूर), श्री.सुरेश हाळवणकर (इचलकरंजी), श्री.अतुल भातखळकर (कांदिवली पूर्व), डॉ.अनिल बोंडे (मोर्शी), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बालभारतीच्या अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाच्या तिसरी व चौथीच्या परिसर अभ्यास व शिवचरित्र या पुस्तकात अनेक गंभीर चुका असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दोन्ही पुस्तकांतील राष्ट्रगीतात "सिंध" ऐवजी "सिंधू" तसेच "आशिष" ऐवजी "आशिस" असे चुकीचे शब्द छापलेले आहे तसेच चौथीच्या परिसर अभ्यास भाग पहिला या पाठ्यपुस्तकात नवव्या प्रकरणात पान क्र.५८ वर वातावरणाची माहिती देताना पृथ्वीपासून उंच गेल्यास ५० कि.मी.पर्यंत हवा आहे असे नमूद केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय असल्यास, त्यानुसार संबंधित दोषी संशोधन मंडळाच्या अधिकाऱ्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) केंद्र शासनाच्या गृह मंत्रालयाकडून प्राप्त माहितीनुसार पाठ्यपुस्तकांमध्ये राष्ट्रगीत छापण्यात आलेले आहे. इ.४ थीच्या वर्गातील विद्यार्थी वयोगटास अनुसरून पृथ्वीपासून उंच गेल्यास ५० कि.मी. पर्यंत हवा आहे असे पाठ्यपुस्तकात नमूद केले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात विशेषतः मुंबईमध्ये विविध कंपन्यांकडून पुरविण्यात येणा-या
बाटली बंद पाण्यामध्ये मानवी आरोग्यास घातक असलेले ब्रोमेट,
क्लोराईड आणि क्लोरोट ही रसायने आढळल्याबाबत

(२७) * ६६२८ श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत), श्री.सुभाष साबणे (देगलूर), डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.किसन कथारे (मुरबाड), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व), श्री.बच्चू कडू (अचलपूर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), डॉ.अनिल बोंडे (मोर्शी) : सन्माननीय अन्न आणि औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात विशेषतः मुंबईमध्ये विविध कंपन्यांकडून पुरविण्यात येणा-या बाटली बंद पाण्यामध्ये मानवी आरोग्यास घातक असलेले ब्रोमेट ,क्लोराईड आणि क्लोरोट ही रसायने असल्याचे भाभा अणुसंशोधन केंद्राच्या संशोधनातून माहे जानेवारी,२०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२)असल्यास, रसायन मिश्रीत बाटलीबंद पाणी पुरवठा करणा-या कंपन्यांची शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुषंगाने सदर कंपन्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

कल्याण (जि.ठाणे) तालुक्यामध्ये अपुरा पाणी पुरवठा होत असल्याबाबत

(२८) * ८४२३ श्री.नरेंद्र पवार (कल्याण पश्चिम), श्रीमती ज्योती कलानी (उल्हासनगर), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.नसीम खान (चांदिवली) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कल्याण (जि.ठाणे) तालुक्यातील खडवली जवळील वावेघर गावात गेल्या २० दिवसापासून पाणी योजना असून देखील महिलांना पिण्याच्या पाण्याकरीता रेल्वे ट्रॅक ओलांडून पिण्याच्या पाण्यासाठी वणवण भटकावे लागत आहे, याकडे ग्रामपंचायत दुर्लक्ष करित आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच म्हारळ, वरप, कांबा (ता.कल्याण, जि.ठाणे) या गावातील पिण्याच्या पाण्याची पाईप लाईन जुनी झाल्याने लिकेज व इतर अडचणी निर्माण झाल्या आहेत. तसेच आजच्या वाढलेल्या लोकसंख्येचा विचार करता सदरची पाईप लाईन बदलून मोठी व नविन पाईप लाईन तसेच इतर उपाययोजना व्हाव्यात, याबाबत ग्रामस्थ व लोकप्रतिनिधीनी मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास प्रश्न भाग (१) व (२) बाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) १) वावेघर ही योजना स्वतंत्र नळ पाणीपुरवठा योजना ग्रामपंचायतीकडे हस्तांतरीत असून, ग्रामपंचायतीमार्फत चालविण्यात येते. ग्रामपंचायतीने योजनेचे विद्युत देयक अदा न केल्यामुळे वीज वितरण कंपनी यांनी देयका अभावी विद्युत पुरवठा खंडीत केल्यामुळे पाणी योजना बंद आहे. सदर गावात १५ खाजगी विंधन विहिरी दोन शासकीय विहिरी व दोन शासकीय विंधन विहिरी अशी पाणी पुरवठ्याचे साधन आहेत. ग्रामपंचायतीमार्फत विद्युत जोडणी पूर्ववत करण्यासाठी प्रयत्न सुरू असून वसूली करून योजना पूर्ववत करण्याची कार्यवाही ग्रामपंचायतीतर्फे सुरू आहे.

२) म्हारळ येथे योजना नुतनीकरण करणे हे काम सन २०११-१२ च्या आराखड्यात समाविष्ट करण्यात आले होते. परंतु म्हारळ येथे उंच व जमिनीवरील टाकी इत्यादीसाठी जागा उपलब्ध न झाल्याने ग्रामपंचायतीने प्रस्ताव सादर केला नाही.

३) वरप ग्रामपंचायतीमार्फत उल्हास नदीवरून स्वतंत्र नळपाणीपुरवठा योजना सुरू आहे. तसेच उंच साठवण टाकीची क्षमता १.०० लक्ष लिटर आहे. तसेच महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळामार्फत ४ इंच व्यासाच्या कनेक्शनद्वारे उर्वरित भागास पाणीपुरवठा होत आहे. सदरच्या दोन्ही योजना ग्रामपंचायतीमार्फत चालविल्या जातात. सदर बाबतीत ग्रामपंचायतीकडून कोणत्याही प्रकारचा प्रस्ताव प्राप्त झालेला नाही.

४) कांबा ग्रामपंचायतीमार्फत पाणीपुरवठा नुतनीकरण करणे ह्या कामाचा प्रस्ताव सादर करण्यात आलेला आहे. सदर कामाचा राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम सन २०१५-१६ च्या आराखड्यात समाविष्ट करण्यात आलेला असून अंदाजपत्रक तयार करण्यात आलेले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अमरावती जिल्ह्यातील पाणीपुरवठा योजनेबाबत

(२९) * ५६८५ प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.बच्चू कडू (अचलपूर), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी): सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) चिखलदरा (जि.अमरावती) तालुक्यातील अनेक गावांमध्ये पाणीपुरवठा होत नसल्यामुळे नागरिकांना भीषण पाणीटंचाईचा सामना करावा लागत असल्याचे माहे जानेवारी २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच अचलपुर व चांदूर बाजार (जि.अमरावती) या तालुक्यातील १४५ गावांच्या प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजनेस तातडीने प्रशासकीय मान्यता द्यावी अशी मागणी स्थानिक लोकप्रतिनिधी, अचलपुर यांनी मा.पाणीपुरवठा व स्वच्छता मंत्री यांच्याकडे दिनांक २५ जुलै, २०१४ रोजी वा त्यासुमारास केली, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच तिवसा (सं) (जि.अमरावती) येथे राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमा अंतर्गत सन २०१२-१३ मध्ये १२८ क्षेत्रामध्ये माहे मार्च, २०१३ पर्यन्त जलपूर्ती करण्याचे लक्ष असूनही प्रशासनाच्या दिरंगाईमुळे ते पूर्ण होऊ शकले नसल्याचे दिनांक १४ मार्च, २०१३ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासनाने प्रश्न भाग (१), (२) व (३) बाबत चौकशी केली आहे काय, त्यानुषंगाने सदर जिल्ह्यातील पाणीपुरवठा त्वरीत सुरु करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

चिखलदरा तालुक्यातील काही गावांमध्ये उन्हाळ्यात उद्धव अपुरा पडत असल्याने तसेच पाणी पुरवठा योजनांचा विद्युत पुरवठा अनयमित असल्याने पाणी टंचाई जाणवते.

(२) होय.

(३) हे अंशतः खरे आहे.

राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रम कृती आराखडा सन २०१२-१३ अंतर्गत तिवसा तालुक्यातील ९ गावांच्या पाणी पुरवठा योजना पूर्ण करण्याचे लक्ष होते. त्यापैकी २०१३ मध्ये ५ योजना पूर्ण करण्यात आल्या.

(४) चिखलदरा तालुक्यात पाणी टंचाई जाणवणाऱ्या १४ गावांपैकी ५ गावांमध्ये योजनांची कामे प्रगतीपथावर आहेत. उर्वरित गावांमध्ये नवीन उद्भवत घेण्याची तसेच अस्तित्वातील उद्भवाची पाणी आवक क्षमता वाढविण्याच्या दृष्टीने उपाययोजना करण्यात येत आहेत.

वीज पुरवठा उपलब्ध न होणाऱ्या २२ गावांमध्ये सौर ऊर्जेवर आधारित पाणी पुरवठा योजना घेण्यात आलेल्या आहेत व सौर ऊर्जेवर आधारित ९ नविन गावांचा समावेश वार्षिक कृती आराखड्यात करण्यात आलेला आहे.

टंचाई जाणवणाऱ्या गावांना टंचाई कालावधीत टँकरद्वारा पाणीपुरवठा करण्यात येतो.

अचलपूर व चांदूर बाजार या तालुक्यातील ८३ गावांच्या प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजनेचा प्रस्ताव क्षेत्रीय कार्यालयाकडून दि.२५/०२/२०१५ रोजी शासनास प्राप्त झालेला असून त्यावर शासनस्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

तिवसा तालुक्यातील सन २०१२-१३ अंतर्गत उद्दिष्ट असलेल्या ९ योजनांपैकी ५ योजना मार्च, २०१३ पर्यंत पूर्ण करण्यात आलेल्या आहेत. उर्वरित ४ योजना या लोकवर्गणीची रक्कम जमा न होणे, जागा संपादनासाठी झालेला विलंब या कारणामुळे मार्च, २०१३ पर्यंत पूर्ण होऊ शकल्या नाहीत. परंतु ४ योजनांपैकी २ योजना सन २०१३-१४ व उर्वरित २ योजना सन २०१४-१५ मध्ये पूर्ण करण्यात आलेल्या आहेत.

(५) विद्युत पुरवठा अनियमित होणे, उपलब्ध न होणे, लोकवर्गणीची रक्कम वेळेवर जमा न होणे, भूसंपादनास होणारा विलंब.

अंजनवेल (ता.गुहागर, जि.रत्नागिरी) येथील गोपाळगड किल्ला ताब्यात घेण्याबाबत

(३०) * ६१७१ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय सांस्कृतिक कार्य मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अंजनवेल (ता.गुहागर, जि.रत्नागिरी) गावात छत्रपती शिवाजी महाराज यांनी सागरी सुरक्षेसाठी उभारलेला आणि त्यांच्या काळातील इतिहासाची साक्ष देणारा समुद्रकिनारी असलेला गोपाळगड हा किल्ला सध्या खाजगी व्यक्तीच्या मालकीच्या हक्काखाली गेला असून या किल्ल्याची तटबंदी जाणीवपूर्वक तोडण्याचा प्रयत्न चालू आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यात काय आढळून आले,त्यानुषंगाने सदर किल्ला ताब्यात घेण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) हा किल्ला राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करण्याची प्राथमिक अधिसूचना निर्गमित करण्यात आली आहे. सदर किल्ला राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करण्याच्या अंतिम अधिसूचनेच्या प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

बारिश्टाकळी (जि.अकोला) येथील पुनोती बुद्रुक गावात दुषित व अस्वच्छ पाणीपुरवठ्यामुळे किडनीच्या विकाराने नागरिकांचे झालेले मृत्यू

(३१) * १३४८७ श्री.हरिष पिंपळे (मूर्तिजापूर) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) बारिश्टाकळी (जि.अकोला) शहरापासून अवघ्या ५ कि.मी. अंतरावर असलेल्या पुनोती बुद्रुक या गावात होत असलेल्या दुषित व अस्वच्छ पाणीपुरवठ्यामुळे किडनीच्या विकाराने आठ ते दहा जणांचा बळी गेला असून ११ रुग्ण आजाराने त्रस्त असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले , हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त गावाकरिता तातडीने शुध्द पाणीपुरवठा व आरोग्याच्या दृष्टीने योग्य ती उपाययोजना करण्याकरिता शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत,

(३) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

आरोग्य विभाग जिल्हा परिषद अकोला यांच्यामार्फत माहे जानेवारीमध्ये पुनोती बुद्रुक, ता.बाशिंटाकळी जि.अकोला येथे केलेल्या सर्वेक्षणामध्ये किडनी आजाराने त्रस्त ११ रुग्ण आढळून आले. परंतु पुनोती बुद्रुक येथे गत ७ वर्षांपासून ५ लोकांचा झालेला मृत्यू हा किडनी आजाराने झाला किंवा इतर कारणांमुळे झाला याबाबत निश्चित निदान होणे अशक्य आहे.

(२) पुनोती बुद्रुक गावाचा समावेश सन २०१५-१६ च्या राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमाच्या वार्षिक कृती आराखड्यात करण्यात आलेला आहे.

सदर गावातील एका सार्वजनिक विहीरीचे पाणी प्रयोगशाळेच्या अहवालानुसार आरोग्याच्या दृष्टीने पिण्यास योग्य असल्याचे आरोग्य विभागामार्फत संबंधितांना कळविण्यात आलेले आहे. तसेच ज्या स्त्रोतांचे पाणी पिण्यास अयोग्य आहे त्या ठिकाणी पाणी पिण्यास अयोग्य असल्याबाबचे फलक लावण्याबाबतही संबंधितांना कळविण्यात आलेले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

अतिरिक्त प्राध्यापकांच्या समायोजनेत झालेल्या गैरप्रकाराबाबत

(३२) * ७६११ श्री.धैर्यशील पाटील (पेण), श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.प्रशांत बंब (गंगापूर), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.बच्चू कडू (अचलपूर), श्री.राज पुरोहित (कुलाबा) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील वरिष्ठ महाविद्यालयांमध्ये विविध कारणांमुळे अतिरिक्त ठरलेल्या अभिव्याख्यात्यांचे इतर महाविद्यालयांमध्ये समावेशन केले जाते, तथापि अतिरिक्त ठरलेल्या प्राध्यापकांच्या समायोजनात गैरप्रकार झाल्यामुळे उच्च आणि तंत्र शिक्षण विभागाच्या सहसंचालकावर असलेल्या आरोपांची चौकशी करून कारवाई करण्याची मागणी माहे जानेवारी, २०१५ च्या दुस-या आठवड्यात प्रहार विद्यार्थी संघटनेच्या अध्यक्षांनी केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सहसंचालक, उच्च आणि तंत्रशिक्षण यांच्यावर केलेल्या आरोपांचे स्वरूप काय आहे,

(३) असल्यास, शासनाने या आरोपांची दखल घेऊन सहसंचालक, उच्च आणि तंत्रशिक्षण यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे. अध्यक्ष, प्रहार विद्यार्थी संघटना यांच्याकडून दिनांक २९.०१.२०१५ च्या निवेदनाद्वारे सह संचालक, उच्च शिक्षण, मुंबई विभाग, मुंबई यांच्या विरुद्ध तक्रार प्राप्त झाली आहे.

(२) सदर तक्रारीत अपात्र (बिगर नेटसेट) अधिव्याख्यात्यांचे समावेश केल्याबाबतची बाब उपस्थित करण्यात आली आहे.

(३) शासन निर्णय दिनांक ०८.०९.२०१० अन्वये नेट-सेट नसलेल्या अधिव्याख्यातांना दि.३१.१२.२०११ पर्यंत नेट-सेट उर्तीण होण्याची संधी देण्यात आली होती. सदर निर्णयातील परिच्छेद ११ मध्ये दि.३१.१२.२०११ नंतर बिगर नेट-सेट अधिव्याख्याते कार्यरत असलेल्या महाविद्यालयाचे असंलग्नीकरण करण्याची कार्यवाही संबंधीत विद्यापीठाने करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या आहेत. तथापि, सदर तरतुदीस दि.२०.१२.२०११ च्या शासन निर्णयान्वये स्थगिती देण्यात आल्याने बिगर नेट-सेट अधिव्याख्यात्यांच्या सेवा पुढे सुरु ठेवण्यात आल्या आहेत. सदरची कार्यवाही शासन निर्णयातील तरतुदीनुसार करण्यात आल्याने कारवाई करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील विशेषतः मुंबई व आसपासच्या समुद्रकिनारपट्ट्या प्रदूषित झाल्याबाबत

(३३) * ५१७९ श्री.अमित देशमुख (लातूर शहर), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्री.सदा सरवणकर (माहिम), श्री.भिमराव धोंडे (आष्टी), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विशेषतः मुंबई व आसपासच्या समुद्रकिनार पट्ट्याचे वाढते शहरीकरण, तिवरांच्या झाडांची बेसुमार कत्तल, कारखान्यांचे व इतरही सांडपाणी थेट समुद्रात सोडण्याचे प्रकार आणि कचरा व निर्माल्य प्लास्टिकच्या पिशव्यांमध्ये भरून खाडी आणि समुद्रात फेकून देण्याच्या प्रवृत्तीमुळे समुद्र किनारे सर्वाधिक प्रदूषित झाले असल्याचे केंद्र शासनाच्या समुद्र विज्ञानसंस्था आणि महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने केलेल्या पाहणीत आढळून आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, प्रदुषणामुळे सागरी जैववैविध्याच्या अस्तित्वाला धोका निर्माण झाला असून मासे खोल समुद्राच्या दिशेने जात असल्याने मच्छिमारांनाही मासेमारीसाठी खोल समुद्रात जावे लागत असल्याने त्यांचा खर्च वाढत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच या प्रदुषणामुळे त्वचारोगाच्या तक्रारी वाढत असल्याचे सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ फिशरीज एज्युकेशन या संस्थेच्या सर्वेक्षणात आढळून आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, सदरचे प्रदुषण रोखण्याकरिता शासनामार्फत कोणत्या उपाययोजना आखण्यात येत आहे तसेच संबंधित कारखान्यांवर कोणती कारवाई करित आहे वा करणार आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे अंशतः खरे आहे.

सागर तटीय पट्ट्यामध्ये मुंबई, ठाणे, पालघर, रायगड, रत्नागिरी, सिंधुदूर्ग या जिल्ह्यातील औद्योगिक वसाहतीतील व औद्योगिक वसाहती बाहेरील उद्योग कार्यरत आहेत. सदर उद्योगांतील औद्योगिक सांडपाण्यावर सामाईक सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेमध्ये प्रक्रिया करून प्रक्रियाकृत सांडपाणी राष्ट्रीय समुद्र विज्ञान संस्थेने निर्देशित केलेल्या ठिकाणी समुद्रामध्ये सोडले जाते. सागरी तटीय क्षेत्रामधील स्थानिक स्वराज्य संस्थेचे निर्मित होणारे सांडपाणी अपुऱ्या सांडपाणी प्रक्रिया यंत्रणेमुळे नाल्याद्वारे खाडीमध्ये किंवा समुद्रामध्ये सोडले जाते.

(२) आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मत्स्यव्यवसाय विभाग यांचे अहवालानुसार हे खरे आहे.

(३) अशा प्रकारचे सर्वेक्षण करण्यात आले नसल्याचे सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ फिशरीज एज्युकेशन यांनी कळविले आहे.

(४) मुंबई व आसपासच्या समुद्र किनारपट्ट्यांचे संरक्षण व संवर्धन सर्वोच्च प्राधान्याने करण्यासाठी समुद्र किनारपट्ट्यालगतच्या औद्योगिक सांडपाण्यावर योग्य प्रक्रिया करून त्यातील प्रदूषणकारी घटक निष्प्रभ करून प्रक्रियाकृत सांडपाण्याचा पुनर्वापर वृक्षलागवाडीसाठी करण्याचे निर्देश महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून देण्यात येतात. सागर तटीय प्रदूषण रोखण्यासाठी औद्योगिक वसाहतीमध्ये सामाईक सांडपाणी प्रक्रिया व विल्हेवाट केंद्रे उभारण्यात आली आहेत तसेच नागरी वसाहतीतील घरगुती निर्मित होणारे सांडपाणी, सांडपाणी प्रक्रिया केंद्रांमधून प्रक्रिया करून प्रक्रियाकृत सांडपाण्याचा विसर्ग करण्याचे निर्देश स्थानिक स्वराज्य संस्थांना वेळोवेळी दिले जातात. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत उद्योगांना वेळोवेळी भेटी देऊन सांडपाणी प्रक्रिया संयंत्रणेची तपासणी करण्यात येते व दोषी उद्योगांवर कारवाई केली जाते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

आर्णी (जि.यवतमाळ) तालुक्यात स्वस्त धान्याची काळ्या बाजारात विक्री होत असल्याबाबत

(३४) * १३७१६ श्री.मदन येरावार (यवतमाळ), श्री.राजेंद्र नजरधने (उमरखेड), श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी) : सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आर्णी तालुका (जि.यवतमाळ) येथे १२२ स्वस्त धान्य दुकाने असून या दुकानातून वितरकांच्या माध्यमातून शासनाच्या विविध योजनेतर्गत लाभार्थ्यांना दिल्या जाणा-या स्वस्त धान्याची काळ्या बाजारात विक्री होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, आर्णी तहसिलदार यांनी दोन किराणा दुकानातून १३ क्विंटल धान्य जप्त केले असून हे धान्य शासकीय स्वस्त धान्य असल्याचे निदर्शनास आले तसेच आर्णीच्या धान्य गोदामातून लाखो रुपयांचे सरकारी स्वस्त धान्य घेऊन निघालेला ट्रक पोलीसांनी मनदेव घाटात ताब्यात घेतला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय,त्यानुसार पुढे कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) व (२) रास्तभाव धान्याचा काळाबाजार होत असल्याच्या प्राप्त तक्रारीनुसार, तहसिलदार आणी धान्य यांनी केलेल्या आकस्मिक तपासणीमध्ये नोव्हेंबर, २०१४ मध्ये ५० किलो वजनाचे गव्हाचे १५ पोती व तांदळाचे ९ पोती दोन किराणा दुकानामधून जप्त करण्यात आले.

तसेच भारतीय अन्न महामंडळाच्या यवतमाळ येथील डेपोमधून (महाराष्ट्र राज्य वखार महामंडळ) २०४.४१ क्विं. गहु घेऊन आणी येथील शासकीय गोदामास पोहोच झालेला ट्रक चोरीस गेला होता. काही धान्यासह सदर ट्रक यवतमाळ येथे आढळून आल्यानंतर पोलीसांनी जप्त केला आणि ट्रकमधील धान्यापैकी अनधिकृतपणे विक्री केलेला २२ क्विं. गहू मनदेव येथील हॉटेलमधून पोलीसांनी जप्त केला आहे. या प्रकरणी चोरीस गेलेला सर्व मुद्देमाल पोलीसांकडून जप्त करण्यात आला.

(३) दोन किराणा दुकानातून जप्त करण्यात आलेल्या धान्य प्रकरणी तहसिलदार आणी यांनी चौकशी केलेली असून, याबाबत श्री.के.बी.यादव, पुरवठा निरीक्षण आणी हे दोषी आढळून आल्यामुळे त्यांच्याविरुद्ध विभागीय चौकशी सुरु करण्याचे आदेशित करण्यात आलेला आहे.

शासकीय धान्य गोदाम आणी येथील आवारा ट्रक उभा असतांना रात्री धान्यासह चोरीस गेलेला ट्रक काही धान्यासह यवतमाळ येथे आढळून आल्याप्रकरणी आणी पोलीस स्टेशन येथे गुन्हा र.नं.३७८ अन्वये दिनांक १९.९.२०१४ रोजी गुन्हा दाखल करण्यात आला. पोलीस चौकशी नुसार सदर ट्रक मधील २२ क्विं. धान्य मनदेव मधील एका हॉटेलमधे उतरवण्यात आले होते. सदर प्रकरणी धान्य विकत घेतलेले श्री.राजेश गणेश शिंदे, यांना अटक करण्यात आली आहे व संपुर्ण धान्य जप्त केले आहे. सदर प्रकरणी न्यायालयात दाखल अर्जाच्या अनुषंगाने ट्रकसह जप्त माल ट्रक मालकास सुपुर्दनाम्यावर देण्यात आला. वाहतुक पासनुसार भारतीय अन्न महामंडळाकडून प्राप्त २०४.४१ क्विंटल पैकी २०४.४० क्विंटल गहू शासकीय धान्य गोदाम आणी येथे जमा करण्यात आला आहे. चोरीच्या घटनेबाबत पोलीस तपास सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

परभणी जिल्ह्यात पाणीटंचाईच्या निवारणासाठी करावयाची उपाययोजनेबाबत

(३५) * १३६५७ डॉ.राहुल पाटील (परभणी) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यात दुष्काळसदृश्य स्थिती निर्माण झाली असतांनाही एकही टँकर सुरु करण्यात आला नसल्याचे माहे फेब्रुवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, पाणीटंचाईच्या निवारणासाठी जिल्हा प्रशासनाने १३ कोटी ८७ लाख रुपयांचा आराखडा तयार केला असून त्यात नवीन विंधन, विहिरी, नळयोजना, विशेष दुरुस्ती, प्रस्तावित विंधन विहिरींची विशेष दुरुस्ती, तात्पुरती पुरक योजना, टँकर, बैलगाडीने पाणीपुरवठा, विहिरीचे अधिग्रहण, विहिर खोल करणे, गाळ काढणे, बुडक्या घेणे आदि कामे प्रस्तावित केली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, तदनुसार शासन स्तरावर कोणती कार्यवाही करण्यात आली आहे वा येत आहे,
- (४) नसल्यास, टॅकर सुरु करण्यास विलंब लागण्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) टॅकर सुरु करणेबाबत कोणत्याही तालुक्याकडून प्रस्ताव प्राप्त झाला नसल्याने टॅकर सुरु करण्यात आलेला नाही.

(२) व (३) पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाई निवारणार्थ जानेवारी ते मार्च व एपिल ते जून २०१५ या टंचाई कालावधीत पिण्याच्या पाण्याच्या टंचाई निवारणासाठी रु. १४९२.०१ लक्ष किंमतीचा टंचाई कृती आराखडा मंजूर करण्यात आलेला असून त्यात नविन विंघन विहिरी, नळ योजना, विशेष दुरुस्ती, प्रस्तावित विंघन, विहिरीची विशेष दुरुस्ती, तात्पुरती पुरक योजना, टॅकर, बैलगाडीने पाणी पुरवठा, विहिरीचे अधिग्रहण, विहिर खोल करणे, गाळ काढणे, बुडक्या घेणे आदि कामे प्रस्तावित केले आहेत. त्यापैकी नळ योजना विशेष दुरुस्तीच्या रु. ६९.२० लक्ष किंमतीच्या एकूण ६६ प्रस्तावास व विंघन विहिरीच्या रु. ९४.०५ लक्ष किंमतीच्या एकूण ४८२ प्रस्तावास प्रशासकीय मंजूरी देण्यात आली आहे. तसेच २८ खाजगी विहिर/बोअरचे अधिग्रहणही करण्यात आले आहे.

(४) जिल्ह्यात पिण्याचे पाण्याची टंचाईग्रस्त गावाकडून सुरु करण्याबाबत मागणी संबंधित तहसिलदार/गट विकास अधिकारी यांचेकडून प्रत्यक्ष स्थळ पाहणी अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर त्यांच्या शिफारशीनुसार टॅकर सुरु करण्याबाबत कार्यवाही करण्यात येते. परंतू तसा एकही प्रस्ताव प्राप्त झालेला नाही.

चंद्रपूर जिल्ह्यात ग्रामीण पाणीपुरवठा व जिल्हा यंत्रणेमार्फत जलस्वराज्य प्रकल्प, महाजल प्रकल्प, शिवकालीन पाणी पुरवठा योजनांच्या अपूर्ण कामांबाबत

(३६) * ८६७४ श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) चंद्रपूर जिल्ह्यात ग्रामीण पाणीपुरवठा व जिल्हा यंत्रणेमार्फत जलस्वराज्य प्रकल्प, महाजल प्रकल्प, शिवकालीन पाणी पुरवठा योजना अशा महत्वाकांक्षी योजनेचे पैसे खर्च होऊनही अद्यापही कामे अपूर्ण असल्याचे माहे जानेवारी २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, यामुळे या उन्हाळ्यात येथील नागरिकांना पाणी टंचाईला सामोरे जावे लागणार आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदरच्या योजना अपूर्ण असण्याची कारणे काय आहेत तसेच सदर कामे तातडीने पूर्ण करण्यासंदर्भात शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे. केवळ महाजल प्रकल्पांतर्गत काही कामे अपूर्ण आहेत.

(२) अंशतः खरे आहे.

(३) योजना पूर्ण होण्याकरिता संबंधित गावांच्या ग्राम पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीचे सहकार्य नसणे, शौचालयाची टक्केवारी योजनांच्या प्रगतीच्या प्रमाणात नसणे, इत्यादी कारणास्तव महाजल प्रकल्पांतर्गत योजना अपूर्ण आहेत. सदर कामे पूर्ण होण्याकरिता संबंधित पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितींना पत्राद्वारे, पंचायत समिती स्तरातील मासिक सभेतून तसेच जिल्हा स्तरावरील संवर्ग विकास अधिकारी यांच्या समन्वय सभेमधून सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सोलकसा (जि.गोंदिया) तालुक्यात सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत विद्यार्थ्यांना
निकृष्ट दर्जाच्या गणवेशाचे वाटप होत असल्याबाबत**

(३७) * १२९८४ श्री.गोपालदास अग्रवाल (गोंदिया) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सालेकसा (जि.गोंदिया) तालुक्यात सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत वर्ग १ ते ८ वी पर्यंत शिक्षण घेत असलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांना निकृष्ट दर्जाच्या गणवेशाचे वाटप होत असल्याचे दिनांक २२ नोव्हेंबर, २०१४ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार संबंधित दोषींवर पुढे कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मिरकरवाडा (जि.रत्नागिरी) बंदरातील पाणी दुर्गंधीयुक्त व प्रदुषित झाल्याबाबत

(३८) * १०६७८ श्री.राजन साळवी (राजापूर) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरीतील मिरकरवाडा बंदरात साचणाऱ्या गाळाबरोबरच नगरपरिषद आणि स्थानिक कंपन्यांकडून समुद्रात सोडण्यात येणाऱ्या दुषित पाण्यामुळे बंदरातील पाणी काळेकुट्ट आणि दुर्गंधीयुक्त झाल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर बंदरातील पाणी दुर्गंधीयुक्त व काळेकुट्ट झाल्यामुळे मच्छिमर त्रस्त झाले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, याबाबत शासनाने पाहणी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले, तदनुसार यास जबाबदार असणाऱ्या व्यक्तींवर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) आणि (२) अशा प्रकारची तक्रार महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळास जानेवारी, २०१५ मध्ये प्राप्त झाली नव्हती. तथापि, मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी, मिरकरवाडा, रत्नागिरी यांचे अहवालानुसार हे खरे आहे.

(३) आणि (४) होय याबाबत पाहणी करण्यात आली आहे. पाहणीअंती नगरपरिषद हद्दीतील घरगुती सांडपाणी तसेच मे. गद्रे मरीन एक्सपोर्ट लि. एम.आय.डी.सी. मिरजोळे या कंपनीचे प्रक्रियायुक्त सांडपाणी बंद पाईप लाईन व्दारे बंदराच्या मालकीच्या हद्दीत सोडल्याचे आढळून आले.

सदर प्रकरणी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत रत्नागिरी नगरपरिषदेस कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली आहे. महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळातर्फे संबंधित कंपनीस नोटीस बजावून औद्योगिक सांडपाणी मिरकरवाडा फिशरिज मध्ये सोडणे बंद करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या तसेच नगरपरिषदेमार्फतही संबंधित कंपनीस नगरपरिषद कायदयांतर्गत नोटीस बजावण्यात आली आहे.

मुंबई बंदरातील मालाची वाहतूक शहरातील वाढत्या प्रदुषणाच्या सबबीवर इतरत्र हलविण्याबाबत घेतलेला निर्णय

(३९) * १३०४५ अॅड.वारीस पठाण (भायखळा) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई बंदरातील ८ दशलक्ष टन मालाची वाहतूक शहरातील वाढत्या प्रदुषणाच्या सबबीवर इतरत्र हलविण्याचा निर्णय माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास घेण्यात आला, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरील निर्णय त्वरित मागे घ्यावा, अशी मागणी विविध सामाजिक, कामगार संघटनांचे पदाधिकारी, जागरूक नागरिक यांचेतर्फे शासनाकडे करण्यात आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनातर्फे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) मुंबई बंदरातील ८ दशलक्ष टन मालाची वाहतूक शहरातील वाढत्या प्रदुषणाच्या सबबीवर इतरत्र हलविण्याचा घेतलेल्या निर्णयाचा प्रस्ताव पर्यावरण विभागास तसेच महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळास प्राप्त झालेला नाही.

(२), (३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विद्यार्थ्यांची मुलाखत घेणा-या शाळांना २० ते २५ लाख रुपयापर्यंत दंड आकारण्याबाबत

(४०) * ११९७३ श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.संतोष दानवे (भोकरदन), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्री.बाबुराव पाचर्ण (शिरूर), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.अर्जुन खोतकर (जालना), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील "शिक्षण हक्क कायद्या" ने बंदी घालूनही प्रवेशाच्या वेळेस लहान मुलांच्या व त्यांच्या पालकांच्या मुलाखत घेणा-या शाळांना २० ते २५ लाख रुपयापर्यंत दंड करण्याचे अधिकार शिक्षण हक्क कायद्याने राज्य सरकारला दिलेले असतांना फोर्ट (मुंबई) मधील अनेक शाळांनी पालकांच्याही मुलाखती घेतल्याचे दिनांक १५ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दक्षिण मुंबईतील एका शाळेत प्रवेश घेण्याकरिता जागेची बोली लावून प्रवेश देण्यात येत असल्याची तक्रार फोरम फॉर फेअरनेस इन एज्युकेशन कडे करण्यात आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, त्यानुषंगाने उक्त प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय, असल्यास चौकशीत काय निष्पन्न झाले, त्यानुसार राज्यात शिक्षण हक्क कायद्याची कठोरपणे अंमलबजावणी करण्याबाबत शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, याबाबत विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मौजे बोंद्री (ता.पाटण, जि.सातारा) या गावात भारत निर्माण नळ पाणीपुरवठा योजनेंतर्गत पाणी पुरवठ्याचे काम निकृष्ट करण्यात आले असल्याबाबत

(४१) * १०२०१ श्री.शंभुराज देसाई (पाटण) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मौजे बोंद्री (ता.पाटण, जि.सातारा) या गावांमध्ये भारत निर्माण नळ पाणी पुरवठा योजनेंतर्गत तीन वर्षांपूर्वी मंजूर झालेली सदरची नळ पाणी पुरवठा योजना अद्यापपर्यंत पूर्णत्वाकडे गेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नळ पाणी पुरवठा योजनेचे काम हे संबंधित ठेकेदाराने अत्यंत निकृष्ट दर्जाचे केले असून या कामांची उच्चस्तरीय चौकशी करण्यात येऊन संबंधित ठेकेदारांवर निकृष्ट दर्जाचे व अपुरे काम केले असल्याबाबत कडक कारवाई करावी अशी मागणी संबंधित ग्रामस्थांनी पाणीपुरवठा विभागाकडे केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुषंगाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, चौकशी न करण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे खरे नाही. सदर योजनेचे काम पूर्ण झाले असून दि.२३/११/२०११ पासून योजनेतून पाणी पुरवठा सुरु करण्यात आला आहे.

(२) होय, हे खरे आहे.

(३) होय. उप अभियंता, ग्रामीण पाणी पुरवठा उपविभाग पाटण यांनी सदर योजनेस भेट देऊन पी.व्ही.सी. पाईप योग्य खोलीवर टाकणे, सार्वजनिक नळ थांब्यांची दुरुस्ती व पुरामुळे निखळलेल्या पाईप जोडणे या त्रुटीची पुर्तता ग्रामपंचायत बोंद्री यांच्याकडून करून घेतल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जळगांव जिल्ह्यात ग्रामीण पाणीपुरवठा योजनेअंतर्गत
असलेल्या योजना प्रलंबित असल्याबाबत**

(४२) * १३४११ श्री.किशोर पाटील (पाचोरा) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) जळगांव जिल्ह्यात ग्रामीण पाणीपुरवठा योजनेअंतर्गत असलेल्या १७३ योजना प्रलंबित असल्याचे दिनांक २ डिसेंबर, २०१४ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू योजनांच्या कामाची पाहणी केली आहे काय, असल्यास उक्त योजना प्रलंबित राहण्याची कारणे काय आहेत,
- (३) असल्यास, उपरोक्त योजना तातडीने पूर्ण करण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना केल्या आहेत व याबाबतची सद्यस्थिती काय आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

जिल्ह्यात एकूण २३ योजना रखडलेल्या आहेत.

(२) व (३) सदर योजनांची पाहणी करण्यात आली आहे. या योजना प्रलंबित असण्याची कारणे मुख्यत्वे उद्भव अयशस्वी होणे, योजना सुधारित करावी लागणे, न्यायालयीन प्रकरणे, ग्रापापु स्वच्छता समितीकडून कामाची गती संथ असणे इ.आहेत. सदर प्रलंबित योजनांपैकी न्यायालयीन व पोलीस केस दाखल झालेली गावे वगळता उर्वरित योजना पूर्ण करण्यासाठी पाठपुरावा करण्यात येत असून सन २०१५ मध्ये योजना पूर्ण करण्यात येतील.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात ठिकठिकाणी असलेल्या बेकायदा पॅथॉलॉजीवर कारवाई करण्याबाबत

(४३) * ८८३३ श्री.रामचंद्र अवसरे (भंडारा), कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य), श्री.योगेश (बापू) घोलप (देवळाली), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.पराग वाजे (सिन्नर), श्री.सुभाष साबणे (देगलूर) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र मेडिकल कॉन्सिलकडे नोंदणी असलेले डॉक्टरच रक्त, लघवी तपासणीचा अहवाल देऊ शकतात परंतु, राज्यात ठिकठिकाणी बोगस व बेकायदा पॅथॉलॉजी सुरु करण्यात येऊन तेथील अप्रशिक्षित कर्मचा-यांद्वारे रुग्णांचे अहवाल बनवून रुग्णांची फसवणूक केली जात असल्याचे तसेच मुंबईसह राज्यात अधिकृत २ हजार पॅथॉलॉजी असल्यातरी राज्यात जवळपास पाच हजार पॅथॉलॉजी अनधिकृत असल्याचेही माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच भंडारा जिल्ह्यात पॅथॉलॉजीस्टविना शंभरहून अधिक लॅब सुरळीत सुरु असून त्यापैकी काही देत आहेत गेल्या अनेक वर्षांपासून या लॅब असून त्यापैकी काही पॅथॉलॉजीस्टने आपले लेटरहेड या लॅब चालकांना अहवाल देण्यासाठी दिले आहेत त्यामुळे पॅथॉलॉजीस्टच्या नावाने खोट्या स्वाक्षऱ्या करून तसेच काही डॉक्टरांचे अनधिकृत लॅब चालविणाऱ्या सोबत संगनमत करून ते रुग्णांना चुकीचा अहवाल देतात, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रश्न भाग (१) व (२) बाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,त्यानुसार बोगस व बेकायदा सुरु असलेल्या पॅथॉलॉजी चालविणाऱ्यांवर व बेकायदा सुरु असलेल्या पॅथॉलॉजीकडे दुर्लक्ष करणाऱ्या संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) नाही. सन २०१४ मध्ये अशी काही प्रकरणे निदर्शनास आली असता त्या-त्या प्रकरणी संबंधितांवर कायदेशीर कारवाई करण्यात आली आहे.

(२) नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील शिधावाटपातर्गत पुरविण्यात येणा-या रॉकेलच्या
कोट्यात कपात करण्याचा घेतलेला निर्णय

(४४) * ६०५८ श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ), श्री.गणपतराव देशमुख (सांगोले), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे), श्री.पराग वाजे (सिन्नर), श्री.धनजंय (सुधीर हरी) गाडगीळ (सांगली),

श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.आसिफ शेख (मालेगांव मध्य), श्री.अमित झनक (रिसोड), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.अमित देशमुख (लातूर शहर), श्री.राजेश क्षीरसागर (कोल्हापूर उत्तर), डॉ.सुजित मिणचेकर (हातकणंगले), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.हरीभाऊ जावळे (रावेर), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.अशोक पाटील (भांडूप पश्चिम), श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), डॉ.अनिल बोंडे (मोर्शी), श्री.अनिल बाबर (खानापूर) : सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील शिधावाटपातर्गत पुरविण्यात येणा-या रॉकेलच्या कोट्यात माहे जानेवारी, २०१५ पासून शासनाने कपात करण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्याच्या ग्रामीण भागात अजूनही गॅस सिलेंडर वेळेवर मिळण्यात अडचणी येत आहेत, विशेषतः झोपडपट्टीमधील व ग्रामीण लोकांची गैरसोय होत असून रॉकेलचा काळाबाजारवाल्यांनी ७० रु. प्रतिलिटर भावाने रॉकेल विक्री चालू केल्यामुळे राज्यातील रॉकेलचा वापर करणाऱ्या सर्वच स्तरातील कुटूंबांना प्रामुख्याने गरीब कुटूंबाची गैरसोय होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) तसेच राज्यातील रेशनिंग दुकानदार रॉकेलच्या कोट्यात कपात केल्याने व त्यांच्या विविध मागण्यांसाठी संपावर जाणार आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, राज्यातील रेशनिंग दुकानदारांच्या मागण्यांचे स्वरूप काय आहे व त्या संदर्भात कोणता निर्णय घेतला आहे,
- (५) या कपातीमुळे होणारे विपरित परिणाम लक्षात घेऊन शासनाने यासाठी कोणत्या उपाययोजना केल्या आहेत वा करण्यात येत आहेत,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) केंद्र शासनाने माहे जानेवारी, २०१५ पासून राज्याच्या केरोसिन कोट्यात कपात करून राज्यात केरोसिन नियतन मंजूर केलेले आहे.

- (२) अशी बाब निदर्शनास आलेली नाही.
- (३) अशा स्वरूपाचे निवेदन शासनास प्राप्त झाले आहे.
- (४) राज्यातील रेशन दुकानदार संघटनांकडून केरोसिन व धान्याचा कोटा वाढविणे, कमिशनमध्ये वाढ करणे, पगार मिळणे इत्यादी मागण्यांची निवेदन शासनास प्राप्त झालेली असून दि.५ मार्च, २०१४ च्या शासन निर्णयान्वये रास्त भाव दुकानदारांच्या कमिशनमध्ये रु.५०/- वरून रु.७०/- इतकी वाढ करण्यात आलेली आहे. तसेच उर्वरित मागण्या मान्य करण्यायोग्य नाहीत.

(५) राज्याच्या केरोसिन कोटयात वाढ करण्यासंदर्भात केंद्र शासनाकडे मागणी करण्यात आली असून, त्याबाबत पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील ग्रामीण भागात लाखो कुटूंबांकडे शौचालये नसल्याबाबत

(४५) * ६९७७ श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम), श्री.विजय औटी (पारनेर), श्री.राजेश काशीवार (साकोली), श्री.शिवाजीराव कर्डिले (राहुरी), श्री.हरिष पिंपळे (मुर्तिजापूर), श्री.डि मल्लीकार्जून रेड्डी (रामटेक), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर), डॉ.शशिकांत खेडेकर (सिंदखेड राजा), श्री.अजय चौधरी (शिवडी) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील ग्रामीण भागात सुमारे ५६ लाख कुटूंबांकडे शौचालये नसल्याचे तसेच राज्यात मागील काही वर्षात प्रत्येकी ४ हजार रुपये खर्च होऊनही जवळपास सुमारे आठ लाख शौचालये कागदावरच नोंद असल्याबाबतची माहिती माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच साकोली (जि.भंडारा) तालुक्यात अंदाजे १४ हजार ५७४ कुटूंबांकडे शौचालयाची सोय नसल्याचे निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, ग्रामीण भागात प्रत्येक कुटूंबांकडे शौचालय असावे असे शासनाचे धोरण असून शासन त्यासाठी अनुदान देत असल्याने सदर ६४ लाख कुटूंबांकडे शौचालय उपलब्ध व्हावे यासाठी कोणती उपाययोजना केली आहे वा करण्यात येत आहे,

(४) असल्यास, प्रत्येक घरी शौचालय बांधण्याच्या योजनेचा योग्य प्रचार व प्रसार न करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

पायाभूत सर्वेक्षण सन २०१२ नुसार राज्यात ६५,१५,७१८ कुटूंबांकडे शौचालय नसल्याचे निदर्शनास आले होते. त्यापैकी सन २०१३-१४ मध्ये ५,५९,०४२ इतकी व सन २०१४-१५ मध्ये २,६४,७१६ अशी एकूण ८,२३,७५८ इतकी शौचालये प्रत्यक्षात बांधण्यात आली आहेत. याबाबत केंद्र शासनाच्या www.mdws.gov.in या वेब साईटवर माहिती उपलब्ध आहे.

(२) अंशतः खरे आहे. साकोली (जि.भंडारा) तालुक्यात पायाभूत सर्वेक्षण सन २०१२ नुसार १४ हजार ५७४ कुटूंबांकडे शौचालय उपलब्ध नव्हते, तथापि माहे जानेवारी, २०१५ अखेर त्यापैकी एकूण १८२१ कुटूंबांकडे शौचालय उपलब्ध झालेली आहेत.

(३) स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) अंतर्गत शौचालय बांधकामासाठीचे प्रोत्साहनपर अनुदान रु.१२,०००/- इतके करण्यात आले असून, उर्वरित ५६,९१,९६० कुटुंबांना शौचालय उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने सन २०१९ पर्यंतचा प्रकल्प अंमलबजावणी आराखडा तयार करण्यात आला आहे.

(४) स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण) ची अंमलबजावणीसाठी तसेच योजनेचा योग्य प्रचार व प्रसार करण्याबाबत वेळोवेळी कार्यशाळा आयोजित करून विभागीय आयुक्त व जिल्हाधिकारी यांना सूचना देण्यात आल्या आहेत.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**सोलापूर जिल्ह्यातील जेऊर, कोर्टी (ता.करमाळा) आणि होळे (ता.माढा) व कव्हे
या चार प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजना बंद असल्याबाबत**

(४६) * ९५४८ श्री.नारायण पाटील (करमाळा), श्री.बबनराव शिंदे (माढा), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.अमित देशमुख (लातूर शहर) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्यातील जेऊर, कोर्टी (ता. करमाळा) आणि होळे व कव्हे (ता.माढा) या चार प्रादेशिक पाणीपुरवठा योजना बंद आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर योजनेवर अवलंबित ८४ गावांना तीव्र पाणी टंचाई निर्माण झाली आहे व सदर योजना ग्रामपंचायतीला हस्तांतरण करण्यात आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यातील बहुतांश ग्रामपंचायती आर्थिकदृष्ट्या सक्षम नसल्याने वीजदेयके तसेच व्यवस्थापन खर्च करू शकत नाहीत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, मार्च, एप्रिल, मे, जून या महिन्यात निर्माण होणाऱ्या तीव्र पाणी टंचाईसाठी येथील नागरिकांची पाण्याची गैरसोय होवू नये म्हणून शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सदर गावांमध्ये अंशतः पाणी टंचाई निर्माण झाली आहे. कोर्टी ता.करमाळा व होळे ता.माढा या प्रादेशिक नळ पाणी पुरवठा योजना पंचायत समितीकडे हस्तांतरित करण्यात आल्या आहेत. जेऊर, ता.करमाळा व कव्हे, ता.माढा या प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजना महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत जिल्हा परिषदेकडे एकतर्फी हस्तांतरित केल्या आहेत.

(३) हे अंशतः खरे आहे. सदरच्या योजना फक्त टंचाई कालावधीत चालविण्याची मागणी ग्रामपंचायतींकडून होते. अन्य कालावधीत स्वतंत्र नळ पाणी पुरवठा योजनांमधून पाणी पुरवठा होत असल्याने प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजनांच्या देखभाल दुरुस्तीसाठी संबंधित ग्रामपंचायतींकडून पाणीपट्टीची वसुली होत नाही.

(४) ग्रामीण पाणी पुरवठा योजनांची देखभाल दुरुस्ती करणे ही संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्था/ग्रामपंचायतींची जबाबदारी आहे. ग्रामपंचायतींनी थकित वीज देयक भरून विद्युत पुरवठा सुरु झाल्यास प्रचलित शासन नियमाप्रमाणे जिल्हा देखभाल दुरुस्ती निधीतून या प्रादेशिक पाणी पुरवठा योजनांची चालू वीज देयके व किरकोळ दुरुस्ती करून पाणी पुरवठा करण्याचे नियोजन आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईमधील दलालांकडून तांदुळाला डबल पॉलिश करून वाडा कोलम तांदुळाच्या नावाखाली मुंबईसह इतर बाजारपेठेत होत असलेली विक्री

(४७) * ८०६६ श्री.शरददादा सोनवणे (जुन्नर), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी) : सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईमध्ये वाडा कोलम तांदुळाच्या नावाखाली दलालांकडून गुजरात , आंध्रप्रदेश तसेच राज्यातील चंद्रपूर, गडचिरोली या जिल्ह्यातील तांदुळाची डबल पॉलिश करून मुंबईसह बाजारपेठेत राजरोसपणे विक्री होत असल्याची बाब दिनांक ८ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यामध्ये काय आढळून आले आहे, त्यानुषंगाने चौकशीनुसार आतापर्यंत किती दोषी राईस मिल मालक व दलाल यांच्यावर कारवाई करण्यात आली आहे वा येत आहे,

(३) नसल्यास, होणा-या विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

इचलकरंजी (जि.कोल्हापूर) शहर व परिसरात अन्न व औषध प्रशासन विभागाच्या पथकाने छापा टाकून ५ लाखांचा गुटखा जप्त केल्याची घटना

(४८) * ६३४९ श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंबा कळवा), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.रमेश कदम (मोहोळ) : सन्माननीय अन्न आणि औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) इचलकरंजी (जि.कोल्हापूर) शहर व परिसरात अन्न व औषध प्रशासन विभाग कोल्हापूरच्या पथकाने दिनांक १४ जानेवारी २०१५ रोजी वा त्यासुमारास तीन ठिकाणी छापा टाकून ५ लाखांचा गुटखा जप्त केला, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, या प्रकरणी किती गुटखा विक्रेत्यांना अटक करण्यात आली ,
 (३) असल्यास, त्यांच्यावर कोणती दंडात्मक कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) होय.

- (२) तीन गुटखा विक्रेत्यांवर एफआयआर दाखल करण्यात आले असून त्यांना अटक करण्यात आली आहे.
 (३) पोलीसांकडून याबाबत पुढील कारवाई करण्यात येत आहे.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

पुण्यातील वानवडी येथील सिटी इंटरनॅशनल स्कूलमधील विद्यार्थीनीवरील व वारजे येथील मुलीवर लैंगिक अत्याचार प्रकरणाच्या चौकशीबाबत

(४९) * ८२५६ श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) पुण्यातील वानवडी येथील सिटी इंटरनॅशनल स्कूलमधील विद्यार्थीनीवरील लैंगिक अत्याचार प्रकरणी नेमलेल्या समितीने शाळेला जबाबदार धरून सदर शाळेची मान्यता रद्द करण्याची शिफारस माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये केली, हे खरे आहे काय,
 (२) तसेच सदर समिती वारजे येथील मुलीवरील लैंगिक अत्याचार प्रकरणी चौकशी करित आहे, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास वरील १ व २ बाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार सदर प्रकरणी शासनाने संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय, हे खरे आहे.

- (२) होय, हे खरे आहे.
 (३) उपरोक्त प्रकरणांमध्ये शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक) पुणे यांच्या कार्यालयाकडे RTE २००९ मधील कलम १२ (ख) नुसार नेमलेल्या चौकशी समितीचा अहवाल प्राप्त झालेला असून त्यानुषंगाने दोषींवर कार्यवाही सुरू आहे.
 (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शिक्षणसेवकांनी माहे डिसेंबर, २०१० पासून बंद असलेला त्यांच्या भविष्य
निर्वाह निधीची कपात पुन्हा सुरु करण्याची केलेली मागणी**

(५०) * ६५६२ श्री.सदा सरवणकर (माहिम), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.बाळुभाऊ धानोरकर (वरोरा), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) केंद्र शासनाच्या आदेशानुसार राज्य शासनाने दिनांक ३१ ऑक्टोबर, २००५ रोजी जी.आर.काढून शिक्षणसेवकांसाठीची जुनी निवृत्ती योजना बंद केल्यानंतर मुंबई उच्च न्यायालयात शिक्षण संस्थांनी दाखल केलेल्या याचिकेवर राज्यातील अनुदानित व अंशत अनुदानित खाजगी शिक्षण संस्थांमध्ये माहे नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी नियुक्त करण्यात आलेल्या शिक्षणसेवकांना जुन्या पेन्शन योजनांचा लाभ देण्यात यावा असे आदेश राज्य शासनास मुंबई उच्च न्यायालयाने दिनांक ७ नोव्हेंबर, २०१३ रोजी वा त्यासुमारास दिले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशाच्या अनुषंगाने शासनाने जुन्या निवृत्ती योजनेच्या जागी डीफेन्ड कॉट्रीब्युशन पेन्शन स्किम (परिभाषित अंशदान निवृत्ती वेतन) योजना लागू केली व माहे नोव्हेंबर, २००५ नंतर नियुक्त झालेल्या शिक्षणसेवकांना या नव्या योजनेनुसार पेन्शन दिले जाईल असे आदेश काढण्यात आले त्यानुसार सन २००७ मध्ये भविष्य निर्वाह निधी कपात सुरु केलेल्या शिक्षकांचा भविष्य निर्वाह निधी कपात माहे डिसेंबर, २०१० मध्ये शासनाने बंद केली, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच भविष्य निर्वाह निधीची कपात फक्त मुंबई शिक्षण विभागास लागू असून राज्यातील इतर शिक्षण विभागास लागू नाही, हे ही खरे आहे काय, त्याची कारणे काय आहेत,

(४) माहे डिसेंबर, २०१० पासून भविष्य निर्वाह निधी कपात बंद केलेल्या शिक्षकांनी शिक्षण विभागाकडे त्यांचा भविष्य निर्वाह निधी कपात करण्यात यावा अशी मागणी वारंवार करण्यात येऊन त्यावर अदयापपर्यंत कोणतीही कारवाई करण्यात न येण्याची कारणे काय आहेत,

(५) असल्यास, उक्त मागणीच्या अनुषंगाने शासनाने पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः अनुदानित खाजगी संस्थांमध्ये दि.१ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी नियुक्त करण्यात आलेल्या शिक्षण सेवकांना जुनी पेन्शन योजनेचा लाभ देण्याबाबत मा.न्यायालयाचे आदेश नाहीत.

राज्यातील मान्यता प्राप्त १००% अनुदानित प्राथमिक/माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांमध्ये जे शिक्षण सेवक दि.१ नोव्हेंबर, २००५ पूर्वी करार पध्दतीने मानधनावर रूजू झाले आहेत, ते त्यांच्या मानधनावरील सेवा समाधानकारकरित्या पूर्ण करून नियमित वेतनश्रेणीत आल्याच्या दिनांकापासून त्यांना महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तीवेतन) नियम १९८२, महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तीवेतनाचे अंशराशीकरण) नियम १९८४ व सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू होते. तसेच संबंधित कर्मचाऱ्याने शिक्षणसेवक पदावर केलेली सेवा त्यांच्या निवृत्तीवेतन लाभासाठी ग्राह्य धरण्यात येते.

(२) होय,

दिनांक १ नोव्हेंबर, २००५ रोजी किंवा त्यानंतर नियुक्त झालेल्या कर्मचाऱ्यांना सर्वसाधारण भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू नसल्याने त्यांच्या वेतनातून भविष्य निर्वाह निधी संदर्भातील अंशदानाची वसूली करता येत नाही.

(३) हे खरे नाही.

(४) दि.१/११/२००५ व तद् नंतर सेवेत आलेल्या कर्मचाऱ्यांना जुनी भविष्य निर्वाह निधी योजना लागू नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राजीव गांधी नगर (ता.धरणगाव, जि.जळगांव) पुणे येथे काळ्या बाजाराने विक्रीस जाणारे धान्य पोलिसांनी जप्त केल्याबाबत

(५१) * ८९०९ श्री.गुलाबराव पाटील (जळगाव ग्रामीण), श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड) : सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) धरणगांव रस्त्यालगतच्या राजीव गांधी नगरातून (ता.धरणगाव, जि.जळगांव) क्र.एम१३/आर १७७६ या वाहनातून काळ्या बाजारात विक्रीस जाणारा सुमारे ६ लाख ७३ हजार किंमतीचा ८६ क्विंटल रेशनचा तांदूळ दिनांक १५ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास पोलिसांनी जप्त केला, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच पुणे शहरातील स्वस्त धान्य (रेशनिंग) दुकानातील धान्याची तस्करी करणाऱ्या रॅकेटवर गुन्हे शाखेच्या युनिट तीन कडून कारवाई करून १ हजार ६१२ धान्याची पोती जप्त करण्यात आल्याचे माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रश्न भाग (१) मधील किती व्यक्तींना पकडण्यात आले व त्यांचेविरुद्ध तसेच प्रश्न भाग (२) मधील स्वस्त धान्य (रेशनिंग) दुकानदारांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. गिरीश बापट : (१) पारोळा शहरात पोलीस तपासणी करताना दि. १५ डिसेंबर, २०१४ रोजी राजीवगांधी नगर (ता.पारोळा, जि.जळगांव) येथील घरात १२६ तांदळाच्या गोण्या प्रत्येकी ५० किलो वजनाच्या व शेजारील एम एच १३ आर १७७६ मध्ये ४० तांदळाच्या गोण्या प्रत्येकी ५० किलो वजनाच्या आढळून आल्याने सदर माल पारोळा पोलीस स्टेशन यांनी जप्त केला आहे.

(२) पोलीस निरीक्षक, गुन्हे शाखा युनिट पुणे यांनी दिनांक १६ डिसेंबर, २०१४ रोजी १३७६ तांदुळाची पोती व २३६ गव्हाची पोती असा एकूण २७५२ क्विंटल तांदुळ व ४७२ क्विंटल गहू जप्त केला आहे.

संबंधितांवर मार्केट यार्ड पोलीस स्टेशन पुणे येथे जीवनावश्यक वस्तु कायदा १९५५ चे कलम ३ व ७ अन्वये तसेच गु.र.नं.३०९२ अन्वये गुन्हा दाखल करण्यात आला.

या गुन्ह्यांशी संबंधित नऊ परवानाधारकांची सखोल चौकशी केली असून ते दोषी असल्याचे आढळून आल्याने त्यांना कारणे दाखवा नोटीस देऊन सदर ९ परवाने दिनांक २७ जानेवारी, २०१५ च्या आदेशान्वये कायमस्वरूपी रद्द करण्यात आलेले आहेत.

(३) प्रश्न भाग (१) मधील संबंधित घरमालक श्री.समाधान लोटन चौधरी यांना दि. १८ डिसेंबर, २०१४ रोजी अटक केली असता न्यायालयाने त्याची जामिनावर सुटका केलेली आहे.

प्रश्न भाग (२) मधील नऊ परवाना धारकांचे परवाने रद्द करण्यात आलेले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात शालेय पोषण आहारात अळ्या व किडे आढळून आल्याबाबत

(५२) * ५३११ श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.अर्जुन खोतकर (जालना), डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), अॅड.वारीस पठाण (भायखळा), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), डॉ.पतंगराव कदम (पलूस कडेगाव), श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्री.अशोक पाटील (भांडूप पश्चिम), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.नारायण पाटील (करमाळा), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.गुलाबराव पाटील (जळगाव ग्रामीण), श्री.धनजंय (सुधीर हरी) गाडगीळ (सांगली), श्री.चंद्रकांत सोनवणे (चोपडा), श्री.बच्चू कडू (अचलपूर), श्री.मदन येरावार (यवतमाळ), श्री.राजेंद्र नजरधने (उमरखेड), श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी), श्री.चरण वाघमारे (तुमसर), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शालेय पोषण आहाराकरीता पुरविण्यात येणारे धान्य निकृष्ट व हलक्या प्रतीचे खडे मिश्रीत असल्याचे व शिजवण्यात येणाऱ्या खिचडीमध्ये किडे व अळ्या असल्याचे वारंवार निदर्शनास येत असून अनेक ठिकाणी विद्यार्थ्यांना विषबाधा झाल्याचे तसेच या शालेय पोषण आहाराकरीता पुरविण्यात येणाऱ्या अन्नधान्याचा गैरव्यवहार होत असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, देवनार कॉलनी (मुंबई) येथील हिंदी विद्यालयात विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शालेय पोषण आहारात अळ्या व किडे सापडल्याची घटना दिनांक २० नोव्हेंबर, २०१४ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली, राजापूर (ता.येवला, जि.नाशिक) येथील माध्यमिक विद्यालयात विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शालेय पोषण आहारात किटक आढळून आल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले तसेच सावनेर

(जि.नागपूर) येथील शाळेत विद्यार्थ्यांना देण्यात येणाऱ्या शालेय पोषण आहारात अळ्या आढळून आल्याबाबतची तक्रार केली म्हणून विद्यार्थ्यांना उपाशी ठेवल्याचे माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच मौजे कोर्टी (ता.करमाळा, जि.सोलापूर) येथील शिवाजी हायस्कूलमधील १७५ विद्यार्थ्यांना खिचडीतून विषबाधा झाल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये तसेच मुंबई शहरात माटुंगा येथील दयानंद बालक शाळेतील २४ विद्यार्थ्यांना शालेय पोषण आहारातून वाटप करण्यात आलेल्या खिचडीतून दिनांक १३ जानेवारी, २०१५ रोजीच्या सुमारास विषबाधा झाल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) तसेच भडगांव व चाळीसगांव (जि.जळगांव) येथील पोषण आहार साहित्याची तपासणी शिक्षण विभागातील शालेय पोषण आहार अधीक्षकांच्या पथकाने व पोलीसांनी माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास केली तसेच सिंधुदूर्ग जिल्ह्यातील वैभववाडी तालुक्यात शालेय पोषण आहारासाठी पुरविण्यात येणारे धान्य निकृष्ट दर्जाचे व हलक्या प्रतीचे असून या योजनेत मोठ्या प्रमाणात गैरव्यवहार होत असल्याबाबत पंचायत समिती सदस्यांच्या माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये निदर्शनास आले तसेच मौजे सरसम बु.जी.प. केंद्रिय शाळेच्या (हिमायतनगर, जि.नांदेड) मुख्याध्यापकाने केलेल्या पोषण आहार चोरी प्रकरणी अद्यापही कोणतीच कारवाई झाली नसल्याच्या निषेधार्थ एका राजकीय संघटनेच्या वतीने दिनांक २४ जानेवारी, २०१५ रोजीपासून आमरण उपोषणाचा इशारा दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, उक्त सर्व प्रकरणांची शासनाने चौकशी केली आहे काय, असल्यास, त्यात काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार शालेय पोषण आहाराची चोरी करणाऱ्या व गैरव्यवहार करणाऱ्या तसेच उक्त प्रकरणी जबाबदार असणाऱ्या संबंधित दोषींवर पुढे कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे तसेच विषबाधा झालेल्या विद्यार्थ्यांवर औषधोपचार करण्याबाबत कोणती कार्यवाही करण्यात आली,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अशा स्वरूपाच्या तक्रारी प्राप्त होतात. सदर तक्रारींच्या अनुषंगाने चौकशी करून आवश्यकतेनुसार कारवाई करण्यात येते.

(२) देवनार कॉलनी, मुंबई येथील महानगरपालिकेच्या हिंदी शाळेत दि.२०/११/२०१४ रोजी शालेय पोषण आहारामध्ये अळी आढळल्याची घटना घडलेली होती. सदर आहाराचे वाटप विद्यार्थ्यांना करण्यात आलेले नाही.

राजापूर (ता.येवला, जि.नाशिक) येथे शालेय पोषण आहारामध्ये कीटक आढळल्याची तसेच, सावनेर, जि.नागपूर येथे शालेय पोषण आहारामध्ये अळ्या आढळल्याची घटना घडलेली नाही.

(३) दि.३/१/२०१५ रोजी कोर्टी, ता.करमाळा, जि.सोलापूर येथील छत्रपती शिवाजी विद्यालय या शाळेतील ११७ विद्यार्थ्यांना शालेय पोषण आहार खाल्यानंतर उलटी, मळमळ व पोटदुखीचा त्रास झाला होता. तसेच दि.१३/१/२०१५ रोजी श्री.दयानंद बालक विद्यालय, माटुंगा मुंबई येथील २४ विद्यार्थ्यांना शालेय पोषण आहार खाल्यानंतर उलटी व पोटदुखीचा त्रास झाला होता.

(४) जळगाव जिल्ह्यातील भडगांव व चाळीसगांव तालुक्यातील शालेय पोषण आहार अधिकांकांनी व पोलिसांनी पथक नेमून योजनेची पाहणी केलेली नाही. तथापि, राज्यातील सर्व तालुक्यांचे शालेय पोषण आहार, अधीक्षक वेळोवेळी शालेय पोषण आहाराची तपासणी करतात. वैभववाडी, जि.सिंधुदूर्ग येथील शालेय पोषण आहाराचे धान्य निकृष्ट दर्जाचे असल्याबाबत तक्रार प्राप्त झालेली होती. सरसम जिल्हा परिषद केंद्रीय शाळा हिमायतनगर, नांदेड येथे मुख्याध्यापकाने तांदुळ चोरी केल्याबाबत तक्रार प्राप्त झालेली आहे.

(५) देवनार कॉलनी, मुंबई येथील महानगरपालिकेच्या हिंदी शाळेत आहार शिजवून देणाऱ्या बचत गटाचे काम काढून घेण्यात आले आहे. सदर बचत गटाविरुद्ध दंडात्मक कारवाई करण्यात आली आहे.

कोर्टी ता.करमाळा, जि.सोलापूर व श्री.दयानंद बालक विद्यालय, माटुंगा येथील शाळेतील शालेय पोषण आहार खाल्यानंतर त्रास झालेल्या विद्यार्थ्यांवर तात्काळ उपचार करण्यात आलेले आहेत. तसेच सदर प्रकरणी पोलिस स्टेशनमध्ये गुन्हे दाखल करण्यात आलेले आहेत.

वैभववाडी, जि.सिंधुदूर्ग येथील तक्रारीच्या अनुषंगाने तपासणी केली असता तक्रारीमध्ये तथ्य आढळून आलेले नाही.

नांदेड तांदुळ चोरी प्रकरणी संबंधित गटशिक्षणाधिकाऱ्यांमार्फत चौकशी करण्यात आली असून चौकशीमध्ये तांदुळ खराब असल्याने तो साफ करण्यासाठी मुख्याध्यापकाने घरी नेला असल्याचे आढळून आले आहे. तथापि, तांदळाची योग्य साठवणूक न केल्याने सुमारे १ ते १.५ क्विंटल तांदुळ खराब झाल्याने सदर तांदुळाची रक्कम शासनाकडे जमा करण्याचे आदेश संबंधित मुख्याध्यापकास देण्यात आलेले आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (घाटी) (जि.औरंगाबाद) रुग्णालयात
औषधांचे बजेट व वाटपात तफावत असल्याबाबत**

(५३) * १२१८६ श्री.इम्तीयाज सय्यद (औरंगाबाद मध्य), श्री.प्रशांत बंब (गंगापूर) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय (घाटी) (जि.औरंगाबाद) रुग्णालयामध्ये आर्थिक वर्ष २०११-१२, २०१२-१३ व २०१३-१४ काळात औषधांचे एकूण बजेट तसेच वाटप यात तफावत असून सदरहू रुग्णालय इमारतीतील औषधांच्या दुकानात विकल्या जाणाऱ्या औषधांच्या किंमतीच्या तुलनेत रुग्णालय परिसर/बाहेरील औषधांच्या दुकानात विकल्या जाणाऱ्या औषधांचे दर कमी असल्याबाबत अनेक नागरिकांच्या तक्रारींकडे दुर्लक्ष करण्यात येत असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

२) तसेच उक्त शासकीय रुग्णालयामध्ये एम.आर.आय. साठी गरीब व गरजू रुग्णांना प्रति रुग्ण रु.१८००/- शुल्क आकारण्यात येत असल्याप्रकरणी नागरिकांच्या तक्रारीवरून मा.पालकमंत्र्यांनी रु.७००/- प्रति रुग्ण शुल्क घेण्याचा आदेश दिल्यानंतरही रुग्णालय प्रशासनाने उक्त आदेश डावलून पूर्वी प्रमाणेच रु.१८००/- शुल्क रुग्णांकडून आकारले जात असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रश्न भाग (१) व (२) बाबत चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यात काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार रुग्णालयातील औषधांची तफावत दुर करण्यासह एम.आर.आय.साठी गरीब रुग्णांकडून आकरण्यात येणार शुल्क कमी करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली तसेच उक्त प्रकरणी जबाबदार असणाऱ्या संबंधित दोषींवर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) विभागाच्या नियंत्रणाखालील रुग्णालयामध्ये निरनिराळ्या वैद्यकीय सुविधासाठी आकारण्यात येणाऱ्या शुल्काबाबत शासनाने निर्गमित केलेल्या शासन निर्णय दिनांक ३० डिसेंबर, २०१० नुसार एम.आय.आर. चाचणीसाठी रुपये १८००/- इतके रुग्णशुल्क आकारण्यात येते.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील गरीब रुग्णांना सवलतीच्या दरात औषध उपलब्ध करून देण्याबाबत

(५४) * १११८९ श्री.बंटी भांगडिया (चिमूर) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील गरीब रुग्णांना सवलतीच्या दरात औषधी सुविधा उपलब्ध करण्याकरीता १४ वैद्यकीय महाविद्यालयात खाजगी दुकानदारांना औषधी दुकान लावण्याची अनुमती देण्यात आली आहे तसेच जेनेरीक औषधी उपलब्ध करण्याबाबत सक्ती करण्यात येणार आहे , हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त रुग्णालयातील सर्व दुकानांमध्ये रुग्णाला औषधांमध्ये कोणत्याही प्रकारच्या सवलत दिल्या जात नाहीत , हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त रुग्णालयातील औषध दुकानदारांना सवलतीच्या दरात गरीबांना औषध उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच सवलत न देणाऱ्या उक्त रुग्णालयातील संबंधित औषध दुकानदारांवर पुढे कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) हे खरे नाही.

मा.उच्च न्यायालय मुंबई, खंडपीठ नागपूर येथे शासकीय रुग्णालय संदर्भात दाखल जनहित याचिका क्रमांक ३४२७/२००० प्रकरणी मा.उच्च न्यायालयाकडून नियुक्त भगवती समितीने केलेल्या शिफारशीच्या अनुषंगाने विभागाच्या नियंत्रणाखालील १६ वैद्यकीय

महाविद्यालयात व संलग्नित रुग्णालयामध्ये, महाराष्ट्र स्टेट को.ऑप कन्ड्रु, फेडरेशन लिमिटेड मुंबई या शासन मान्य सरकारी संस्थेस औषधी दुकानासाठी जागा उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे. सदर औषधी दुकानामध्ये औषधांच्या किरकोळ किंमतीवर रुग्णांना औषधामध्ये ५% सवलत दिली जाते.

(३) प्रश्नच उद्भवत नाही.

(४) प्रश्नच उद्भवत नाही.

शिक्षण विभागाने 'लेक शिकवा' अभियान माध्यमातून ५० हजार शाळाबाह्य मुलींचे शैक्षणिक पालकत्व स्वीकारण्याच्या आखलेल्या योजनेबाबत

(५५) * ६२९० श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शिक्षण विभागाने दिनांक ३ ते २६ जानेवारी, २०१५ या कालावधीत 'लेक शिकवा' अभियान राज्यभर राबविले असतानाही राज्यातील ५३ हजार मुली आज पर्यंत शाळाबाह्य आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या अभियानाच्या माध्यमातून ५० हजार शाळा बाह्य मुलींचे शैक्षणिक पालकत्व स्वीकारण्याची महत्त्वाकांक्षी योजना शिक्षण विभागाने आखली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, लेक शिकवा अभियान योजना राज्यभर राबवून लक्षांक पूर्ण करण्याबाबत शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे ?

श्री. विनोद तावडे : (१) नाही.

(२) शाळा बाह्य मुलींना शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्यासाठी मीना राजू मंच, कस्तुरबा गांधी बालिका योजना, मोफत पाठ्यपुस्तके, मोफत गणवेश योजना, अनाथ, बेघर व असंरक्षित मुलींसाठी शहरीभागात निवासी वसतीगृह योजना, अपंग मुलींना सुविधा, मुलींसाठी शौचालये, उपस्थिती भत्ता यासारखे उपक्रम राबविले जातात.

(३) समाज सहभागातून शाळाबाह्य मुलींना शाळेत दाखल करणे, गरीब मुलींना समाज सहभागातून शैक्षणिक मदत मिळवून देणे, सुजाण नागरिकांकडून मुलींना शैक्षणिकदृष्ट्या दत्तक घेणे यासाठी राज्यभर सावित्रीबाई फुले लेक शिकवा अभियान हा महत्त्वाकांक्षी उपक्रम कार्यान्वित केला. शाळाबाह्य मुलींना शिक्षणाची गोडी निर्माण व्हावी याकरीता पटनोंदणीमध्ये वाढ करणे, गळती कमी करणे याउपक्रमाद्वारे शाळाबाह्य मुलींना शिक्षणाचा प्रवाहात आणणे हे या अभियानाचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.

शासनाने कायम विनाअनुदानासाठी पात्र ठरलेल्या शाळांच्या
फेर तपासणीचे आदेश रद्द करण्याबाबत

(५६) * ५८५४ श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.बाबुराव पाचर्ण (शिरूर), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.उल्हास पाटील (शिरोळ), श्री.भिमराव धोंडे (आष्टी), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.उन्मेश पाटील (चाळीसगाव), श्री.राजन साळवी (राजापूर), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.प्रकाश फातर्णकर (चेंबूर), श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.सुभाष देशमुख (सोलापूर दक्षिण) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने कायम विनाअनुदानासाठी पात्र ठरलेल्या शाळांच्या फेर तपासणीचे आदेश रद्द करण्यासाठी महाराष्ट्र राज्य विनाअनुदानित कृती समितीने नागपूर येथील सन २०१४ च्या हिवाळी अधिवेशनाच्या दरम्यान मोर्चा काढला होता त्यानुषंगाने शाळांच्या फेरतपासणीचे आदेश रद्द करण्याबाबत मा.शालेय शिक्षण मंत्री महोदयांनी दिनांक २४ डिसेंबर, २०१४ रोजी विधीमंडळ सभागृहात घोषणाही केली होती, हे खरे आहे काय,

(२) राज्यातील विनाअनुदानित शाळा व तुकड्यांच्या (इंग्रजी माध्यम वगळून) शैक्षणिक वर्ष २००९-१० मध्ये "कायम" शब्द काढल्यानंतर एप्रिल, २०१२ पासून मुल्यांकन करण्यात आले असून दिनांक २७ जून, २०१४ पर्यंत राज्य शासनाने अनुदानास पात्र असलेल्या १ हजार ३४३ शाळांची यादी जाहीर करून सन २०१२ पर्यंतचे अनुदान देण्यात येईल असे जाहीर केले होते व त्यानुसार उक्त प्रस्तावांना शासनाने करोडो रुपयांचे अनुदान मंजूर केले होते तथापी काही शाळांनी शिक्षण विभागाच्या स्थानिक अधिका-यांबरोबर संगनमत करून बनावट प्रस्ताव शासनाकडे पाठविल्याचे माहे नोव्हेंबर, २०१४ च्या सुमारास निदर्शनास आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच राज्यातील विनाअनुदानित शाळा व तुकड्यांच्या (इंग्रजी माध्यम वगळून) शैक्षणिक वर्ष २००९-१० मध्ये कायम शब्द काढल्यानंतर याकरीता असलेल्या जाचक अटींमुळे अनेक शाळा अनुदानापासून वंचित राहिल्या आहेत ज्या शाळांचे मुल्यांकन व पुनर्मुल्यांकन करण्यात आले अशा शाळांची यादी माहे जानेवारी, २०१५ अखेर करण्यात आली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, प्रश्न भाग (१), (२) व (३) बाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यानुसार राज्यातील विना अनुदानित शाळांमध्ये मागील चौदा वर्षांपासून तेरा हजार शिक्षक विना वेतन काम करित असल्याने शाळांच्या फेरतपासणीचे आदेश रद्द करण्यासह विनाअनुदानित शाळांना त्वरीत अनुदान देण्याबाबत तसेच मुल्यांकन व पुनर्मुल्यांकन केलेल्या शाळांची माहे जानेवारी, २०१५ पर्यंतची यादी त्वरीत काढण्याबाबत तसेच प्रश्न भाग २ प्रकरणी संबंधित दोषींवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) असा मोर्चा काढण्यात आला होता हे खरे आहे. मात्र फेरतपासणीचे आदेश रद्द करण्याबाबत कोणतीही घोषणा करण्यात आली नाही.

(२) शासनाने दिनांक १ मार्च, २०१४ ते १९ ऑगस्ट, २०१४ या कालावधीत अनुदानास पात्र ठरविलेल्या १३४३ शाळांना प्रत्यक्ष अनुदान वितरणाची अंमलबजावणी करण्यापूर्वी संबंधित शाळांची तपासणी करण्यात येईल असे शाळा अनुदान पात्र आदेशात नमूद करण्यात आलेले आहे. त्यानुसार फेरतपासणी सुरू आहे. सदरहू शाळांना अद्याप अनुदान वितरीत करण्यात आलेले नाही.

(३) शाळा मुल्यांकनाच्या निकषानुसार विभागीय शिक्षण उपसंचालक स्तरावरून त्रयस्थ समितीमार्फत फेरतपासणीचे काम सुरू असून त्यासंदर्भात अहवाल प्राप्त झाल्यावर शासनस्तरावरून अनुदान पात्र शाळांची यादी कायम करण्यात येईल.

(४) अनुदानास पात्र घोषित केलेल्या १३४३ शाळांच्या फेरतपासणीचे काम अंतीम टप्प्यात आले असून मुंबई व नागपूर विभागाचे फेरतपासणीचे काम सुरू आहे. फेरतपासणीत पात्रता कायम ठरविण्यात येणाऱ्या शाळांना निधीच्या उपलब्धतेनुसार वेतन अनुदानासाठी तरतुद उपलब्ध करून देण्यात येईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील अतिरिक्त ठरलेल्या शिक्षकांचे समायोजन करणेबाबत

(५७) * ८६२२ श्रीमती ज्योती कलानी (उल्हासनगर), श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.ज्ञानराज चौगुले (उमरगा), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.सुभाष देशमुख (सोलापूर दक्षिण), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.संग्राम थोपटे (भोर), श्री.भिमराव धोंडे (आष्टी), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.वैभव नाईक (कुडाळ), श्री.संजय (बाळा) भेगडे (मावळ), श्री.संजय सावकारे (भुसावळ), श्री.अर्जुन खोतकर (जालना) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य शिक्षण हक्क अधिकार कायद्याच्या नविन निकषानुसार राज्यातील अनुदानित शाळांची संच मान्यता झाल्याने अनेक शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी अतिरिक्त ठरले असून या अतिरिक्त कर्मचाऱ्यांचे इतर शाळांमध्ये समायोजन झालेले नसल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१४ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले , हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात अतिरिक्त शिक्षकांचे समायोजनाचा प्रश्न निर्माण झाला असताना नविन शिक्षकांची भरती न करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असल्याने ठाणे जिल्हयातील जिल्हा परिषद अंतर्गत सिंधी माध्यमाच्या अतिरिक्त ठरलेल्या शिक्षकांचे समायोजन करण्याकरीता संबंधित विभागाने सिंधी माध्यमांच्या शिक्षकांना उल्हासनगर

- महानगरपालिकेच्या शाळेमधील रिक्त पदावरती सामावुन घेण्याचे आदेशानुसार काही शिक्षकांचे समायोजन झाले आहे, उर्वरित शिक्षकांचे महापालिकेच्या शाळांमधील रिक्त जागा असुनही त्या जागा आरक्षित असल्याने काही शिक्षकांचे समायोजन झालेले नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) कोल्हापूर जिल्ह्यातील ९७५ शिक्षक अतिरिक्त झाले असून त्यांचे समायोजनांचे करण्याचे आदेश असतांनाही अतिरिक्त कर्मचाऱ्यांना शाळांमध्ये हजर होण्यास विरोध दर्शविण्यात येत असून काही ठिकाणी त्यांच्याकडून पैशाची मागणी होत आहे, तसेच उस्मानाबाद जिल्ह्यातील ८२ प्राथमिक शिक्षकांना नियमबाह्य पध्दतीने अतिरिक्त ठरविल्याबाबत तेथील स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प. उस्मानाबाद यांना दिनांक २० जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निवेदन दिले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) राज्यात १८८ शिक्षण सेवक असून त्यापैकी तीन वर्षांचा सेवाकाळ पूर्ण केलेल्या निम्म्या शिक्षण सेवकांचे समोयाजन पूर्ण झाले असून उर्वरित शिक्षण सेवकांचे अद्याप समोयाजन पूर्ण झालेले नाही तसेच दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१३ रोजी राज्यातील खाजगी अनुदानित शाळांमधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांचा सुधारित आकृतीबंध निश्चित झाल्यामुळे साठ हजार पेक्षा अधिक कायम कर्मचारी सेवेपासून वंचित होणार असल्याने सुधारित आकृतीबंधाबाबतचा शासन निर्णय रद्द करण्याची शिक्षकेत्तर कर्मचारी संघटनांनी मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, प्रश्न भाग एक, दोन, तीन व चार याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली आहे वा करण्यात येत आहे ,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) होय, खरे आहे.

(३) कोल्हापूर जिल्ह्यातील अतिरिक्त शिक्षकांना हजर होण्यास विरोध होणे किंवा पैशाची मागणी होणे अशा प्रकारची तक्रार प्राप्त झालेली नाही.

उस्मानाबाद जिल्ह्यातील ८२ प्राथमिक शिक्षकांना अतिरिक्त ठरविल्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी यांनी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, उस्मानाबाद यांना दिनांक २० जानेवारी, २०१५ रोजी निवेदन दिले आहे.

(४) तीन वर्षांचा सेवाकाल पूर्ण केलेल्या व अतिरिक्त ठरलेल्या शिक्षण सेवकांचे समायोजन करण्यात आलेले आहे. शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांचा सुधारित आकृतीबंधाचा शासन निर्णय दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१३ रद्द करण्याची शिक्षकेत्तर कर्मचारी संघटनांची मागणी आहे.

(५) व (६) मा.उच्च न्यायालयाने संचमान्यता व समायोजनाच्या प्रक्रीयेबाबत "जैसे थे" परिस्थिती ठेवण्याबाबत आदेश दिले आहेत. शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांच्या सुधारित आकृतीबंधाचा शासन निर्णय दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१३ च्या शासन निर्णयात सुधारणा करण्याबाबत दिनांक १२ फेब्रुवारी, २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये आयुक्ती (शिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आलेली आहे.

राज्यातील दहावी व बारावी बोर्डाच्या परीक्षेच्या हॉलतिकितावर प्रत्येक शाळा व कॉलेजांना दिल्या जाणाऱ्या प्रीलीस्टमध्ये चुकीची माहिती छापून आल्याबाबत

(५८) * ५२७१ श्री.संग्राम थोपटे (भोर), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्री.बाबुराव पाचर्ण (शिरूर), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात दहावी आणि बारावी परिक्षेसाठी ऑनलाईन अर्ज भरलेल्या अर्जात विद्यार्थ्यांनी छायाचित्रे योग्य पध्दतीने अपलोड न केल्याने माहे मार्च, २०१५ च्या दहावी व बारावी बोर्डाच्या परीक्षेच्या हॉलतिकितावर प्रत्येक शाळा व कॉलेजांना दिल्या जाणाऱ्या प्रीलीस्टमध्ये अनेक विद्यार्थ्यांचे फोटो छापून आलेले नसून त्यांच्या नावात व पत्त्यांमध्ये सुध्दा चुका असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ च्या दरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय, असल्यास, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार सदर प्रकरणात दोषींवर कोणती कारवाई केली तसेच विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होऊ नये याकरिता सदर प्रीलिस्टमधील चुका तातडीने दुरुस्त करणेबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) प्रीलीस्ट मधील चुका दुरुस्त करण्यात आल्यामुळे चौकशीची आवश्यकता नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

सुरगाणा (जि.नाशिक) तालुक्यातील शासकीय गोदामातून झालेला धान्याचा अपहार

(५९) * १०४७५ श्री.नरहरी झिरवाळ (दिंडोरी), श्री.जीवा गावित (कळवण), श्री.अशोक पाटील (भांडूप पश्चिम), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी),: सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सुरगाणा (जि.नाशिक) तालुक्यातील शासकीय गोदामातून ५ कोटी रु. किमतीचे ३०,००० क्विंटल गहू व तांदूळ या धान्याचा अपहार झाल्याची तक्रार दिनांक २६ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास सुरगाणा पोलीस स्टेशनमध्ये नोंदविण्यात आली, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर गोदामाची धान्य साठविण्याची क्षमता किती आहे व अपहार झालेले धान्य कोणत्या कालावधीतील आहे,
- (३) असल्यास, सदर प्रकरणाची चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) सुरगाणा (जि.नाशिक) येथील शासकीय गोदामातून ३०,६८२,१७ क्विं.अन्नधान्याचा अपहार झाल्याचे निदर्शनास आल्याने दिनांक २६ जानेवारी, २०१५ रोजी पोलीस स्टेशन, सुरगाणा येथे गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

(२) सदर गोदामाची साठवण क्षमता ३५० मे.टन इतकी आहे. अपहार झालेले धान्य दि.३०.०९.२०१४ ते दि. १९.१२.२०१४ या कालावधीतील आहे.

(३) जिल्हा पुरवठा कार्यालयाच्या लेखा तपासणी पथकाच्या अहवालानुसार २१५५७.४० क्विं. गहु ९०५१.७७ क्विं. तांदूळ व ७३ क्विं. साखर असे एकूण ३०६८२.१७ क्विं. अन्नधान्य पुस्तकी साठ्याच्या तुलनेत कमी आढळून आले आहे. सदर प्रकरणी अपहारात प्रथमदर्शन सहभागी आढळून आलेले गोदामपाल, सुरगाणा, वाहतूक ठेकेदार व त्यातील भागीदार, वाहतूक प्रतिनिधी, नाशिक रोड/अंबड, पुरवठा निरीक्षक यांचे विरुद्ध दनांक २६ जानेवारी, २०१५ रोजी पोलीस स्टेशन, सुरगाणा येथे गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. पोलिस तपासात तहसिलदार, सुरगाणा यांचेवर गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. अपहारास जबाबदार असणारे संबंधित गोदामपाल, वाहतूक प्रतिनिधी, पुरवठा निरीक्षक व तहसिलदार, सुरगाणा यांना निलंबित करण्यात आले असून त्यांच्या विभागीय चौकशीच्या प्रस्तावाबाबत कार्यवाही सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई विद्यापीठाच्या कलिना संकुलातील सावित्रीबाई फुले या मुर्तीच्या वस्तीगृहाची दुरुस्ती करण्याबाबत

(६०) * ८८६१ श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.राजन साळवी (राजापूर), श्री.सुनिल शिंदे (वरळी), श्री.भिमराव धोंडे (आष्टी) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठाच्या कलिना संकुलातील सावित्रीबाई फुले वस्तीगृहामध्ये देखभाल व दुरुस्ती अभावी शनिवार, दिनांक २० डिसेंबर, २०१४ रोजी न्हाणीघराचे छप्पर कोसळले, तसेच याच वस्तीगृहातील एका विद्यार्थीनीच्या खोलीत पलंगावरच दिनांक २४ डिसेंबर २०१४ रोजी दुपारी छप्पर कोसळले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वस्तीगृहाच्या दुरावस्थेमुळे विद्यार्थीनी घबराटीच्या वातावरणात रहात आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, विद्यार्थीनीच्या सुरक्षिततेबाबत तसेच उक्त वस्तीगृहाची त्वरीत दुरुस्ती करण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येणार आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

वसतीगृहातील न्हाणीघराचे प्लास्टर खाली पडले होते.

(२) नाही.

(३) वसतीगृह इमारतीच्या सर्व प्रकारच्या दुरुस्तीचे काम प्रगतीपथावर आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नक्षलग्रस्त भागात काम करणाऱ्या खाजगी अनुदानित व विनाअनुदानित माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळातील शिक्षकांना एकस्तर वेतनश्रेणीचा लाभ देण्याबाबत

(६१) * १०५६ श्री.हितेंद्र ठाकूर (वसई), श्री.विलास तरे (बोईसर), श्री.क्षितीज ठाकूर (नालासोपारा), श्री.पंकज भुजबळ (नांदगाव), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी व नक्षलग्रस्त भागात काम करणाऱ्या शासकीय तसेच जिल्हापरिषद कर्मचाऱ्यांना एकस्तर वेतनश्रेणीचा तसेच अन्य आर्थिक लाभ देण्यात येतात मात्र खाजगी अनुदानित शाळेतील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना या सवलतीपासून वंचित ठेवण्यात आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याबाबतचा सकारात्मक निर्णय शासनाने तातडीने घेण्यात घ्यावा अशी लेखी मागणी शिक्षक परिषदेचे कार्याध्यक्ष तथा लोकप्रतिनिधीनी मा. शालेय शिक्षणमंत्री यांचेकडे माहे नोव्हेंबर २०१४ च्या पहिल्या आठवड्यात व तत्पूर्वी मागील दोन वर्षांपासून सातत्याने केली आहे, हेही खरे आहे काय ,

(३) असल्यास, सदरहू मागणीच्या अनुषंगाने शासनाने कोणता निर्णय घेतला आहे, अद्यापी निर्णय घेतला नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत,

(४) उक्त भागात काम करणाऱ्या संबंधित शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांवरील एकस्तर वेतन श्रेणी व अन्य आर्थिक लाभासंदर्भात होणारा अन्याय त्वरीत दूर करण्याच्या दृष्टीने शासनाने पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

खाजगी अनुदानित शाळेतील फक्त बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांना सदर लाभ शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग क्र. एसएसएन १००७/(१६६/०७)/ माशि-२. दिनांक १४ ऑगस्ट, २००८ अन्वये लागू करण्यात आले आहेत.

(२) होय.

(३) व (४) शासन निर्णय, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग क्र. एसएसएन १००७/(१६६/०७)/ माशि-२. दिनांक १४ ऑगस्ट, २००८ च्या शासन निर्णयानुसार फक्त बदलीपात्र असलेल्या मान्यता प्राप्त अशासकीय शिक्षक/शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांना ६ वर्षे कमाल एकस्तर वेतनश्रेणीचा लाभ अनुज्ञेय आहे. त्यामुळे कार्यवाही करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात दुषित व नायट्रेटसने बाधित होत असलेला पाणी पुरवठा

(६२) * ५४२४ श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), डॉ.संजय रायमुलकर (मेहकर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंबा कळवा), श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन), श्री.चंद्रकांत सोनवणे (चोपडा), श्री.धनजय (सुधीर हरी) गाडगीळ (सांगली), श्री.सदानंद चव्हाण (चिपळूण), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) चंद्रपूर जिल्ह्यातील १५ तालुक्यातील असंख्य भागातील ६ हजार ३३९ पाण्याचे नमुने तपासणीसाठी घेण्यात आले असून त्यापैकी ५ हजार ९०४ नमुन्यांची शासकीय प्रयोगशाळेत तपासणी केली असता ३ हजार ५१० नमुने हे नायट्रेटसने बाधित व दुषित असल्याचे दिनांक १३ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच राज्यातील विशेषतः त्र्यंबकेश्वर, बागलाण, दिंडोरी, मालेगाव व निफाड (जि.नाशिक), श्रीगोंदा (जि.अहमदनगर), जळगाव, सांगली व रत्नागिरी जिल्ह्यात दुषित पाण्यामुळे विविध साथींच्या रोगांची लागण झाल्याची बाब निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, नायट्रेटसचे पाण्यात प्रमाण आढळणे ही बाब भावी पिढीसाठी अतिशय घातक असल्यामुळे यावर नियंत्रण आणण्यासाठी आणि दुषित पाणी आढळलेल्या गावांमध्ये स्वच्छ पिण्याचे पाणी उपलब्ध होण्यासाठी तसेच विविध साथींच्या रोगांना आळा घालण्यासाठी शासनाने कोणती उपायोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, याबाबत होणाऱ्या विलंबाची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

माहे सप्टेंबर, २०१४ ते जानेवारी, २०१५ या कालावधीत चंद्रपूर जिल्ह्यातील एकूण ४ हजार ७२८ पाणी नमुने तपासण्यात आले, त्यापैकी २०६७ पाण्याच्या नमुन्यात नायट्रेटचे प्रमाण ४५ पी.पी.एम.पेक्षा जास्त आढळून आले आहे.

(२) नाशिक जिल्ह्यातील निफाड तालुक्यातील चांदोरी येथे ३८ रुग्णांना माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये कावीळीची लागण झाली होती. तथापि, त्र्यंबकेश्वर, बागलाण, दिंडोरी, मालेगाव, अहमदनगर जिल्ह्यातील श्रीगोंदा तालुक्यात जलजन्य आजार उद्भवलेले नाहीत. जळगाव जिल्ह्यात प्राथमिक आरोग्य केंद्र, कानळदा अखत्यारीत फुपनगरी या गावात ३५ जणांना अतिसाराची लागण झाली होती. सांगली जिल्ह्यात मौजे धुळगाव, ता.तासगाव या ठिकाणी ९७ जणांना माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये अतिसाराची लागण झाली होती. रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये जलजन्य आजाराची कोणतीही साथ उद्भवलेली नाही.

(३) चंद्रपूर जिल्ह्यात ग्रामीण राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत सन २०१४-१५ व २०१५-१६ च्या कृति आराखड्यात नायट्रेट बाधित ५२ गावांचा समावेश करण्यात आला आहे. तसेच

शासन निर्णय क्र. WSSD-१२०११ (११)/ ८/ २०१३ -WSD(WS१२), दिनांक ०७.०२.२०१४ अनुसार दुषित पाण्यावर प्रक्रिया करण्यासाठी वापरावयाच्या द्रावणे/उपकरणे/तंत्रज्ञान यांची राज्यस्तरीय अनुसूची तयार केली आहे. सदर अनुसूचीतील द्रावणे / उपकरणे /तंत्रज्ञान यांचा वापर पाणी शुध्दीकरणासाठी संबंधित स्थानिक स्वराज्य संस्थांना करता येणार आहे. तसेच शासन निर्णय क्र. डब्ल्यूक्यूएम - २०१४/प्र.क्र.४१/पा.पु-१२, दि.१५.०७.२०१४ अन्वये कोणत्याही प्रकारे कायमस्वरूपी पाणी शुध्दीकरणासाठी योजना राबविणे शक्य नसल्यास अत्यंत अपवादात्मक परिस्थितीत पाणी शुध्दीकरणासाठी आर.ओ. सयंत्र इत्यादी अद्यावत उपकरणे व तंत्रज्ञान वापरण्याबाबत सर्व जिल्हा परिषदांना सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर येथील शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालयात
स्वाईन फ्ल्यूच्या रुग्णांची झालेली वाढ**

(६३) * ८७३८ श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम), श्री.कृष्णा खोपडे (नागपूर पूर्व), श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासकीय वैद्यकीय महाविद्यालय व रुग्णालय (मेडीकल) नागपूर मधील अतिदक्षता विभागात दर दिवसाला पंधरा ते वीस स्वाईन फ्ल्यूचे रुग्ण भरती होत असून अतिदक्षता विभागात फक्त वीस खाटांचीच व्यवस्था असल्याचे दिनांक २५ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, स्वाईन फ्ल्यूच्या रुग्णांकरीता विशेष वार्ड तयार करण्यात आले परंतु नमुने तपासणी बंद असल्याने त्याचा धोका सदरील रुग्णालयातील विविध विभागातील रुग्णांना झालेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त रुग्णालयात स्वाईन फ्ल्यूच्या रुग्णांकरीता स्वतंत्र विभाग बनविण्याबाबत व सदरील रुग्णालयातील स्वाईन फ्ल्यूचा प्रादुर्भाव कमी करण्याबाबत शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील आयटीआयच्या १२०० तुकड्या अद्यापही सुरु झाल्या नसल्याबाबत

(६४) * ५९१८ श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.प्रकाश फातर्पकर (चेंबूर), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील गोरगरीब व मध्यमवर्गीय मुलांना उच्च शिक्षण घेणे परवडत नसल्याने जास्तीत जास्त मुलांना व्यावसायिक शिक्षण दिले जावे याकरिता आयटीआयच्या १२०० तुकड्यांना शासनाने पाच वर्षांपूर्वी मंजुरी दिलेली असतांना तसेच उक्त तुकड्यांसाठी यंत्रसामुग्री, उपकरणे व साहित्याची खरेदी केलेली असतानाही तुकड्या अधिका-यांच्या दुर्लक्षतेमुळे अद्यापही सदरील तुकड्या सुरु झालेल्या नसल्याचे दिनांक २ डिसेंबर, २०१४ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर तुकड्या सुरु करण्यासंदर्भात आतापर्यंत कोणतीही कार्यवाही केली नसल्याप्रकरणी उच्च व तंत्र शिक्षण संचालनालयातील संबंधितांवर कारवाई करण्याची स्थानिक लोकप्रतिनिधी (मुंब्रा-कळवा) यांनी मा.मुख्यमंत्री, मा.उच्च शिक्षण मंत्री यांचेकडे माहे जानेवारी, २०१५ च्या तिस-या आठवड्यात तसेच वारंवार मागणी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार संबंधितांवर जबाबदारी निश्चित करून कोणती कारवाई केली,

(४) तसेच सदर १२०० तुकड्या विनाविलंब सुरु करण्यासाठी शासनामार्फत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे अंशतः खरे आहे.

(२) व (३) हे खरे नाही.

(४) सदर तुकड्या लवकरात लवकर सुरु करण्यासंदर्भात संचालनालय स्तरावर कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

कोल्हापूर जिल्ह्यातील सीपीआर रुग्णालयातील "हार्टलंग" बंद असल्याबाबत

(६५) * ७१०५ श्री.राजेश क्षीरसागर (कोल्हापूर उत्तर), डॉ.सुजित मिणचेकर (हातकणंगले), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोल्हापूर जिल्ह्यातील छत्रपती प्रमिलाराजे (सीपीआर) रुग्णालयातील "हार्टलंग" उपकरण माहे डिसेंबर, २०१४ च्या शेवटच्या आठवड्यापासून बंद आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदरचे उपकरण बंद असण्याची कारणे काय आहेत,
 (३) असल्यास, हे उपकरण तातडीने सुरु करण्याकरिता शासनस्तरावरून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, उक्त उपकरण केव्हापर्यंत सुरु होणे अपेक्षित आहे?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

सदर यंत्र माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये नादुरूस्त झाल्याने काही काळ बंद होते. तथापि, सदर उपकरणाची तातडीने दुरूस्ती करण्यात आली असून सदर उपकरण दिनांक ३० डिसेंबर, २०१४ रोजीपासून सुरळीतपणे सुरु आहे.

- (२) प्रश्न उद्भवत नाही.
 (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

भिवंडी (जि.ठाणे) तालुक्यातील शासकीय जागेवर बांधण्यात आलेली अनधिकृत गोदामे व केमिकल वेअर हाऊस व ट्रान्सपोर्ट गोदामात बेकायदेशीर रासायनिक पदार्थांचा होत असलेला साठा

(६६) * ७३०६ श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.शांताराम मोरे (भिवंडी ग्रामीण) : सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) भिवंडी (जि.ठाणे) तालुक्यातील ग्रामीण भागात मालाची साठवण करून मागणी नुसार पुरवठा करण्यासाठी बांधलेली गोदामे शासकीय जागेवर व अनधिकृतपणे बांधल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
 (२) तसेच पुर्णा, राहनाळ व तळ येथील ग्रामीण भागात केमिकल वेअर हाऊस व ट्रान्सपोर्ट गोदामात बेकायदेशीर रासायनिक, ज्वलनशील पदार्थांचा साठा करण्यात येत असून याकडे संबंधित अधिकारी जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष करित आहेत, हे ही खरे आहे काय,
 (३) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीअंती अनधिकृत बांधण्यात आलेली गोदामे निष्कासित करणेबाबत तसेच बेकायदेशीर रासायनिक पदार्थांचा साठा ठेवणाऱ्यांवर व सदर गोदामांना अभय देणाऱ्या शासकीय अधिकाऱ्यांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
 (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. गिरीश बापट : (१) भिवंडी (जि.ठाणे) तालुक्यातील ग्रामीण भागात मालाची साठवण करून मागणीनुसार पुरवठा करण्यासाठी बांधलेली गोदामे शासकीय जागेवर व अनधिकृतपणे बांधल्याचे सन २००७ च्या सुमारास निदर्शनास आले आहे.

(२) व (३) पूर्णा, राहनाळ व तळ ही गावे भिवंडी परिसर अधिसूचित क्षेत्रामध्ये असून मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण हे विशेष नियोजन प्राधिकरण आहे. त्यानुसार या क्षेत्रातील बांधकामांना महाराष्ट्र प्रादेशिक नगर रचना अधिनियम १९६६ अन्वये बांधकाम/विकास परवानगी या प्राधिकरणाकडून देण्यात येते. शासकीय जमिनीवर अनधिकृतपणे बांधलेल्या गोदामाबाबतची २ प्रकरणे न्यायप्रविष्ट आहेत. यातील १ प्रकरणातील २ व्यक्तींकडून करण्यात आलेले अतिक्रमणे दूर करण्यात आली आहेत.

नियंत्रक शिधावाटप यांच्यामार्फत दि.पेट्रोलियम प्रोडक्स ऑर्डर १९९९, लिक्विफाईड पेट्रोलियम गॅस ऑर्डर २०००, दि.महाराष्ट्र सॉल्वंट रेफिनेट अँड स्लोप ऑर्डर २००७ दि.मोटर स्पिरिट अँड हाईस्पीड डिझेल ऑर्डर, २००५ या कायद्यामध्ये समाविष्ट असलेल्या वस्तुवर नियंत्रण ठेवण्यात येते.

पूर्णा, राहनाळ व तळ या गावामधील ३६३५ गोदामापैकी १९३ गोदामात रासायनिक पदार्थांची साठवणूक करण्यात येत असल्याचे आढळून आले आहे. सदरची गावे मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाच्या अखत्यारीतील असल्याने महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगर रचना अधिनियमानुसार आवश्यक कारवाई करण्याबाबत प्राधिकरणास व महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण महामंडळास व नियंत्रक, विस्फोटक यांना तहसिलदार भिवंडी यांनी दि.१८.२.२०१५ रोजीच्या पत्रान्वये कळविले आहे.

रासायनिक पदार्थांचा बेकायदेशिररित्या साठा केल्याप्रकरणी सन २०१४-१५ मध्ये नारपोली पोलीस स्टेशनमध्ये ५ गुन्हे दाखल करण्यात आलेले असून त्याप्रकरणी पोलीस तपास सुरु आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

नाशिक जिल्ह्यातील गोदावरी नदीवरील झालेले अतिक्रमणे हटविण्याबाबत

(६७) * ५८०३ श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), अँड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.संदीपानराव भुमरे (पैठण) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नाशिक जिल्ह्यातील त्र्यंबकेश्वर येथील गोदावरी नदीवर झालेली अतिक्रमणे आणि नदीचे पाणी मोठ्या प्रमाणात दुषित झाल्याने गोदावरी नदीची दुरवस्था झाल्याचे अखिल भारतीय आखाडा परिषदेचे अध्यक्ष यांनी पाहणी करून दिनांक ७ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आणले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नदीवरील अतिक्रमणे तत्काळ हटवून तिचे गतवैभव प्राप्त करून द्यावे अशी स्थानिक जनतेकडून मागणी होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणाची शासनाने सखोल चौकशी केली आहे काय,

- (४) असल्यास, चौकशीअंती गोदावरी नदीला पूर्वीचे वैभव प्राप्त करून देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही वा उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, त्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) जलप्रदूषणाबाबत लेखी तक्रार महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळास प्राप्त झालेली नाही तथापि, अखिल भारतीय अखाडा परिषदेचे अध्यक्ष यांनी पाहणी केल्याची बाब वृत्तपत्रातून प्रसिध्द झाली.

(२) व (३) (अ) गोदावरी नदीवरील सिमेंट आच्छादीत आवरण, (स्लॅब) काढण्याबाबत स्थानिक रहिवासी श्रीमती ललिता शिंदे यांनी मा.राष्ट्रीय हरित लवाद, पुणे येथे याबाबत याचिका क्र.१४/२०१३ दाखल केलेली आहे.

(ब) मुख्याधिकारी, त्र्यंबक नगरपरिषद यांच्या माहितीनुसार गोदावरी नदीवरील स्लॅब सिंहेस्थ कुंभमेळा सन २००३-०४ गोदावरी कृती आराखड्या अंतर्गत महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण यांचेमार्फत करण्यात आलेला आहे असे त्र्यंबक नगरपरिषदेने कळविले आहे.

(४) मा.राष्ट्रीय हरित लवाद, पुणे यांच्या दि.२२/१२/२०१४ च्या आदेशानुसार नदीत सांडपाणी मिसळून न देण्यासाठी स्वतंत्र आर.सी.सी. पाईपलाईन टाकून नदीपात्र व ड्रेनेजलाईन स्वतंत्र करणे तसेच काही भागांकरिता तात्पुरते स्वरूपाचे सांडपाणी केंद्र उभारणेबाबत नगरपरिषदेमार्फत कार्यवाही सुरू असल्याचे त्र्यंबक नगरपरिषदेने कळविले आहे. तसेच महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून याबाबतीत गोदावरी नदीच्या पाण्याची गुणवत्ता तपासण्यात येते व त्यानुसार सदरील पाण्याची गुणवत्ता ही पिण्यायोग्य नसल्याची जिल्हा आरोग्य प्रयोगशाळा हयांच्याकडून घेण्यात आलेल्या चाचणीतून सिध्द झाले आहे.सदरील प्रकरण हे सद्यःस्थितीत मा.राष्ट्रीय हरित लवाद, पुणे यांच्याकडे न्यायप्रविष्ट आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

पेण (जि.रायगड) तालुक्यातील महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण योजनेच्या शुध्दीकरण केंद्रातील यंत्रसामुग्रीसह लाखो रुपयांच्या वस्तू गहाळ झाल्याबाबत

(६८) * ७१७५ श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रायगड जिल्ह्यातील महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण योजनेच्या नागोठणेहून पेण तालुक्यास शुध्द पाणी पुरविणाऱ्या या शुध्दीकरण केंद्रात असणाऱ्या यंत्रसामुग्रीसह लाखो रुपयांच्या महागड्या वस्तू गायब झाल्याचे माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या संदर्भात शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यात काय निष्पन्न झाले, चौकशीनुसार पुढे कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) होय हे खरे असून, सकृतदर्शनी अंदाजे रू.८.४० लक्ष किंमतीच्या वस्तू गहाळ झाल्याचे दिसून येते.

(२) या संदर्भात नागोठणे पोलिस स्टेशन येथे पहिली खबर (एफ.आय.आर.) क्र.१६ दि.०२/०३/२०१५ रोजी दाखल करून गुन्हा नोंदविण्यात आलेला असून, पोलिस स्टेशन नागोठणेमार्फत पुढील चौकशी सुरू आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबईतील प्लास्टिक पिशव्यांच्या बंदीबाबत

(६९) * ५७३४ श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.पराग अळवणी (विलेपार्ले), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.लखन मलिक (वाशिम), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.रमेश कदम (मोहोळ) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र अविघटनशील कचरा (नियंत्रण) अधिनियम २००६ व महाराष्ट्र प्लॅस्टिक पिशव्या (कॅरी बॅगज) (उत्पादन व वापर) नियम, २००६ च्या नियम, किमान जाडी ४० मायक्रोनपेक्षा कमी व आकार ८७१२ पेक्षा कमी असलेल्या प्लॅस्टिक पिशव्यांवर बंदी असून सुध्दा बहुतांश दुकानदार आणि फेरीवाले नियमांचे उल्लंघन करून सर्रास अशा प्लॅस्टिक पिशव्यांचा संग्रह, वितरण व विक्री करताना दिसत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच मुंबईतील प्लॅस्टिक विरोधी कारवाई करण्याकरिता केवळ दोनच भरारी पथके असल्याची बाब माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये निदर्शनास आली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अपुऱ्या कर्मचाऱ्यांमुळे पालिका प्रशासन यावर कारवाई करण्यात हतबल असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय

(४) असल्यास, यासंदर्भात राज्य शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने शहरातील पर्यावरणाचा न्हास थांबविण्यासाठी प्लॅस्टिक बंदीबाबत कार्यवाही पूर्णपणे कार्यान्वित करण्यासाठी कोणती मोहिम राबविण्यात येणार आहे वा येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) महाराष्ट्र प्लास्टिक पिशव्या (कॅरी बॅगज) (उत्पादन व वापर) नियम, २००६ नुसार ५० मायक्रॉनपेक्षा कमी जाडीच्या तसेच ८ x १२ पेक्षा कमी आकार असलेल्या प्लास्टिक पिशव्यांवर बंदी घालण्यांत आली आहे.

केंद्र शासनाच्या प्लास्टिक कचरा व्यवस्थापन व हाताळणी सुधारीत नियम २०११ नुसार प्लास्टिक कॅरी बॅग उत्पादकांची नोंदणी, उत्पादन व पुनर्वापर याबाबतची अंमलबजावणी महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाची असून प्लास्टिक कॅरी बॅगचा वापर, साठा, व वर्गीकरण तसेच विल्हेवाट लावण्याची जबाबदारी ही स्थानिक प्राधिकरणांची आहे.

प्रतिबंधित प्लास्टिक पिशव्यांचा वापर दुकानदारांकडून होत नसून फेरीवाले यांच्याकडून होत असल्याचे बृहन्मुंबई महानगरपालिका यांनी त्यांचे अहवालात नमूद केले आहे.

(२) हे खरे नाही.

महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळा मार्फत प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई करीता प्लास्टिक कारखान्यांची तपासणी करण्याकरीता ०२ स्वतंत्र भरारी तपासणी पथके जानेवारी, २०१५ मध्ये तयार केली असून, फेब्रुवारी २०१५ पासून मुंबईतील प्रतिबंधित प्लास्टिक पिशव्या विरोधी कारवाई करण्याकरीता बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या दुकाने व आस्थापना खात्यामार्फत चार भरारी पथकांची निर्मिती करण्यात आली आहे.

(३) बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या अहवालानुसार हे खरे नाही,

(४) प्रतिबंधित प्लास्टिक पिशव्या विरोधी कठोर कारवाई करण्याकरीता मंत्री (पर्यावरण) यांचे अध्यक्षतेखाली संपन्न झालेल्या दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०१५ रोजीच्या बैठकीमध्ये सर्व संबंधितांना निर्देश देण्यात आले आहेत.

फेब्रुवारी २०१५ पासून मुंबईतील प्रतिबंधित प्लास्टिक पिशव्या विरोधी कारवाई करण्याकरीता बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या दुकाने व आस्थापना खात्यामार्फत चार भरारी पथकांची निर्मिती करण्यात आली असून अनुज्ञापन खात्यामार्फत तसेच बाजार खात्यामार्फत देखील २४ विभागीय सहायक आयुक्तांच्या मार्गदर्शनाखाली विभागावर कारवाई करण्यात येत आहे. मुंबई बाहेरून चोरट्या मार्गाने येणाऱ्या प्लास्टिक पिशव्यांचा पुरवठा रोखण्याकरीता जकात नाक्यावर तपासणी करण्यात येते असे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने त्यांचे अहवालात नमूद केले आहे.

महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळा मार्फतही प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई करीता प्लास्टिक कारखान्यांची तपासणी करण्याकरीता ०२ स्वतंत्र भरारी तपासणी पथके जानेवारी २०१५ मध्ये तयार केली असून त्याबाबत सर्वेक्षण सुरू केलेले आहे. आतापर्यंत मुंबई शहरात ३२ कारखान्यांची तपासणी केली असून त्यापैकी दोषी आढळलेल्या ३ कारखान्यांवर कारवाईची प्रक्रिया सुरू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

गेवराई (जि.बीड) तालुक्यामध्ये भारत निर्माण व राष्ट्रीय पेयजल योजनेखाली १५४ पाणीपुरवठा योजना अपूर्ण असल्याबाबत

(७०) * ८५१४ श्री.लक्ष्मण पवार (गेवराई) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गेवराई (जि.बीड) तालुक्यामध्ये भारत निर्माण व राष्ट्रीय पेयजल योजनेखाली १५४ पाणीपुरवठा योजना गत वर्षापासून तालुक्यामध्ये कार्यरत असून फक्त २७ योजना पूर्ण होऊन सुरू झाल्या असल्याचे नुकतेच निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उर्वरित १२७ योजनांमध्ये गैरव्यवहार होऊन अर्धवट अवस्थेत बंद झालेल्या आहेत व सदर योजनेतील मंजूर झालेली रक्कम उचलूनही पाणीपुरवठा योजना अर्धवट अवस्थेत आहेत, तसेच काही योजनांच्या अपहाराप्रकरणी गुन्हा नोंद झालेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास,, सदर प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले आहे, त्यानुषंगाने गैरव्यवहार करणाऱ्या अधिकारी व कंत्राटदारांवर कोणती कारवाई करण्यात आली वा येत आहे,

(४) नसल्यास, त्याची कारणे काय आहेत?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

गेवराई तालुक्यात भारत निर्माण कार्यक्रम व राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत एकूण १५७ नळ पाणी पुरवठा योजना मंजूर असून त्यापैकी ८५ योजनेची कामे भौतिकदृष्ट्या पूर्ण होवून पाणी पुरवठा चालू आहे. ७ योजनांमध्ये अपहार प्रकरणी गुन्हे नोंद झालेले आहेत.

(३) चौकशी करण्यात आलेली नाही. तथापि जिल्हा स्तरावर योजनांच्या आढाव्यामध्ये ७ योजनांमध्ये अपहार झाल्याचे आढळून आले आहे. सदर योजनांशी संबंधित पाणी पुरवठा व स्वच्छता समितीचे अध्यक्ष व सचिव यांच्याविरुद्ध फौजदारी गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

मे.कुमुद ड्रग्स प्रा.लि. सांगली या औषध कंपनीतील ड्रग्स रॅकेट मध्ये दोषी असलेले अन्न व औषध प्रशासनाचे सहआयुक्त ठाणे यांना मुंबई विभागाचा सहआयुक्त पदाचा अतिरिक्त कार्यभार दिल्याबाबत

(७१) * १३४२४ श्री.जयप्रकाश मुंदडा (बसमत), डॉ.शशिकांत खेडेकर (सिंदखेड राजा) :

सन्माननीय अन्न आणि औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मे.कुमुद ड्रग्स प्रा.लि. सांगली या औषध कंपनीत सन २०११ मध्ये मोठ्या प्रमाणात केटामिन, मेफेड्रोन व इतर नशेकरिता वापरल्या जाणाऱ्या औषधांचा साठा जप्त करण्यात आला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांविरुद्ध सुरु असलेल्या चौकशीनुसार कारवाई न होता ठाणे विभागाचे सहआयुक्त या पदावर सन २०१२ मध्ये बदली करून सन २०१३ मध्ये मुंबई विभागाचे सहआयुक्त या पदाचा अतिरिक्त कार्यभार देण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या ड्रग्स रॅकेटमधील संबंधित अधिकाऱ्यांविरुद्ध सुरु असलेली विभागीय चौकशी पूर्ण झाली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) सांगली कार्यालयातील त्यावेळी कार्यरित असलेले सह आयुक्त, सहायक आयुक्त व औषध निरीक्षक यांचेविरुद्ध म.ना.से. (शि.व. अ.) नियम, १९७९ मधील नियम ८ अन्वये विभागीय चौकशीची कार्यवाही सुरु आहे.

ठाणे कार्यालयातील सह आयुक्त (औषधे) यांच्या सेवानिवृत्तीमुळे रिक्त असलेल्या पदावर प्रशासकीय कारणास्तव श्री.सं.ता.पाटील यांची दि.३.०१.२०१२ रोजीच्या आदेशान्वये बदली करण्यात आली. तसेच बृहन्मुंबईतील सह आयुक्त (औषधे) हे पद नोव्हेंबर, २०१३ मध्ये नियम वयोमान सेवानिवृत्तीमुळे रिक्त झाले होते. त्यामुळे कार्यालयीन सौकार्याच्या दृष्टीने श्री.सं.ता.पाटील यांचेकडे प्रशासनाच्या दि.३०.११.२०१३ च्या आदेशान्वये सह आयुक्त (बृहन्मुंबई) पदाचा अतिरिक्त कार्यभार सोपविण्यात आलेला आहे.

(३) विभागीय चौकशीची कार्यवाही सुरु असून अद्यापर्यंत पूर्ण झालेली नाही.

(४) लागू नाही.

**लोटे (ता.खेड, जि.रत्नागिरी) येथील औद्योगिक क्षेत्रातील
प्रदूषणकारी कारखान्यांवर करावयाची कारवाई**

(७२) * ६१७४ श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.सदानंद चव्हाण (चिपळूण), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रत्नागिरी जिल्हा परिषदेच्या अध्यक्ष आणि आरोग्य समिती सभापतीसमवेत आरोग्य समितीच्या सदस्यांनी लोटे (ता.खेड) औद्योगिक क्षेत्रातील कारखान्यांना भेटी देवून प्रदूषण नियंत्रण मंडळाला अहवाल सादर करण्याची सूचना केली होती, हे खरे आहे काय,

(२) रत्नागिरी जिल्ह्यातील लोटे औद्योगिक क्षेत्रातील ९५ कारखाने प्रदूषणकारी असल्याचा अहवाल प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने माहे जानेवारी २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास रत्नागिरी जिल्हा परिषदेला दिला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर अहवालानुसार प्रदूषणकारी कारखान्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे खरे नाही.

(२) जानेवारी, २०१५ मध्ये लोटे औद्योगिक वसाहतीतील लाल संवर्गातील ९४ कारखान्यांची यादी तालुका आरोग्य अधिकारी, खेड यांना महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत देण्यात आली आहे.

(३) आणि (४) जानेवारी, २०१४ ते डिसेंबर, २०१४ या कालावधीत लोटे औद्योगिक वसाहतीतील ०२ उद्योगांना उत्पादन बंद करण्याचे आदेश, १८ उद्योगांना अतिरिक्त निर्देश, १२ उद्योगांना प्रस्तावित निर्देश, ०३ उद्योगांना कारणे दाखवा नोटीस आणि २१ उद्योगांना समजपत्र अशा एकूण ५६ उद्योगांवर महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत कारवाई करण्यात आली आहे.

यवतमाळ जिल्ह्यातील ग्रामीण पाणीपुरवठा योजनेतील राष्ट्रीय पेयजलमध्ये तीन कोटींचा अपहार झाल्याबाबत

- (७३) * १३७२२ श्री.मदन येरावार (यवतमाळ), श्री.राजेंद्र नजरधने (उमरखेड), श्री.संजीवरेड्डी बोदकुरवार (वणी), प्रा.अशोक उईके (राळेगाव), श्री.राजु तोडसाम (आर्णी) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) यवतमाळ जिल्ह्यात ग्रामीण पाणीपुरवठा योजना सुरळीत कार्यान्वित करण्यासाठी राष्ट्रीय पेयजल योजना राबविण्यात आली असता स्वच्छ, शुध्द आणि कायमस्वरूपी पाणीपुरवठ्याकरीता थेट केंद्र शासनाकडून आर्थिक मदत करण्यात आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, या योजनेवर नियंत्रण ठेवण्यासाठी गावातीलच ग्रामीण आरोग्य पाणीपुरवठा व स्वच्छता समितीची निवड ग्रामसभामधून करण्यात आली तसेच अनेक वर्षांपासून रखडलेल्या नळ योजनांच्या कामांची पडताळणी करण्यात आली असता योजनेच्या कामाचा पहिल्या व दुस-या टप्प्यातील निधी उचलून परस्पर खर्च करण्यात आला, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास,सदर योजनेतील १२ गावातील अपहारात २ कोटी ८९लाख ८८ हजार तसेच १२ गावातील सन २००७ पासून नळ योजनेचे अद्यापही काम पूर्ण नसून आर्णी पं.स. अंतर्गत खेड येथील २० लाख ५५ हजार तर तळणी येथील ४० लाख ८५ हजार इत्यादी रुपयांचा अपहार झाला, हे ही खरे आहे काय,
- (४) तसेच, राळेगाव (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील वाढोणा बाजार, कळमनेर व विहिरगाव येथे राष्ट्रीय पेयजल योजनेतर्गत नळ योजना अर्धवट असल्याचे दिनांक ७ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, प्रश्न भाग (१) ते (४) बाबत शासनाकडून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) हे अंशतः खरे आहे.

राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत ग्रामीण भागात पाणी पुरवठा योजना तयार करण्यासाठी केंद्र हिस्सा ५०% व राज्य हिस्सा ५०% या प्रमाणात जिल्हा परिषदांना निधी दिला जातो. त्यानुसार यवतमाळ जिल्ह्यास तरतूद उपलब्ध करण्यात आली.

(२) व (३) हे अंशतः खरे आहे.

यवतमाळ जिल्ह्यातील खेड व तळणी धरून ११ गावातील ग्रामीण आरोग्य पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती यांनी योजनेच्या मुल्यांकनापेक्षा रु.५५,६५,०४६/- अधिकचा निधी उचलल्याचे निदर्शनास आले.

(४) नाही.

राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत राळेगाव (जि.यवतमाळ) तालुक्यातील वाढेणा बाजार, कळमनेर येथील पाणी पुरवठा योजना मंजूर असून योजनेची कामे अद्याप सुरु केलेली नाहीत. सदर योजना मार्च, २०१६ पर्यंत पूर्ण करण्याचे जिल्हा परिषद यवतमाळ यांचे नियोजन आहे.

विहिरगाव येथे राष्ट्रीय ग्रामीण पेयजल कार्यक्रमांतर्गत नळ पाणी पुरवठा योजना घेण्यात आलेली नाही.

(५) ज्या समित्यांनी योजनेच्या मुल्यांकनापेक्षा अधिकचा निधी उचललेला आहे अशा ११ गावांपैकी २ गावांतील समितींवर F.I.R. दाखल करण्यात आलेला आहे. उर्वरित गावांसाठी संबंधित गट विकास अधिकारी यांना वसुल पात्र रक्कम वसुलीबाबत कारवाई करण्याचे आदेश देण्यात आलेले आहेत.

तसेच अपूर्णावस्थेत असलेल्या योजना पूर्ण करण्यासाठी यवतमाळ जिल्हा परिषदेमार्फत पाठपुरावा सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

उजनी धरणातील पाण्याच्या प्रदुषणाबाबत

(७४) * १५५६ श्री.नारायण पाटील (करमाळा), कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्यासह अहमदनगर व पुणे जिल्ह्यातील नागरिकांना पिण्याचे पाणी पुरविण्यात येणाऱ्या उजनी धरणाचे जलाशय प्रदुषित झाले असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, उजनी धरण बँक वॉटरमधून सोलापूर, बारशी,करमाळा आदि शहरासह अनेक गावात पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा करण्यात येतो, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, भीमा नदी (उजनी धरण जलस्त्रोत) मध्ये पुणे व इतर शहरातील कारखाने दुषित घातक रसायने सोडतात व शहरातील दुषित सांडपाण्यासह कचरा घाणीमुळे अनेक वर्षांपासून घाणमिश्रित गाळ साठून राहिला असल्याने दुषित पाणीपुरवठा होत असल्याने नागरिकांच्या आरोग्यावर गंभीर परिणाम होऊन मोठ्या आजारांना तोंड द्यावे लागते तसेच मत्स्य व जलचर प्राणी यांचे जीवनसुध्दा धोक्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त धरणातील जलाशयातील प्रदुषण रोखण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) अधीक्षक अभियंता, लाभक्षेत्र विकास प्राधिकरण, सोलापूर यांच्या

अहवालानुसार कोणतीही लेखी तक्रार प्राप्त नाही तथापि, महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळाकडून उजनी धरणाच्या पाण्याची गुणवत्ता वेळोवेळी तपासली जाते. त्या पृथःकरण अहवालानुसार पाण्यामध्ये प्राणवायूचे प्रमाण ५.६ मि.ग्रॅम प्रति लि. व बीओडीचे प्रमाण सरासरी ५.८ मि.ग्रॅम प्रति लि. इतके आढळून आले, पाणी प्रक्रियेनंतर पिण्यास योग्य आहे.

(२) होय. संबंधीत पाणी पुरवठा करणाऱ्या संस्थेद्वारे पाण्यावर प्रक्रीया केल्यानंतर पाणीपुरवठा केला जातो.

(३) व (४) हे खरे नाही.

तथापि (अ) उजनी धरणाच्या पाणलोट क्षेत्रातील दोन प्रमुख पुणे व पिंपरी चिंचवड महानगरपालिकांना मंडळाकडून जल (प्रतिबंध व प्रदुषण नियंत्रण) कायद्यान्वये प्रस्तावित व अंतरीम आदेश बजावण्यात आलेले आहेत. त्याचबरोबर दोन्ही महानगरपालिकेवर फौजदारी गुन्हे दाखल केलेले आहेत.

(ब) जलसंपदा विभागाच्या दिनांक १२/११/२०१३ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार सांडपाण्यावर उचित प्रक्रीया केली नसेल तर अशा प्रकरणी अनुज्ञेय दराच्या दुप्पट दराने पाणीपट्टी (दंडणीय) आकारणी करण्यात येते.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

शैक्षणिक वर्ष २०१३-१४ मध्ये नव्याने सुरू करण्यात आलेल्या अभियांत्रिकी महाविद्यालय,
तंत्रनिकेतन व जुन्या महाविद्यालयामध्ये प्रवेश घेतलेल्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना
शासनाकडून शुल्क प्रतिपूर्ती न मिळाल्याबाबत

(७५) * ८०७३ श्री.शरददादा सोनवणे (जुन्नर), श्रीमती मनिषा चौधरी (दहिसर), श्रीमती मोनिका राजळे (शेवगांव - पाथर्डी), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.समीर कुणावार (हिंगणघाट), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्री.डि मल्लीकार्जून रेड्डी (रामटेक), श्री.योगेश सागर (चारकोप) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शैक्षणिक वर्ष २०१३-१४ मध्ये नव्याने सुरू झालेल्या अभियांत्रिकी महाविद्यालये, तंत्रनिकेतने व जुन्या महाविद्यालयांमधील नवीन तुकड्या यात प्रवेश घेतलेल्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानंतरही शासनाकडून अद्यापपर्यंत शुल्क प्रतिपूर्ती मिळालेली नसल्याची बाब दिनांक १२ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्या सुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानंतरही राज्य शासनाकडून विद्यार्थ्यांना शुल्क प्रतिपूर्ती करण्यास विलंब होण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने पुढे कोणती कार्यवाही केली व त्यानुसार साधारणतः केंव्हापर्यंत उक्त शुल्काची प्रतिपूर्ती होणे अपेक्षित आहे ?

श्री. विनोद तावडे : (१) होय.

(२) व (३) मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार पुढील आवश्यक ती कार्यवाही शासनस्तरावर सुरु आहे.

**मुंबईतील अन्न व औषध प्रशासनाच्या (एफडीए) औषध निरीक्षक यांना लाच घेतांना
लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाने पकडल्याबाबत**

(७६) * ६३५० श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.सदा सरवणकर (माहिम), श्री.अमित साटम (अंधेरी पश्चिम), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व) : सन्माननीय अन्न आणि औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) मुंबईतील अन्न व औषध प्रशासनाच्या (एफडीए) औषध निरीक्षक श्री.एस.कुरकुटे यांना लाच घेतांना लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाने रंगेहाथ पकडल्यानंतरही सहायक आयुक्त पदांवर बढती दिल्याचा प्रकार माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, बढती मिळाल्यानंतरही सदर व्यक्तीला दिनांक १५ डिसेंबर, २०१४ रोजी लाच घेतांना पुन्हा रंगेहाथ पकडण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, गत ९ वर्षांत एफडीएच्या १५ अधिका-यांवर लाचलुचपत प्रकरणी गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, अशा प्रकारच्या गैरव्यवहार करणाऱ्या अधिका-यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, याबाबत विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) श्री.जा.ल.कुरकुटे, तत्कालीन औषध निरीक्षक यांना दि.४.०५.१९९९ रोजी लाचलुचपत प्रतिबंधक विभागाने रू.२०,०००/- इतकी लाचेची रक्कम स्विकारताना पकडले होते. सदर प्रकरणी त्यांच्याविरुद्ध लाचलुचपत प्रतिबंधक खात्याने मा.विशेष न्यायालयात दाखल केलेल्या खटला क्र.५१/२००० मधील दि.१४.१२.२०१० रोजीच्या न्यायनिर्णयान्वये, श्री.कुरकुटे यांना निर्दोष सोडण्यात आले आहे. सदर न्यायनिर्णयाविरुद्ध मा.उच्च न्यायालयात अपिल दाखल न करण्याचा निर्णय लाचलुचपत प्रतिबंधक खात्याने घेतला असल्याचे त्यांच्या दि.२०.०४.२०१२ रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे.

मा.न्यायालयाच्या अंतिम निर्णयानुसार श्री.जा.ल.कुरकुटे हे निर्दोष असल्याने, श्री. जा.ल.कुरकुटे यांना दि.२९.११.२०१३ रोजीच्या आदेशान्वये सहायक आयुक्त (औषध), अन्न व औषध प्रशासन, नागपूर या पदावर पदोन्नती देण्यात आलेली आहे.

(२) होय. श्री.कुरकुटे यांना लाचलुचपत प्रतिबंधक विभाग, नागपूर यांनी दि.१५.१२.२०१४ रोजी रू.३०००/- इतक्या रकमेची लाच स्विकारताना पकडले आहे.

(३) होय. सदर अधिकाऱ्यांवर लाचलुचपत प्रतिबंधक खात्याने गुन्हे दाखल केले आहेत.

- (४) लाचलुचपत घेऊन गैरव्यवहार करणाऱ्या अधिकाऱ्यांना तात्काळ शासन सेवेतून निलंबित करण्यात आलेले आहे. तसेच त्यांचेविरुद्ध विभागीय चौकशीची कार्यवाही करण्यात येत आहे.
- (५) लागू नाही.

**कल्याण (जि.ठाणे) येथील वालधुनी नदीमध्ये घातक रसायने
सोडण्यात येत असल्याने पाणी दुषित होत असल्याबाबत**

(७७) * ६५६४ श्री.सदा सरवणकर (माहिम), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्रीमती ज्योती कलानी (उल्हासनगर), श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा), डॉ.बालाजी किणीकर (अंबरनाथ) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) कल्याण (जि.ठाणे) येथील वालधुनी नदीचे प्रदुषण रोखण्यासाठी कालबद्ध कार्यक्रम आखण्यात आला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, काही कारखानदारांचे व गुजरातमधील वापी भागातून येणारे घातक रसायनांने भरलेले टँकर उल्हासनगर भागात राहणा-या दलालांना हाताशी धरून रसायन मिश्रीत सांडपाणी नदीत सोडून नदीचे पाणी दुषित करणारी टँकर टोळी पोलिसांनी माहे नोव्हेंबर, २०१४ मध्ये वा त्या सुमारास पकडली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर नदीच्या प्रदुषणामुळे या नदीच्या काठावर राहणाऱ्या नागरिकांच्या आरोग्यास अपाय होत असल्याचे माहे जानेवारी,२०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, उक्त प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत, त्यानुसार वालधुनी नदीचे पाणी रसायनयुक्त दुषित करणा-या माफीयाराज टोळीवर कारवाई करून नदीचे प्रदुषण रोखण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत?

श्री. रामदास कदम : (१) हे खरे आहे. वालधुनी नदीच्या विकासाकरिता जिल्हा अधिकारी, ठाणे यांच्या अध्यक्षतेखाली २००८ मध्ये शासन निर्णयानुसार वालधुनी विकास समिती स्थापन केली असून कल्याण-डोंबिवली-महानगरपालिका नोडल एजन्सी म्हणून काम करित आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

दि.२९/११/२०१४ रोजी टँकरद्वारे वालधुनी नदीमध्ये रासायनिक सांडपाणी सोडल्याची घटना घडली होती. सदरील घटनेची दखल घेत महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ व पोलीस यंत्रणा यांनी त्वरीत कार्यवाही केली. सदरील घटनेमध्ये एफ.आय.आर. नोंदवलेले असून दोषींवर पोलीसांमार्फत गुन्हे दाखल करण्यात आले आहेत.

(३) होय.

वरील घटनेमुळे बाधित झालेल्या रुग्णांना शासकीय रुग्णालयात उपचार देण्यात आले.

आरोग्य विभाग, उल्हासनगर यांनी बाधित रहिवाश्यांना वैद्यकीय अहवाल सादर केला असून, त्या अहवालानुसार दि.२९/११/२०१४ ते ५/१२/२०१४ या दरम्यान एकूण ७५५ बाधीतांची आरोग्य तपासणी करून सर्व बाधीत रुग्णांना ५/१२/२०१४ पर्यंत घरी सोडून देण्यात आले.

(४) वरील घटनेसंदर्भात केलेल्या कारवाईचा आढावा दि.०१/१२/२०१४ रोजी अपर मुख्य सचिव (पर्यावरण) तसेच दि.१/१२/२०१५ रोजी मा.मंत्री, पर्यावरण यांच्या अध्यक्षतेखाली घेण्यात आला. सदर बैठकीमध्ये संबंधीत विभागांना जसे की, महाराष्ट्र प्रदुषण नियंत्रण मंडळ, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, कल्याण डोंबिवली महानगरपालिका, उल्हासनगर महानगरपालिका व पोलीस यंत्रणा इत्यादींना अशा घटनांची पुनरावृत्ती टाळण्यासाठी तसेच संबंधितांस कडक शासन होण्यासाठी निर्देश देण्यात आले असून, त्याची अंमलबजावणी चालू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात बनावट औषध विक्री होत असल्याबाबत

(७८) * ५३२२ श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), डॉ.पतंगराव कदम (पलूस कडेगाव), श्री.मनोहर भोईर (उरण), श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम), श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य), श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर), श्री.बाळासाहेब थोरात (संगमनेर), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला), श्री.दत्तात्रय भरणे (इंदापूर), श्री.प्रकाश सुर्वे (मागाठाणे), श्री.मंगेश कुडाळकर (कुर्ला), श्री.चंद्रकांत सोनवणे (चोपडा), श्री.भिमराव धोंडे (आष्टी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.विजय औटी (पारनेर), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.अमित झनक (रिसोड), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व), श्री.अर्जुन खोतकर (जालना) : सन्माननीय अन्न आणि औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील औषधी दुकानांमध्ये परराज्यातून मोठ्या प्रमाणावर निकृष्ट औषधी येत असून आलेल्या औषधांपैकी सुमारे १२.२६ टक्के साठा दर्जाहीन असल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच राज्यातील २८१ शासकीय रुग्णालयांची तपासणी करून ३३५ निकृष्ट औषधांचे नमुने जप्त करून, सदर शासकीय दवाखाने व रुग्णालयातील औषध भांडारात अयोग्य पध्दतीने औषधांचा साठा ठेवल्याबद्दल संबंधितांवर विभागीय कारवाई अहवाल पाठविणेबाबत आदेश दिले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) तसेच वेदनाशामक व व्हिटॅमिनच्या इंजेक्शनमध्ये भेसळ असल्याचे एफडीएच्या औषध नियंत्रण प्रयोगशाळेत माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, प्रश्न भाग (१), (२) व (३) प्रकरणी चौकशी करण्यात आली आहे काय,

त्यानुषंगाने बनावट औषधांचा वापर रोखणे व ग्राहकांना दर्जेदार औषधांचा पुरवठा करण्याबाबत तसेच निकृष्ट औषधांचा पुरवठा करणाऱ्या पुरवठादारांवर कारवाई करण्याकरिता राज्य शासनाकडून कोणती कार्यवाही वा उपाययोजना करण्यात आली वा येत आहे,
(५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) होय. हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) हे खरे नाही.

(४) परराज्यातील अप्रमाणित औषधांसंदर्भात एकूण ६७ प्रकरणी उत्पादकांविरुद्ध न्यायालयीन कारवाई करण्यात येत आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील बोगस डॉक्टरांचे वाढलेले प्रमाण

(७९) * ६२९४ श्री.बाबुराव पाचर्णे (शिरूर), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम), अॅड.वारीस पठाण (भायखळा), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.विजय काळे (शिवाजीनगर), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.सुरेश धानोरकर (वरोरा), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व), श्री.अर्जुन खोतकर (जालना), श्रीमती माधुरी मिसाळ (पर्वती), श्री.जगदीश मुळीक (वडगाव शेरी), श्री.योगेश टिळेकर (हडपसर), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला) : सन्माननीय वैद्यकीय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात महाराष्ट्र मेडिकल कौन्सिलचा कोणताही परवाना तसेच पदवी नसताना संपूर्ण शरीर तपासणी शिबीराचे आयोजन करून बोगस व्यवसाय केल्याप्रकरणी डॉक्टरला दिनांक १८ जानेवारी, २०१५ रोजी शिरूर (जि.पुणे) पोलीसांनी शिरूर येथे अटक केली असून अन्न व औषधी प्रशासनाच्या अधिकाऱ्यांनीही या शिबीरामध्ये देण्यात येणाऱ्या औषधांचे नमुने तपासणीसाठी घेतले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यात ठिकठिकाणी बोगस डॉक्टरांचे दवाखाने सुरु करण्यात येऊन तेथील अप्रशिक्षित कर्मचा-यांकडून रुग्णांवर केलेल्या उपचारामुळे त्यांचा जीव धोक्यात येत असून सदरील रुग्णांची आर्थिक फसवणूक केली जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, मुंबई शहर व उपनगरात बोगस डॉक्टरांची संख्या मोठी असून सर्वात जास्त बोगस डॉक्टर शिवाजीनगर परिसरात आढळल्यामुळे पूर्व उपनगरात बोगस डॉक्टरांविरोधात कारवाई करण्यासाठी पोलीसांची २३ पथके तयार करण्यात आली असून मुंबई पोलीसांच्या आर्थिक गुन्हे शाखेने पालिकेच्या आरोग्य विभागाच्या साथीने पूर्व उपनगरातील बोगस डॉक्टरांविरोधात कारवाई करण्याचे ठरविले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) तसेच, मुंबई पोलीसांनी पालिकेच्या आरोग्य विभागासह केलेल्या संयुक्त कारवाईत माहे

डिसेंबर २०१४ मध्ये वा त्या सुमारास १२ बोगस डॉक्टरांना पकडण्यात आले, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, राज्यातील बोगस डॉक्टरांवर शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे अंशतः खरे आहे. पुणे जिल्ह्यातील शिरूर येथील श्यामकांत दशरथ भंडारी नामक व्यक्ती हा विहित शैक्षणिक अर्हता नसताना व नोंदणीकृत वैद्यक व्यवसायी नसताना रूग्णाची तपासणी करताना दिनांक १७.०१.२०१५ रोजी १३.३० वाजता आढळून आल्याने त्याच्या विरुद्ध महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ च्या कलम ३३ व ३६ प्रमाणे गुन्हे दाखल करण्यात आले आणि त्यास अटक करण्यात आली. सदरहू प्रकरणाचा पुढील तपास सुरू आहे. तसेच, अन्न व औषध प्रशासनाने उक्त व्यक्तीजवळील औषधाचे नमुने शासकीय विश्लेषक, मुंबई यांचेकडे चाचणी व विश्लेषणासाठी पाठविलेले आहे.

(२) हे अंशतः खरे असले तरी, बोगस वैद्यक व्यवसायींवर कायद्याप्रमाणे कडक कारवाई करण्यात येत आहे.

(३) मुंबई पोलीस व बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचा आरोग्य विभाग यांनी संयुक्तपणे शिवाजीनगर, मानखुर्द व आर.सी.एफ. परिसरातील दिनांक २२.०१.२०१५ रोजी, विक्रोळी पार्क साईट परिसरात दिनांक ०३.०२.२०१५ रोजी तर जुहू व दहिसर परिसरात दिनांक २०.०२.२०१५ रोजी बोगस वैद्यक व्यवसायींवर कायद्यानुसार कारवाई केली.

(४) दिनांक २२.०१.२०१५ रोजी एकूण १२ बोगस वैद्यक व्यवसायींवर कायद्यानुसार कारवाई करण्यात आली.

(५) बोगस वैद्यक व्यवसायींवर महाराष्ट्र वैद्यक व्यवसायी अधिनियम, १९६१ च्या कलम ३३ व ३६ प्रमाणे कारवाई करण्यात येते. तसेच बोगस वैद्यक व्यवसायींचा शोध घेऊन त्यांच्यावर कायदेशीर कारवाई करण्यासाठी जिल्हा, तालुका, महानगरपालिका आणि नगरपालिका या स्तरांवर समित्या घटित करण्यात आल्या आहेत.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील काही शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचा-यांना

तीन वर्षांपासून वेतन मिळाले नसल्याबाबत

(८०) * ५२८५ श्री.संग्राम थोपटे (भोर), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.डी.एस.अहिरे (साक्री), श्री.संजय केळकर (ठाणे), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.पांडुरंग बरोरा (शहापूर), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंबा कळवा), श्री.राजेश क्षीरसागर (कोल्हापूर उत्तर), डॉ.सुजित मिणचेकर (हातकणंगले), श्री.प्रकाश आबिटकर (राधानगरी), श्री.भिमराव तापकीर (खडकवासला),

श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), श्री.प्रशांत ठाकूर (पनवेल), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व) :
सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील विमुक्त जाती व भटक्या जमाती कनिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना शासनाचे आदेश असतानाही मागील तीन वर्षांपासून वेतन मिळाले नसल्यामुळे त्यांनी धरणे आंदोलन व उपोषण वारंवार करण्यात येवूनही त्यांना अद्याप वेतन मिळाले नसल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) तसेच ठाणे जिल्ह्यामधील खासगी प्राथमिक शाळांमध्ये काम करणाऱ्या १७० शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना अतिरिक्त ठरविण्यात येऊन त्यांना मागील तीन महिन्यांपासून वेतन देण्यात आले नसल्यामुळे शिक्षक संघटनेने दि. १३ जानेवारी, २०१५ रोजी ठाणे जिल्हाधिकारी कार्यालयासमोर आंदोलन करून मा.जिल्हाधिकारी, ठाणे यांना निवेदन दिलेले होते, हे ही खरे आहे काय,
- (३) रायगड जिल्ह्यातील कर्जत येथील तासगावकर महाविद्यालयात व शिक्षणसंस्थेच्या शाळा, कॉलेज बंद असल्याने तेथे शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान होत आहे तसेच येथे शिक्षक म्हणून काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना गेल्या आठ महिन्यांपासून पगार मिळत नसल्याची तक्रार शिक्षकांनी केली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, सदरहू शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांना त्वरीत वेतन मिळण्याबाबत कोणती तातडीची कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. राजकुमार बडोले : (१) होय. अंशतः खरे आहे.

शासन निर्णय दि.२६.०६.२००८ व दि.३१.०८.२००९ अन्वये राज्यात विजाभज आश्रमशाळांच्या १४८ कनिष्ठ महाविद्यालयांना मान्यता देण्यात आलेली आहे. सदर कनिष्ठ महाविद्यालयातील शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांच्या पदांना उच्चस्तर समितीची मान्यता नसल्याने वेतन अदा करता आलेले नाही. पदांना मान्यता देण्याचा प्रस्ताव उच्चस्तर समितीस सादर करण्यात आला असता उच्चस्तर समितीने दिलेल्या निर्देशानुसार प्रस्ताव मा.वित्त मंत्री आणि मा.मुख्यमंत्री यांच्या मान्यतेने उच्चस्तर समितीस फेरसादर करण्यात आला आहे.

(२) होय.

(३) होय.

(४) मा.राज्यमंत्री उच्च व तंत्रशिक्षण यांच्याकडे व्यवस्थापन व कर्मचारी यांची बैठक आयोजित करण्यात आली होती. सदर बैठकीत मार्च, २०१५ पर्यंतचे थकीत वेतन अदा करण्यासंबंधित शाळा/महाविद्यालयाच्या शिक्षण संस्थेच्या व्यवस्थापनाने मान्य केलेले आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मुंबई विद्यापीठ व स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठातील मागासवर्गीय

विद्यार्थ्यांकडून शिक्षण शुल्क व इतर शुल्क आकारण्यात येत असल्याबाबत

(८१) * ८८६२ श्री.योगेश सागर (चारकोप), श्री.विनायकराव जाधव-पाटील (अहमदपूर), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.राहुल जगताप (श्रीगांदा), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.किसन कथारे (मुरबाड), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल) : सन्माननीय उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबई विद्यापीठांच्या महाविद्यालयांमध्ये विद्यार्थ्यांना आरक्षण कोटयामध्ये प्रवेश मिळून सुध्दा बी.एस.सी. आय.टी.व कॉम्प्युटर सायन्स या अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासाठी आरक्षणामुळे ४०० ते ५०० रुपये फी भरावी लागत असून याच अभ्यासक्रमाच्या प्रवेशासाठी काही महाविद्यालयांकडून रू.३५ हजारापर्यंत फी घेत असल्याचे निवेदन दिनांक १९ जानेवारी, २०१५ रोजी विद्यापीठाचे कुलगुरू यांना दिले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच शासन परिपत्रकान्वये मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून शुल्क वसूल करणाऱ्याविरुद्ध दंडात्मक कारवाई करण्यात येईल असे स्पष्ट आदेश असतानाही नांदेड येथील स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठातील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांकडून शिक्षण शुल्क, परिक्षा शुल्क व इतर शुल्क आकारण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, प्रश्न भाग एक व दोन बाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार उक्त महाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांना फीमध्ये सवलत मिळावी यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) अंशतः खरे आहे.

दि.१९ जानेवारी रोजी निवेदन प्राप्त झाले नाही. तथापि दि.१६ जानेवारी, २०१५ रोजी निवेदन प्राप्त झाले आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

चंद्रपूर व जिल्हा परिषदेच्या शाळातील शिक्षकांनी बी.एड अभ्यासक्रमास व शाळेत एकाच दिवशी उपस्थित असल्याचे दर्शवून दोन्ही ठिकाणचा भत्ता घेऊन केलेली फसवणूक

(८२) * ५४२५ श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जिल्हा परिषद चंद्रपूरच्या अधिनस्त असलेल्या माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळा आणि कनिष्ठ महाविद्यालयांमध्ये दिनांक १ जानेवारी, २००० ते दिनांक ३१ डिसेंबर, २०१४ या सुमारास पदवीधर शिक्षक या पदावर कार्यरत असलेल्या अनेक शिक्षकांनी बी.एड. हा

अभ्यासक्रम पूर्ण केलेला असून काही शिक्षक आताही बी.एड. हा अभ्यासक्रम पूर्ण करीत आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या सर्व शिक्षकांनी मुख्याध्यापक, शिक्षणाधिकारी यांच्या संगनमताने एकाच दिवशी शाळेत व बी.एड. महाविद्यालयात ही उपस्थित असल्याचे दर्शवून फसवणूक करून बनावटगिरीद्वारे शासनाचा लाखो रुपयांचा भत्ता वेतनाद्वारे घेतला असल्याचे माहिती दिनांक २० जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणाची सखोल चौकशी करण्यात आली आहे काय, असल्यास, चौकशीत काय निष्पन्न झाले व त्यानुसार पुढे संबंधित दोषीवर कोणती कारवाई करण्यात आली आहे वा येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) व (२) नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्यात पाण्यात फ्लोराईडचे प्रमाण वाढल्यामुळे फ्लोरोसिसग्रस्त
रुग्णांच्या संख्येत झालेली वाढ**

(८३) * ८७३९ श्री.सुधाकर देशमुख (नागपूर पश्चिम), श्री.कृष्णा खोपडे (नागपूर पूर्व), श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य) : सन्माननीय पाणीपुरवठा आणि स्वच्छता मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील नागपूर, भंडारा, चंद्रपूर, यवतमाळ, वाशीम, नांदेड, बीड, परभणी, लातूर, हिंगोली व जालना या जिल्हयात फ्लोरोसिसग्रस्त रुग्णांच्या संख्येत वाढ झाल्यामुळे तेथील जिल्हाधिकाऱ्यांवर राष्ट्रीय हरीत लवादाने जामीनपत्र वॉरंट जारी केल्याबाबत दिनांक २५ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यापैकी चंद्रपूर, हिंगोली, नांदेड परभणीच्या जिल्हाधिकाऱ्यांनी याकडे दुर्लक्ष केल्यामुळे त्यांच्यावर जामीनपत्र वॉरंट काढून २० हजारांची जामीनाची रक्कम भरावी लागली, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर जिल्हयात बोअरवेलचे बेकायदेशीर खोदकाम, अतिप्रमाणात भूजल उपसा झाल्यामुळे पाण्यात फ्लोराईडचे प्रमाण वाढल्यामुळे फ्लोरोसिसच्या रुग्णांत वाढ झाली असून पर्यावरणाचे ही मोठ्या प्रमाणात नुकसान झाले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, विदर्भातील यवतमाळ जिल्हयात सर्वाधिक ४५४ गावे फ्लोरोसिसने ग्रस्त आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, राज्यात फ्लोरोसिसच्या आजारावर कायमस्वरूपी नियंत्रणाकरीता कोणती नविन ठोस उपाययोजना राबविण्यात आली वा येणार आहे,

(६) असल्यास, त्याचे स्वरूप काय आहेत ?

श्री. बबनराव लोणीकर : (१) व (२) दि.२१.०१.२०१५ रोजी मा.राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरणाने

जिल्हाधिकारी चंद्रपुर, हिंगोली, नांदेड आणि परभणी यांनी शपथपत्र दाखल न केल्यामुळे त्यांचेवर रु.२००००/- इतक्या रक्कमेचे जामीनपात्र वॉरंट जारी करण्याबाबत आदेश दिले होते तथापि, संबंधित जिल्हाधिकाऱ्यांनी शपथपत्र दाखल केल्यामुळे राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरणाने २८.०१.२०१५ व ३०.०१.२०१५ च्या आदेशान्वये सदर जामीनपात्र वॉरंट रद्द केली आहेत.

(३) हे खरे नाही.

(४) यवतमाळ जिल्ह्यातील नोव्हेंबर २०१३ ते मे २०१४ या कालावधीत एकूण ७२५३ पाणी नमुन्यांची रासायनिक तपासणी करण्यात आली होती. त्यांपैकी एकूण ६६३ नमुन्यांमध्ये फ्लोराइडचे प्रमाण भारतीय जनक BIS १०५००:२०१२ नुसार १.५ पी.पी.एम पेक्षा जास्त आढळून आले आहे. त्यानुसार एकूण १३० गावे फ्लोरासिस बाधित आढळून आली आहे.

(५) शासन निर्णय दि.०७.०२.२०१४ नुसार दुषित पाण्यावर प्रक्रिया करण्यासाठी वापरावयाच्या द्रावणे/उपकरणे/तंत्रज्ञान यांची राज्यस्तरीय अनुसूची तयार करून त्यामधील उक्त बाबींचा वापर पाणी शुध्दीकरणासाठी स्थानिक स्वराज्य संस्थाना करता येणार आहे. तसेच कोणत्याही प्रकारे कायमस्वरूपी पाणी शुध्दीकरणासाठी योजना राबविणे शक्य नसल्यास, अत्यंत अपवादात्मक परिस्थितीत पाणी शुध्दीकरणसाठी आर.ओ.सयंत्र, अद्यावत उपकरणे व तंत्रज्ञान वापरण्याबाबत सर्व जिल्हा परिषदांना सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

(६) शासनाद्वारे राष्ट्रीय फ्लोरोसिस प्रतिबंध व नियंत्रण कार्यक्रमांतर्गत जिल्हास्तरावर फ्लोरासिस सेल स्थापन करण्यात आला असून यामध्ये तज्ञ फ्लोरोसिस सल्लागार, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ व क्षेत्रीय अन्वेषक यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे तसेच राज्यातील नागरीकांना गंभीर आजार होऊ नयेत यासाठी उपचारार्थ साहित्य आरोग्य विभागाकडून उपलब्ध करून देण्यात आलेले आहे.

राज्य शासनाने दारिद्र्य रेषेच्यावरील (एपीएल) शिधापत्रिका धारक असलेल्या लाभार्थी कुटुंबांना अन्नसुरक्षा योजनेतून वगळण्याचा घेतलला निर्णय

(८४) * ५९२० श्री.छगन भुजबळ (येवला), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा), श्री.हसन मुश्रीफ (कागल), श्री.रमेश कदम (मोहोळ), श्री.दिलीप वळसे-पाटील (आंबेगाव), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.भास्कर जाधव (गुहागर), श्री.अवधूत तटकरे (श्रीवर्धन), श्री.राणाजगजीतसिंह पाटील (उस्मानाबाद), श्री.राहुल जगताप (श्रीगोंदा), श्री.दिलीप सोपल (बार्शी), श्री.राजेश क्षीरसागर (कोल्हापूर उत्तर), डॉ.सुजित मिणचेकर (हातकणंगले), श्री.प्रकाश आंबटकर (राधानगरी), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), श्री.बसवराज पाटील (औसा), श्री.धैर्यशील पाटील (पेण), श्री.सुभाष उर्फ पंडितशेठ पाटील (अलिबाग), श्री.सुरेश गोरे (खेड आळंदी), श्रीमती संध्यादेवी देसाई-कुपेकर (चंदगड), श्री.संजय कदम (दापोली), श्री.लक्ष्मण जगताप (चिंचवड), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.अजित पवार (बारामती), श्री.प्रदीप नाईक (किनवट), श्री.राहुल मोटे (परांडा), श्री.सुरेश लाड (कर्जत), श्री.बबनराव शिंदे (माढा), श्री.राजेश टोपे (घनसावंगी), श्री.चंद्रकांत सोनवणे (चोपडा), डॉ.सतीश (अण्णासाहेब) पाटील (एरंडोल), श्री.पराग वाजे (सिन्नर), श्री.उल्हास पाटील (शिरोळ), श्री.सदानंद चव्हाण (चिपळूण), श्री.सुरेश

(राजूमामा) भोळे (जळगाव शहर), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.कुणाल पाटील (धुळे ग्रामीण), श्री.संदीप नाईक (ऐरोली), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.आसिफ शेख (मालेगांव मध्य), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.सुनिल राऊत (विक्रोळी), श्री.मंगलप्रभात लोढा (मलबार हिल), श्रीमती सीमाताई हिरे (नाशिक पश्चिम), श्री.गणपतराव देशमुख (सांगोले), श्री.संजय पोतनीस (कलिना), श्री.गुलाबराव पाटील (जळगाव ग्रामीण), श्री.हर्षवर्धन सपकाळ (बुलढाणा), प्रा.विरेंद्र जगताप (धामणगाव रेल्वे), कुमारी प्रणिती शिंदे (सोलापूर शहर मध्य), श्री.भारत भालके (पंढरपूर), श्री.गोवर्धन शर्मा (अकोला पश्चिम), श्री.राजेंद्र पाटणी (कारंजा), श्री.जयंत पाटील (इस्लामपूर), श्री.विकास कुंभारे (नागपूर मध्य), श्री.दिपक चव्हाण (फलटण), श्री.नितेश राणे (कणकवली), श्री.अनिल बाबर (खानापूर), श्री.संजिवरेड्डी बोदकुरवार (वणी), डॉ.राहूल आहेर (चांदवड), श्री.वैभव पिचड (अकोले), श्री.लखन मलिक (वाशिम), श्री.भाऊसाहेब पाटील - चिकटगांवकर (वैजापूर), श्री.अशोक पाटील (भांडूप पश्चिम), श्री.मनोहर भोईर (उरण) : सन्माननीय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील दारिद्र्य रेषेच्यावरील (एपीएल) शिधापत्रिकाधारक असलेल्या १ कोटी ७७ लाख लाभार्थी कुटुंबांना अन्नसुरक्षा योजनेतून वगळण्याचा निर्णय राज्य शासनाने दिनांक २१ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास घेतला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, दारिद्र्य रेषेच्यावरील शिधापत्रिका धारकांना या योजनेतून वगळण्याची कारणे काय आहेत, सदर निर्णयामुळे राजीव गांधी जीवनदायी योजनेत २६५ आजारांवरील उपचारांसाठी अर्थसहाय्य मिळत होते ते आता मिळणार नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सार्वजनिक वितरण विभागाने सदर कुटुंबांना या योजनेचा लाभ मिळण्याची परवानगी मागणारा प्रस्ताव मा. मुख्यमंत्री यांच्याकडे पाठविला असता त्यावर मुख्यमंत्र्यांनी निर्णय न घेण्याची कारणे काय आहेत,
- (४) तसेच अन्न सुरक्षा योजनेतील धान्यसाठा गत चार महिन्यांपासून उपलब्ध न झाल्यामुळे पोषण आहाराची थकीत देयके, धान्य वाहतुकीचा भुर्दंड, प्रमाणित धान्याचा अभाव अनेक समस्यांनी रेशन दुकानदार त्रस्त आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उक्त सर्व प्रकरणी शासनाने कोणता निर्णय घेतला वा घेण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) नाही.

(२) सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत राज्यात सुमारे ८७७.३५ लक्ष लाभार्थी अनुदानित दराने अन्नधान्य मिळण्याचा लाभ घेत होते. राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनिमांतर्गत ७००.१६ लक्ष एवढा इष्टांक देण्यात आला असल्याने उर्वरित १७७.१९ लक्ष लाभार्थ्यांना सदर अधिनियमांतर्गत अनुदानित दराने अन्नधान्याचा लाभ देता आला नाही. अंत्योदय अन्न योजनेतील, अन्नपूर्णा योजनेतील, दारिद्र्य रेषेखालील तसेच दारिद्र्य रेषेवरील सर्व लाभार्थ्यांना राजीव गांधी जीवनदायी योजनेमधील विहित आजारांवरील उपचारांसाठी लाभ देण्यात येत आहेत.

(३) सदर लाभार्थ्यांना लाभ देण्याबाबतचा प्रस्ताव मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेसाठी ठेवण्याची बाब विचाराधीन आहे.

(४), (५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यात दुध भेसळीचे वाढलेले प्रमाण

(८५) * १८०५ श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.विजय वडेईवार (ब्रम्हपूरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्री.अजय चौधरी (शिवडी), अॅड.आशिष शेलार (वांद्रे पश्चिम), श्री.तुकाराम काते (अणुशक्ती नगर), श्री.राधाकृष्ण विखे-पाटील (शिर्डी), श्री.सुनिल प्रभू (दिंडोशी), श्री.गुलाबराव पाटील (जळगाव ग्रामीण), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारावी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.रुपेश म्हात्रे (भिवंडी पूर्व), श्री.अमित देशमुख (लातूर शहर) : सन्माननीय अन्न आणि औषध प्रशासन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील खाजगी दुध संकलन करणाऱ्या संस्था व उत्पादक डेऱ्या गाय व म्हशीच्या दुधापासून स्निग्ध पदार्थ वेगळे करून त्यापासून चीज,लोणी,तूप,श्रीखंड,खवा असे अनेक पदार्थ तयार केल्यानंतर मूळ दुधातील स्निग्ध पदार्थांचे प्रमाण आवश्यकतेपेक्षा कमी होत असल्याने ते प्रमाण भरून काढण्यासाठी उरलेल्या दूधात साखर किंवा स्टार्च व पामोलीन आईल यासारखे पदार्थ मिसळण्याचे प्रकार निदर्शनास आले आहेत, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच पुणे शहरातील काही डेअरी उत्पादनाची विक्री करणाऱ्या विक्रेत्यांकडे कमी दर्जाचे दूध व तुपाची विक्री होत असल्याचे अन्न व औषध प्रशासनाच्या तपासणीत माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(३) मुंबईतील मालवणी, चारकोप व धारावी झोपडपट्टी भागात अन्न व औषध प्रशासनाने दुध भेसळ प्रकरणात कारवाई केल्याचे व जळगांव,कोल्हापूर तसेच मुंबई-ठाणे परिसरातील दुधाचा दर्जा कमी असल्याचे माहे जानेवारी २०१५ मध्ये वा त्या सुमारास निदर्शनास आले, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय,

(५) असल्यास, चौकशीअंती दूध व तुपाचा दर्जा सुधारण्याबाबत तसेच कमी दर्जाचे दूध व तूप विकणाऱ्या विक्रेत्यांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, त्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. गिरीश बापट : (१) हे खरे नाही.

(२) होय.

(३) होय.

(४) होय. आयुक्त, अन्न सुरक्षा यांनी या प्रकरणी चौकशी केली आहे.

(५) अन्न सुरक्षा व मानके कायदा २००६ मधील तरतुदीनुसार आयुक्त, अन्न सुरक्षा यांचेकडून

अन्न भेसळीबाबतची माहिती घेणे, धाडी टाकणे, तपासण्या करणे, दोषींवर दंडात्मक/जप्तीची कारवाई करणे, गंभीर गुन्ह्यांबाबत एफआय आर दाखल करून पोलिस तपास करणे इत्यादी सर्व प्रकारच्या आवश्यक उपाययोजना/कारवाया वेळोवेळी करण्यात येतात.
(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दिवा (जि.ठाणे) भागात कच-यामुळे झालेल्या दुर्गंधीने
नागरिकांचे आरोग्य धोक्यात आल्याबाबत**

(८६) * १७३५ श्री.कालीदास कोळंबकर (वडाळा), श्री.अब्दुल सत्तार (सिल्लोड), प्रा.वर्षा गायकवाड (धारवी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी) : सन्माननीय पर्यावरण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) दिवा (जि.ठाणे) भागात खारफुटीची बेसुमार तोड सुरु असून तेथे कचऱ्यामुळे डम्पिंग ग्राऊंड तयार झाल्याचे माहे जानेवारी, २०१५ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, याठिकाणी भरणीच्या नावाने कचऱ्याचा डोंगर तयार होत असल्याने दुर्गंधीमुळे परिसरातील नागरीकांना आरोग्याचा धोका निर्माण होत असताना पर्यावरण विभागाचे याकडे जाणीवपूर्वक दुर्लक्ष होत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, याबाबत चौकशी करण्यात आली आहे काय, त्यानुषंगाने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, त्यामागील सर्वसाधारण कारणे काय आहेत ?

श्री. रामदास कदम : (१) हे खरे आहे..

खारफुटी/तिवराच्या झुडुपावर कचरा पसरल्याचे आढळले.

(२), (३) आणि (४) सदर ठिकाणी टाकण्यात येणाऱ्या कचऱ्याचे सपाटीकरण करण्यात येत असून नियमितपणे दुर्गंधीनाशकांची फवारणी करून आवश्यकतेनुसार मातीचा थर देण्यात येत असल्याने परिसरातील नागरिकांच्या आरोग्यास धोका निर्माण होत नसल्याचे ठाणे, महानगरपालिका यांनी त्यांचे अहवालात नमूद केले आहे.

महानगरपालिका क्षेत्रांतून निर्माण होणारा घनकचरा व विल्हेवाटीबाबत घनकचरा (व्यवस्थापन व हाताळणी) अधिनियम, २००० व मा.उच्च न्यायालय यांनी पारित केलेल्या आदेशाच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळाकडून वेळोवेळी निर्देश पारित करण्यात येत आहेत. मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी महानगरपालिका क्षेत्रातील अनधिकृत घनकचरा विल्हेवाट थांबून शास्त्रोक्त पध्दतीने प्रकल्प उभारणीचे आदेश पारित केले आहे. घनकचरा व्यवस्थापन प्रकल्प शास्त्रोक्त पध्दतीने उभारणीसाठी लागणाऱ्या खर्चाची तरतूद म्हणून प्रत्येक महानगरपालिकेने त्यांचे वार्षिक अंदाजपत्रकात (Budget) २५% तरतूद प्रतिवर्ष करण्याबाबत स्थायी समितीचा ठराव सादर करण्याबाबत आदेश देण्यात आले होते. मा.उच्च न्यायालय, मुंबई यांनी पारित केलेल्या आदेशाचा कार्यपालन अहवाल तसेच घनकचरा

व्यवस्थापन प्रकल्प पूर्ण करण्याबाबतचा कालबद्ध कार्यक्रमामाची रूपरेषा सादर करण्याबाबत ठाणे महानगरपालिकेस कळविण्यात आले आहे.

दिवा-मुंब्रा खाडी परिसरात घनकचरा टाकल्याबाबत कारणे दाखवा नोटीस महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळामार्फत ठाणे महानगरपालिकेस बजावण्यात आली आहे.

**गडचिरोली जिल्ह्यातील पाच मॉडेल स्कूलचे मंजूर
केलेले बांधकाम सुरु न झाल्याबाबत**

(८७) * ५४२६ श्री.विजय वडेहीवार (ब्रम्हपूरी), अॅड.यशोमती ठाकूर (सोनावणे) (तिवसा), श्रीमती निर्मला गावित (इगतपूरी), श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री.संतोष टारफे (कळमनुरी), श्री.नसीम खान (चांदिवली), श्री.हनुमंत डोळस (माळशिरस), श्री.अब् आजमी (मानखूर्द शिवाजीनगर), श्री.गणपत गायकवाड (कल्याण पूर्व), श्री.किसन कथोरे (मुरबाड), श्री.जितेंद्र आव्हाड (मुंब्रा कळवा) : सन्माननीय शालेय शिक्षण मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात शैक्षणिकदृष्ट्या मागासलेल्या आदिवासी, दुर्गम भागातील दहा जिल्ह्यांमध्ये मुला-मुलींच्यासाठी इंग्रजी माध्यमाच्या ४३ मॉडेल स्कूल व गर्ल्स हॉस्टेलच्या इमारतींचे बांधकाम वन विभागाच्या मान्यतेविना करण्यात आले असल्याची बाब माहे डिसेंबर, २०१४ मध्ये वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, केंद्र शासनाच्या योजनेतर्गत राज्य शासनाने तीन वर्षांपूर्वी गडचिरोली जिल्ह्यात एटापल्ली, सिरोंचा, भामरागड, अहेरी व धानोरा या पाच तालुक्यात पाच मॉडेल स्कूल मंजूर केले असून या शाळेचे कामकाज सुद्धा जिल्हा परिषदेच्या प्राथमिक शाळेत सुरु आहे या पाच मॉडेल स्कूलच्या बांधकामासाठी प्रत्येकी ४ कोटी ७२ लाख रुपये या प्रमाणे २३ कोटी ६० लाख रुपये निधी राज्य शासनाने मंजूर केला असताना सुद्धा सदर निधी अद्यापही जिल्हा प्रशासनाला प्राप्त झाला नसल्यामुळे अद्याप पाचही मॉडेल स्कूलचे बांधकाम करता आले नसल्याची माहिती दिनांक १३ जानेवारी, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास,याप्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार सदर शाळांची बांधकामे तातडीने सुरु करण्याच्यादृष्टीने वनखात्याची परवानगी मिळविण्याच्यादृष्टीने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री. विनोद तावडे : (१) हे खरे नाही.

(२) व (३) गडचिरोली जिल्ह्यातील व भामरागड येथे जमीन वन विभागाच्या मान्यतेने शासनाच्या नावे झाली असून, अहेरी येथे जमीन उपलब्ध करून घेण्यासाठी वनविभागाची मान्यता घेण्याची कार्यवाही सुरू आहे. धानोरा, सिरोंचा व एटापल्ली येथील जमीन शासनाच्या नावे करण्याची कार्यवाही सुरू आहे. या सर्व ठिकाणी जमीन शासनाच्या नावे झाल्यानंतर मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यांच्या प्रशासकीय मान्यतेने मॉडेल स्कूल व गर्ल्स हॉस्टेलच्या बांधकामाची निविदा प्रक्रिया सुरू करण्यात येणार आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा

मुद्रणपूर्व सर्व प्रकिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर
मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.